

ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สารนิพนธ์
ของ
จิตติพร พันธวงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทคัดย่อ
ของ
จิตติพร พันธวงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2553

จิตติพร พันธวงศ์. (2553). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง.

งานวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามความมี
จิตสาธารณะ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม และกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t -test แบบไม่อิสระต่อกัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ
พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF GROUP ACTIVITIES ON PUBLIC MIND
OF PRATHOMSUKSA VI STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
THITIPORN PUNTAWONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
March 2010

Thitiporn Pantawong. (2010). *Effects of Group Activities in Developing Public Mind of Grade 6 Students*. Master's Project.M.Ed. (Educational Guidance and Counseling Psychology).
Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.Project Advisor: Dr.Monthira charupheng.

The purpose of this study was to compare public mind of students in grade 6 before and after participated in group activities. The subjects of this study were 15 students in grade 6 students of La-Or Utis Demonstration School, Suan Dusit Rajabhat University in the first semester of 2009 academic year. The subjects were randomly assigned to an experimental group. The research instruments used for the study were a questionnaire on public mind for students in grade 6 and group activities. The statistic being used in this study was dependent t-test.

The result of this study has indicated that after participated in group activities, the students' public mind was increased significantly at the .01 level as a whole and in each aspect.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ของ ฐิติพร พันธวงศ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตร ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์


(อาจารย์ ดร.มนทิรา จารุเพ็ง)

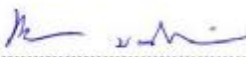
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร


(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีชา)

คณะกรรมการสอบ


(อาจารย์ ดร.มนทิรา จารุเพ็ง)

ประธาน

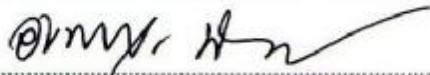

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีชา)

กรรมการสอบสารนิพนธ์


(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุวัทนา)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรินญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ


(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ แนวคิด ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อสารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และ อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอกราบขอบพระคุณคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยได้มีแนวทางในการศึกษาครั้งนี้จนประสบความสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ทุกท่าน และขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ฝ่ายประถม) ที่ให้ความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารยา สุขวงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอาจารย์ทุกท่าน และขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เขต 1 ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ทำให้การทดลองสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ อาจารย์ที่ปรึกษาภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ที่ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจเสมอมาต่อข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาและการทำสารนิพนธ์ระดับปริญญาโทของผู้วิจัยจนสำเร็จคุณแม่หวัน อยู่เจริญ คุณยาย คุณพ่อ คุณตา น้องชาย และญาติทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการศึกษา จนทำให้ผู้วิจัยทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาการแนะแนว และสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา (ภาคพิเศษและภาคปกติ) ปีการศึกษา 2549 และ 2550 เป็นกำลังใจคอยให้ความช่วยเหลือ ต่อข้าพเจ้าด้วยดีเสมอมาและตลอดระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาและการทำสารนิพนธ์

ท้ายสุดขอขอบคุณความดีใดๆ จะพึงบังเกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัย คุณบิดามารดา ครู บุรพาณคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้วิจัยทุกๆ ท่าน

จิตติพร พันธวงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	10
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	12
ความหมายของจิตสาธารณะ.....	12
องค์ประกอบของจิตสาธารณะ.....	14
คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ.....	18
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ.....	19
ความสำคัญของจิตสาธารณะ	20
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ	27
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	30
ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม	30
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม.....	30
ประเภทของกิจกรรมกลุ่ม	32
จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม	34
คุณค่าของกิจกรรมกลุ่มและประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	34
ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม.....	36
เวลาและจำนวนครั้งในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	37
ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม	37
กิจกรรมที่ใช้ในกระบวนการกลุ่ม.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	45
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	45
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
แบบแผนการทดลอง.....	50
วิธีดำเนินการทดลอง.....	50
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	53
การเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	57
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	57
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	57
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	58
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
การสรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	59
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	73
ภาคผนวก ก.....	73
ภาคผนวก ข.....	76

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก (ต่อ)	หน้า
ภาคผนวก ค.....	129
ภาคผนวก ง.....	134
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	140

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ	15
2 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design	48
3 กำหนดการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมี จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	48
4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามเพศ	54
5 เปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ (Paired – Sample T – test)	54
6 ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 29 คน เพื่อหากลุ่มตัวอย่างจากการตอบแบบสอบถาม ความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ($n = 117$)	129
7 คะแนนเฉลี่ยความมีจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม ($n = 15$)	131
8 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นรายด้านและทั้งฉบับของแบบสอบถาม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ($n = 117$)	132

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิด	10
2 แผนภาพแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม.....	25
3 กราฟเปรียบเทียบความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ.....	56
4 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อน – หลังที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ($n = 15$).....	133

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติ ส่วนรวมของสังคม พร้อมทั้งตระหนักในสิทธิของตนเอง ไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; และคณะ. 2547: 1) ความสำนึกต่อส่วนรวมเป็นลักษณะหนึ่งของจิตสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความสนใจอย่างยิ่ง เพราะจิตสาธารณะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี จิตสาธารณะ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ยุทธนา วรณปิติกุล. 2542: 181-183) พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (บรรทม มณีโชติ.อ้างอิงจากธนิศา ทองมีเหลือ; และคนอื่นๆ.2550) มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม ด้วยความเต็มใจ โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นด้านการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ด้านการรับรู้และตระหนัก ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นที่มีการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน (หฤทัย อาจปรุ. 2544: 103-104) ซึ่งจะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ ให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความสงบสุข อีกทั้งความพยายาม ในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน

ทั้งนี้ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ กล่าวว่า คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ได้กำหนดว่าผู้เรียนต้องปฏิบัติต่อสาธารณะสมบัติ และดูแลรักษาเสมือนสมบัติของตน (กรมวิชาการ. 2544: 6; พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกพร่อง มีน้อยหรือขาดไป จะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชนประเทศชาติและ มีผลต่อระดับโลกตามมา (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. 2543: 21-29; วิรุณ ตั้งเจริญ. 2547: 2)

จากสภาวะประเทศไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้มีการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนในครอบครัวไทย (คณะกรรมการประสานงาน ขับเคลื่อนวาระเพื่อเด็กและเยาวชน. 2550: 12) และในการดำรงชีวิตประจำวันของสังคมเมือง จะพบเห็นป้ายประเภทที่ใช้เตือนสติติดไว้ตามสถานที่ต่างๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาทิ บนประภาณมีจำกัด โปรดใช้อย่างประหยัด โปรดรักษาความสะอาด โปรดทำความสะอาดก่อนออกจากห้องน้ำ ห้ามทิ้งขยะ กรุณาปิดน้ำ ปิดไฟ ปิดแอร์ ก่อนออกจากห้อง โปรดอย่าทำลายสิ่งของสาธารณะ โปรดทิ้งขยะลงในถัง ห้ามสูบบุหรี่ ขึ้นลงชั้นเดียวโปรดใช้บันได ห้ามทิ้งก้นบุหรี่ ซึ่งป้ายต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมส่วนใหญ่ขาดจิตสาธารณะหรือจิตสำนึก จึงต้องเขียนป้ายบอกเตือน (วันทนา จันทพันธ์. 2551: ออนไลน์) จากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วเกิดมาจากสาเหตุเบื้องต้นที่คล้ายๆ กันคือความเห็นแก่ตัว หรือเอาแต่ใจได้ เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม (มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ. 2551: ออนไลน์) บกพร่องใน จิตสาธารณะตลอดจนการมีจิตสำนึกเพื่อมวลชนส่งผลต่อจิตสำนึกประชาธิปไตย จนถึงจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติและสมบัติสาธารณะ เพราะบ้านเมืองเป็นของสาธารณะที่ทุกคนต้องร่วมเป็นเจ้าของและร่วมกันดูแลรักษา เพราะความมีจิตสาธารณะไม่ควรเริ่มจากหน่วยงานภาครัฐ หรือ องค์กรใดองค์กรหนึ่งเท่านั้น แต่อยู่ที่สมาชิก ในสังคมทุกคนที่ต้องร่วมด้วยช่วยกันลงมือกระทำเพื่อรับผิดชอบร่วมกัน (สุชาดา จักรพิสุทธิ. 2544: 22-23) ดังที่ประเวศ วะสี (2542: 2) กล่าวว่า จิตสาธารณะของคนในสังคมปัจจุบันนั้น ยังไม่ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ต่อการรับผิดชอบสังคมและประเทศชาติ

จิตสาธารณะ หรือ จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ (Public mind) มีความหมายในเชิงพฤติกรรมว่าเป็นการใช้สาธารณะสมบัติอย่างรับผิดชอบหรือการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่ 1) รับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณะสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น โดยการคำนึงว่าคนอื่น ก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณะสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาส การใช้ประโยชน์ของผู้อื่น(ชาย โพธิสิตา. 2540: 14-15) โดยองค์ประกอบที่สำคัญของจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 1) การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมี ส่วนร่วมการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัย ที่ตนสามารถทำได้ และ3)การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้น

มาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวม (ลัตตาวัลย์ เกษมเนตร; และคณะ. 2547: 2-3)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของเด็กก็คือ บิดามารดา ครู และเพื่อนร่วมวัย รวมทั้งสื่อมวลชนด้วย หากบุคคลเหล่านี้ได้ถ่ายทอดความมีจิตสำนึกที่ดี มีจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติส่วนรวมให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอก็จะซึมซับเอาคุณลักษณะที่ดีติดตัวต่อไป (พรพรหม พรศพวก. 2550: 2) อาทิ งานวิจัยของ นันทวัฒน์ ชุนชี (2546: 39-40) ที่ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม พบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมและจากการวิจัยของมูทิตา หวังจิต (2547: 59-62) ได้ทำการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 36 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะ การแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550: 103-107) ที่ทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้สถานการณ์จำลองผลานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 40 คน โดยทำการทดลองก่อนและหลัง ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าผลการใช้สถานการณ์จำลองผลานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะมีผลต่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่ามียุทธวิธีการที่หลากหลายในการนำมาพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบของกิจกรรมกลุ่มมาเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ดังที่คมเพชร จิตรศุภกุล (2546: 148) กล่าวว่า การให้ประสบการณ์ตรงในการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดี เหมาะที่จะใช้ในการพัฒนาตัวบุคคลและกลุ่ม ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ แม้ว่าจะเป็นการสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) ก็ตามก็ยังสามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความซาบซึ้ง และพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเองต่อไป สอดคล้องกับที่ สุวิทย์ และ อรทัย มูลคำ (2545: 124) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับความรู้ จากการลงมือร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่ม ซึ่งกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน และสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มก็มีอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน โรงเรียนนับว่าเป็นสถาบันสำคัญรองลงมาจากครอบครัว เพราะหน้าที่ของโรงเรียนอย่างหนึ่งคือ การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย โดยการฝึกการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานให้สำเร็จตามความมุ่งหมายและอุดมคติร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมความสามัคคี ความคิดริเริ่ม ความมีเหตุผล ความขยันหมั่นเพียรและการประกอบหน้าที่การงานในฐานะหน้าที่พลเมืองดี

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูประจำชั้นจำนวน 5 คน ครูผู้สอนประจำวิชาต่างๆ จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลจำนวน 5 คน นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 15 คน ของโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ผู้วิจัยเองเป็นครูแนะแนวของโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนในระดับชั้นปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ใส่ใจดูแลรักษาสาธารณสมบัติที่เป็นของส่วนรวม และมีพฤติกรรมในการใช้ที่ไม่ทะนุถนอม เพราะถือว่ามิใช่ของตนเอง และพบว่านักเรียนบางส่วน มักจะยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของใช้ของตนเอง ไม่แบ่งปันและไม่เปิดโอกาสให้กับผู้อื่นในการใช้สาธารณสมบัติของโรงเรียน ได้แก่ ทิ้งขยะไม่ลงถังทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชีดเขียนโต๊ะเรียนใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วไม่เก็บเข้าที่ ใช้แป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์และหูฟังคอมพิวเตอร์อย่างไม่ทะนุถนอมไม่ปิดไฟปิดแอร์เมื่อออกจากห้องเรียน ไม่ช่วยนำขยะไปทิ้ง ละเลยที่จะเก็บสิ่งของของส่วนรวม จิตอาสาในการช่วยเหลือคุณครูหรือไม่แบ่งปันเครื่องเล่นให้แก่เพื่อนและน้องๆ ขณะที่เล่นในสนามเด็กเล่นจะครอบครองเครื่องเล่นไว้เพียงคนเดียว นำเกมหรือหนังสือในมุมสื่อการเรียนรู้ออกมาเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่ จับจองที่นั่งภายในห้องรับประทานอาหารของโรงเรียน ครอบครองหนังสือในห้องสมุดไว้กับตนเองครั้งละหลายๆ เล่ม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเด็กวัยนี้จะประเมินว่าการเลียนแบบหรือการกระทำตามสิ่งที่ผู้ใหญ่เห็นชอบ เป็นการกระทำที่มีคุณธรรมและจริยธรรม สาเหตุที่เด็กวัยนี้ใช้การยอมรับของผู้อื่นหรือการยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจการกระทำ เนื่องจากเด็ก อายุ 10 – 13 ปี สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ว่าความต้องการของผู้อื่นหรือสังคมมีผลกระทบต่อตนเอง (โคลเบอร์ก.1976: 45 ;อ้างอิงจาก ชัตติยา กรรณสูต; และคนอื่นๆ. 2547: 20-1) ทั้งนี้ จะต้องเริ่มจากโรงเรียนและขยายวงกว้างไปสู่ชุมชนและสถานที่สาธารณะต่างๆ เพราะเด็กในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่เริ่มคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รู้จักรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักใช้เหตุผล และมีความอยากรู้อยากเห็นและเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้เร็ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และจุฑาเดือน พันธุมนาวิน. 2551: 78 -101) โดยงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้างความเข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่นเพื่อจะได้เป็นบุคคลที่ดีมีจิตสาธารณะต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้า จะทำให้ทราบถึงผลของกิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ซึ่งจะนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาการปฏิบัติตนที่มีจิตสาธารณะต่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้สูงขึ้นนอกจากนี้ยังเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว ครูผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความมีจิตสาธารณะ และส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจําภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 117 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจําภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ที่มีคะแนนความมีจิตสาธารณะ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 29 คน สอบถาม ความสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มจำนวน 22 คน และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้เป็น กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติของโรงเรียน ตลอดจนเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของโรงเรียน และสมบัติของเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ได้แก่

1.1 ด้านการดูแลรักษา หมายถึง การที่นักเรียนไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติของโรงเรียน ให้เกิดความเสียหายทั้งในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ คอมพิวเตอร์ ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม้กวาด และที่โกยขยะ เป็นต้นและสมบัตินอกห้องเรียน เช่น การใช้น้ำโรงอาหาร ห้องน้ำ การใช้ลิฟต์ สนามเด็กเล่น มีการดูแลรักษาและใช้อย่างประหยัด ได้แก่ เก็บขยะและไม่ทิ้งขยะในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ไม่ฉีกหรือพับหนังสือในห้องสมุด ใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วเก็บเข้าที่ ใช้แป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์และหูฟังคอมพิวเตอร์อย่างเบามือพร้อมทั้งปิดตาม

ขั้นตอนทุกครั้ง เมื่อพบอุปกรณ์ชำรุดในห้องเรียนต้องแจ้งคุณครู ปิดไฟปิดแอร์เมื่อออกจากห้องเรียน และใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

1.2 ด้านการทำตามหน้าที่ หมายถึง การที่นักเรียนทำตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายและรับอาสาในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียน ได้แก่ นักเรียนตั้งใจทำความสะอาดห้องเรียนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่วิ่งบนอาคารเรียนเพราะจะทำให้เกิดอุบัติเหตุ นักเรียนทำหน้าที่ช่วยครูยกสื่อการเรียนการสอน นักเรียนปิดก๊อกน้ำเมื่อเห็นว่าถูกเปิดทิ้งไว้ นักเรียนอาสาช่วยนำขยะไปทิ้ง นักเรียนช่วยอาสาเก็บสิ่งของ นักเรียนอาสาช่วยเหลือคุณครูและทำตามที่คุณครูมอบหมายด้วยความเต็มใจ รับอาสาทำในสิ่งที่ตนเองมีความถนัด นักเรียนเต็มใจให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของโรงเรียน

1.3 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การที่นักเรียนไม่ยึดครองของส่วนรวม หรือสาธารณสมบัติของโรงเรียนมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ร่วมกันของเพื่อนนักเรียนและของผู้อื่น ได้แก่ นักเรียนแบ่งปันเครื่องเล่นให้แก่เพื่อนๆ ขณะที่เล่นในสนามเด็กเล่นและไม่ครอบครองของเล่นไว้เพียงคนเดียวโดยไม่แบ่งปันให้ผู้อื่นได้เล่น หรือยืมดีให้น้อง และเพื่อนนักเรียนด้วยกันได้เล่นเครื่องเล่น การที่นักเรียนไม่นำของใช้ในห้องเรียนมาครอบครองเป็นของตนเองเพียงผู้เดียว นักเรียนไม่จับจองที่นั่งภายในห้องรับประทานอาหารของโรงเรียน นักเรียนไม่ครอบครองหนังสือในห้องสมุดไว้กับตนเองครั้งละหลายๆ เล่ม นักเรียนสามารถเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบหรือไม่แซงคิวเพื่อน และนักเรียนเคารพสิทธิของใช้ส่วนตัวของเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เมื่อเดินขึ้น-ลงบันไดจะต้องเดินชิดขวามือเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและจัดเป็นกระบวนการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อส่วนรวมของนักเรียน และเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งเสริมให้นักเรียนคิดและเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาตนเองให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม นักเรียนจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองจากสมาชิกในกลุ่ม พร้อมร่วมวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและสมาชิกในด้านมีจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติของส่วนรวม โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแสดงพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะต่อส่วนร่วมในการดูแล และรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียนร่วมกัน ประกอบไปด้วยทั้งหมด 12 ครั้งๆ ละ 50 นาที มีขั้นตอนของกิจกรรมการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยได้สนทนานำเข้าสู่เรื่องและอธิบายจุดมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ชี้แจงกติกากฎเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ต้องปฏิบัติ ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมและเตรียมพร้อมก่อนลงมือทำกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เป็นขั้นที่นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันและดำเนินการตามกิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยการวางแผนงาน หาวิธีคิดและการแก้ไขปัญหาด้วยตัวนักเรียนเอง และต้องพยายามทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดโดยที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้สิ่งที่ต้องทำกิจกรรมที่กำหนด และพยายามทำให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

เป็นขั้นที่นักเรียนได้ระดมความคิดร่วมกันอภิปรายกลุ่ม และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและวิเคราะห์พฤติกรรมแต่ละคนจากการร่วมกันทำกิจกรรมจนนักเรียนในกลุ่มเกิดความเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันสรุปและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกจนเกิดความเข้าใจตรงกันแล้วนำสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมมาสรุปเป็นหลักการของตนเองและสามารถนำหลักการนั้นมาประยุกต์ใช้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและได้รับข้อคิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ผู้วิจัยทำการประเมินผลนักเรียนทุกคนโดยการสังเกตความสนใจ ใฝ่ใจ และความร่วมมือของนักเรียนในการแสดงข้อคิดเห็นและการสรุปของกลุ่มอย่างเหมาะสม

ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้วิจัยนำเทคนิคมาใช้ดังนี้ คือ การอภิปรายกลุ่ม กรณีตัวอย่าง เกม และบทบาทสมมติ โดยแต่ละเทคนิคมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การใช้เกม (Game) หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกัน โดยสถานการณ์สมมติขึ้น โดยให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกา อันจะมีผลออกมาในรูปแบบของการแพ้ชนะ ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ทั้งให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานด้วย ได้แก่ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกัน โดยให้นักเรียนได้รู้จักเพื่อนสมาชิก จากหัวข้อที่ผู้วิจัยกำหนดให้ เช่น ชื่อ นามสกุล ชื่อเล่น งานอดิเรก เป็นต้น

ขั้นนำ ผู้วิจัยแนะนำตัวและให้นักเรียนทุกคนแนะนำตัว

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสร้างความคุ้นเคยกัน ด้วยการร่วมกิจกรรม “ร่วมแรงร่วมใจ” และกำหนดข้อตกลงในการเล่น

ขั้นที่ 2 ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยให้นักเรียนกล่าวถึงความประทับใจ ในการแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อน ครู และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ให้เพื่อนคนอื่นๆ ได้ฟัง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป และประยุกต์หลักการ ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม การทำงานร่วมกัน การเรียนรู้จากข้อคิด และวิธีการของการทำงานเป็นทีม เพื่อนำไปในชีวิตประจำวัน

การใช้เกม ใช้ในครั้งที่ 1, 3, 5, 7 และ 9

2.2 การอภิปรายกลุ่ม (group discussion) หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยได้จัดหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ จากเทคนิคของกิจกรรมกลุ่ม เพื่อแสดงความคิดเห็น ประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจ หรือข้อเสนอแนะของสมาชิกแต่ละคนในการอภิปรายกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปหรือข้อยุติของกลุ่ม

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติ ดำเนินกิจกรรมโดยใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ แสดงความคิดเห็น และอภิปรายในหัวข้อที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม โดยอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล ผู้วิจัยสังเกตการจากการประเมินผลการเรียนรู้ของตนและของกลุ่ม โดยให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน

การอภิปรายกลุ่ม ใช้ในครั้งที่ 2, 3, 9, และ 12

2.3 การใช้บทบาทสมมติ (Role playing) หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการสร้างสถานการณ์สมมติที่กำหนดบทบาทของผู้เล่น ในสถานการณ์ที่สมมติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังนั้น การแสดงบทบาทสมมติที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อของส่วนร่วมตามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม อภิปรายเกี่ยวกับบทบาทในการแสดง ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน สรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและการวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งแจ้งกิจกรรมการเรียนรู้ และเล่าสถานการณ์ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการเข้าแถวในกรณีต่าง ๆ และระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะทำกิจกรรมผู้วิจัยเปิดเพลงให้นักเรียนฟังแล้ว แล้วร่วมกันวิเคราะห์ บทเพลง

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยอาสาสมัครนักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติแจกเอกสารเรื่องเพื่อให้นักเรียนทำความเข้าใจกับบทบาทฝึกซ้อมแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้เวลา 15 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงตั้งใจชมและคิดตามไปด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงตัวละครในเรื่องว่า ตัวละครแต่ละตัว มีพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะหรือไม่ อย่างไร และเชื่อมโยงถ้าเป็นนักเรียน นักเรียนจะเลือกมีพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะเช่นใคร เพราะเหตุใด ผู้สังเกตการณ์เห็นท่าทาง ความรู้สึกของผู้แสดงแต่ละคนอย่างไรบ้าง ส่งผลกระทบต่อใคร มีผลดี-ผลเสียอย่างไรทั้งต่อบุคคลและต่อส่วนรวม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันสรุปวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงไปสู่เรื่องการมีวินัยในตนเองว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคมอย่างไร

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล นักเรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนและของกลุ่ม โดยอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน

การใช้บทบาทสมมติ ใช้ในครั้งที่ 4, 10,

2.4 การใช้กรณีตัวอย่าง (Case) หมายถึง การนำเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจริง มาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาหนทางแก้ไข การอภิปรายช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันรวมทั้งนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาช่วยในการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่คล้ายกับประสบการณ์จริง และสรุปข้อคิดที่ได้จากกรณีตัวอย่าง และมีความหมายสำหรับนักเรียนมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่จะต้องทำร่วมกัน ปฏิบัติในครั้งนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นครึ่งวงกลมผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรมผู้วิจัย เปิดแผ่น วีซีดี กรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนดูโดยบอกให้นักเรียนดูอย่างตั้งใจหลังจากนั้น ให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ในการช่วยเหลือหรือรับอาสาของตนเองลงในใบงาน “ภูมิใจที่ได้ทำ” ที่ผู้วิจัยแจกให้ (ใช้เวลาในการเขียน 15 นาที) ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านใบงานที่ตนเองเขียนให้เพื่อนสมาชิกฟัง ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม ผู้วิจัยอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง “ภูมิใจที่ได้ทำ” ให้นักเรียนฟัง ผู้วิจัยแจกใบงาน “ภูมิใจที่ได้ทำ” ให้นักเรียนทุกคนละ 1 แผ่น ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ในการช่วยเหลือหรืออาสาให้กับผู้อื่นลงในใบงานที่แจก

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนร่วมกันคิดวิเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมหรือวิเคราะห์ถึงตัวบุคคลในเรื่องว่าเป็นอย่างไร และเชื่อมโยงถึงตัวนักเรียนเอง และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

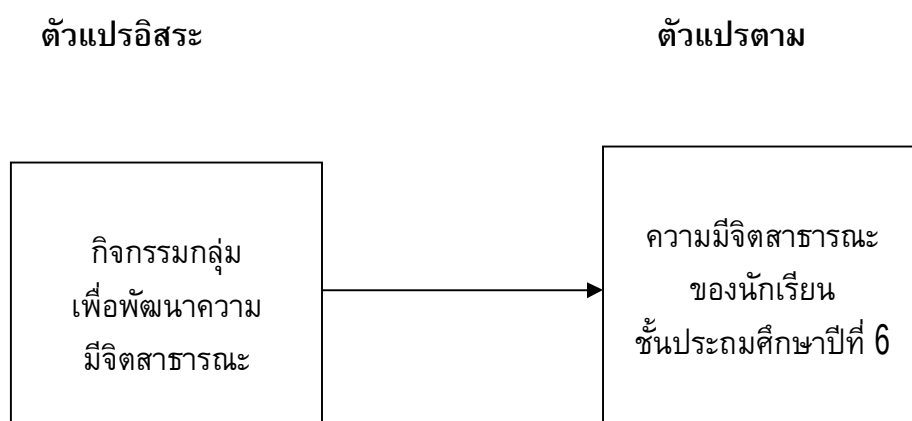
ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดเห็นและผลสรุปของนักเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นตอนการประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตการจากการประเมินผลการเรียนรู้ของตนและของกลุ่ม โดยให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกันพร้อมทั้งเก็บไปงาน

การใช้กรณีตัวอย่าง ใช้ในครั้งที่ 6, 8, และ 11

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจิตสาธารณะสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนา
 ความมีจิตสาธารณะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีจิตสาธารณะ

- 1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
- 1.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
- 1.3 คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ
- 1.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ
- 1.5 ความสำคัญของจิตสาธารณะ
- 1.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีจิตสาธารณะ
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีจิตสาธารณะ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

- 2.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม
- 2.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม
- 2.4 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่มและประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- 2.5 ประเภทของกิจกรรมกลุ่ม
- 2.6 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม
- 2.7 เวลาและจำนวนครั้งในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- 2.8 ลำดับขั้นการเรียนรู้ตามวิธีกระบวนการกลุ่ม
- 2.9 เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีจิตสาธารณะ

1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

จากการศึกษารวบรวมความหมายของคำว่าจิตสาธารณะ (Public Mind) เป็นศัพท์ใหม่ที่มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเห็นประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม ความสำนึกทางสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวมหรือจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจะใช้คำว่า “จิตสาธารณะ” ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันดังนี้

ชาย โพธิ์สิตา (2540: 14-15) ใช้คำว่า จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ และให้ความหมายในเชิงพฤติกรรมไว้ว่าคือ การใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบ หรือ การรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่ 1) รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนรวมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น โดยการคำนึงว่า คนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น ในงานวิจัยของ ชาย โพธิ์สิตา (2543: 5) ที่ทำการศึกษจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ โดยศึกษากรณีในกรุงเทพมหานคร ได้สรุปความเข้าใจของจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติหรือจิตสาธารณะไว้เป็นสองระดับ คือ ระดับที่ 1 เป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาเลย เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไรกับสาธารณสมบัติ ระดับที่ 2 เป็นระดับที่บุคคลกระทำการอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ไม่ว่าจะเป็นได้ใช้หรือไม่ใช้สาธารณสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย

มัลลิกา มัติโก (2541: 5) ให้ความหมายจิตสำนึกทางสังคมว่า เป็นการตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ (2541: 8) ได้ให้ความหมายของ จิตสำนึกสาธารณะว่าเป็นคำเดียวกับคำว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2541: 57) กล่าวว่าการมีจิตสำนึกสาธารณะ คือการมีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงถึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลกระทบร่วมกันในชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบสุขของชุมชน

สือพลึง (2542: 3) จากบทความจิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชาคม กล่าวว่า จิตสาธารณะ (Public Consciousness) หมายถึง กิจสังคม สิ่งของ สถานที่ที่มีได้เป็นปัจเจกบุคคลใด ทั้งยังหมายถึงความเป็นส่วนร่วม และสังคมได้อีกด้วย จิตสาธารณะมีความหมายในแง่ความเป็นพลเมือง ผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบต่อที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่เรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542: 14) ได้ให้ความหมาย จิตสาธารณะ ว่าเป็น การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543: 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่าจิตสาธารณะว่า หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายาม คว้าโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

หุทยา อาจปรุ (2544: 37) ให้ความหมายจิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง ความตระหนัก ของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคมต้องการไป แก่วิกฤติการณ์โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่า สามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการ เรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับคนในสังคม

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (อ้างจากอัญชลี ยี่รักพันธุ์. 2550: 13) ใช้คำว่า “จิตสำนึก” (Consciousness) ซึ่งหมายถึงสภาวะจิตใจที่เกิดการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาต่างๆ สภาวะจิตใจ ดังกล่าวเกิดการรับรู้ ซึ่งมีความหมายเหมือนกับการรู้ตัว (awareness) อันเป็นผลจากการประเมินค่า การเห็นความสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้มาจากเจตคติ (attitude) ความเชื่อ (beliefs) ค่านิยม (values) ความเห็น (opinion) ความสนใจ (interests) ของบุคคล คำว่า “จิตสำนึก” มีความหมายใกล้เคียงที่สุดกับ คำว่า “ความเชื่อ” (beliefs) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากการรวบรวมและสัมพันธ์กันของประสบการณ์ของคน ทำหน้าที่ประเมินค่าของจิตใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญ หากปราศจากความเชื่อประสบการณ์ต่างๆ ที่เคยมีอยู่ นั้นก็จะอยู่เพียงในความทรงจำ ไม่มีส่วนใดมีความสำคัญ เติ้นชัดขึ้นมา แต่หากว่าประเมินค่าแล้ว ตระหนักถึงความสำคัญที่มีต่อสิ่งนั้นแสดงว่า จิตสำนึกถึงสิ่งนั้นๆ ของบุคคลได้เกิดขึ้นแล้ว จิตสำนึก ของบุคคลเป็นสภาวะของจิตใจก่อนที่จะแสดงออกเชิงพฤติกรรมทางกายภาพของบุคคล การมีจิตสำนึกที่ ดีต่อสิ่งหนึ่ง ไม่ทำให้คนต้องแสดงออกตามจิตสำนึกเสมอไป พฤติกรรมแสดงออกใดๆ ของมนุษย์นั้นเป็น ผลมาจาก 1) เจตคติ 2) บรรทัดฐานของสังคม 3) นิสัย และ 4) ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการทำ พฤติกรรมนั้นๆ แล้ว

จากความหมายดังกล่าวที่มีผู้ให้ไว้ สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การมีจิตสำนึก ร่วมกันในสาธารณสมบัติ ความรับผิดชอบต่อสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และความ ตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการไป แก่วิกฤติการณ์ โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมทั้ง คำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือ พฤติกรรมที่แสดงออกใน 3 ลักษณะดังนี้

1. การดูแลรักษาการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยวัดจาก 2 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

- 1.1 การดูแลรักษา ได้แก่ การใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บรักษา ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิมเพื่อให้ ของอยู่ในสภาพที่ดี

1.2 ลักษณะการใช้ ได้แก่ การใช้อย่างประหยัด การใช้อย่างทะนุถนอม และการใช้อย่างรู้คุณค่าเพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทนใช้ได้นาน

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยวัดจาก 2 ข้อวัด ดังต่อไปนี้

2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2.2 การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยไม่ยึดครองของส่วนร่วมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนร่วมนั้นโดยวัดจาก 2 ข้อวัด ดังต่อไปนี้

3.1 การไม่ยึดครองของส่วนร่วมนั้นมาเป็นของตนเอง

3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนร่วมนั้น

จากความหมายของคำที่ใช้เกี่ยวกับจิตสาธารณะที่แตกต่างกันไปและมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน สรุปได้ว่า “จิตสาธารณะ” คือการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

1.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ/องค์ประกอบของจิตสำนึกมีการแบ่ง ไว้ดังนี้

สมพงษ์ สิงหะพล (2542: 15-16) ได้กล่าวถึงจิตสำนึกว่า มี 3 ด้านหลักๆ ดังนี้

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งเน้นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยาก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ

องค์ประกอบของจิตสาธารณะมีการแบ่งองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะ แสดงไว้ดังตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

ผู้ศึกษาเกี่ยวกับ องค์ประกอบของ จิตสาธารณะ	ระดับอายุของ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	องค์ประกอบของจิตสำนึก และจิตสาธารณะ
ชาย โพรสิตา (2540: 14-15)	ศึกษาเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ สมบัติ : ศึกษาในกรณี กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่ม ตัวอย่างหลายกลุ่ม คือ กลุ่ม ทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือทำงานสำนักงาน กลุ่มที่ ทำงานรับจ้าง งานค้าขาย และ ธุรกิจส่วนตัว กลุ่มนักศึกษาที่สูง กว่ามัธยม และผู้ทรงคุณวุฒิ	ได้จัดองค์ประกอบของจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติไว้ 4 ด้าน คือ 1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณะสมบัติ 2. ด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ 3. ด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะ สมบัติ 4. ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ
หฤทัย อาจปรี (2544: 46)	ศึกษาองค์ประกอบของการมี จิตสำนึกสาธารณะของ นักศึกษา พยาบาล ปี1-4 ใน สถาบัน การศึกษาพยาบาลในเขต กรุงเทพมหานคร โดยศึกษา องค์ประกอบ การมีจิตสำนึก สาธารณะ	แบ่งองค์ประกอบของความจิตสาธารณะไว้ 6 ด้าน ดังนี้ คือ 1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ปัจจุบัน 2. ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิचारณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้น ในสังคม 3. ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี 4. ด้านการรับรู้ และความสามารถในการผลักดัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 5. ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคม

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้ศึกษาเกี่ยวกับ องค์ประกอบของ จิตสาธารณะ	ระดับอายุของ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	องค์ประกอบของจิตสำนึก และจิตสาธารณะ
สิริมา ภิญโญ- อนันตพงษ์ (2544: 26-31)	ศึกษาถึงจิตสาธารณะของเด็กใน ลักษณะของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไว้ว่าวัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะสำคัญที่สุดของ พัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัย ที่เรียกว่าช่วงเติบโตของงานสำหรับ ชีวิต จึงควรปลูกฝังเด็กในวัยนี้ให้ เรียนรู้เกิดความรักในสิ่งแวดล้อม	จิตสาธารณะด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรคำนึงถึง 2 องค์ประกอบ คือ 1. หลักการเรียนรู้ การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมโดยอาศัยสภาพการณ์ ประสบการณ์ต่างๆ ที่ ได้รับการเรียนรู้จะทำให้มนุษย์ปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์ต่างๆในชีวิตเพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ 2. กระบวนการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน คือการให้ความรู้ การสร้าง ความเข้าใจ การสร้างกรอบแนวคิด การเสริมสร้างทักษะ และการเสริมสร้างเจตคติ จากกระบวนการดังกล่าว จะต้องเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่อ ตนเองและมนุษย์ แล้วสร้างกรอบแนวคิดให้เด็กรับรู้ ว่าสิ่งแวดล้อมเป็นบริบท และเป็นปัจจัยสำคัญในการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ การเสริมสร้างทักษะในการรัก สิ่งแวดล้อม ต้องเกิดจากประสบการณ์ต้องให้เด็กปฏิบัติ จริงและควบคู่กับการเสริมสร้างเจตคติที่ดี รู้จักการดูแล รักษาสภาพแวดล้อม เห็นคุณค่าประโยชน์สิ่งแวดล้อมต่อ ตนเอง ครอบครัว และสังคม เช่น การใช้ทรัพยากร อย่างประหยัด ไม่เห็นแก่ตัวเกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ทำเป็นตัวอย่างที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546: 2-3)	ศึกษารูปแบบการพัฒนาให้นักเรียน ระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว	ใช้องค์ประกอบของจิตสาธารณะ เป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1. การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้ เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ของกลุ่ม 2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา สมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็น ของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะ ใช้ของส่วนรวม

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้ศึกษาเกี่ยวกับ องค์ประกอบ ของจิตสาธารณะ	ระดับอายุของ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	องค์ประกอบของจิตสำนึก และจิตสาธารณะ
บุญทัน ภูบาล (2549: 6-7)	การใช้ชีวิตที่คนละครุ่นเชิดเป็น ตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด คือ 1.การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิด ความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม 1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน 1.2 ลักษณะของการใช้
บุญทัน ภูบาล (2549: 6-7) (ต่อ)		2.การถือป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของ ส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษา สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน 2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวมในโรงเรียน 3.การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมา เป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ ของส่วนรมนั้น 3.1 การไม่ยึดครองของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของ ตนเอง 3.2 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม ในโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ดังกล่าวมีการศึกษา
จิตสาธารณะในองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งผู้วิจัยได้ใช้
องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะจากงานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546: 2-3) และจากงานวิจัย
ของบุญทัน ภูบาล (2549: 6-7) ที่ได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ที่ศึกษากับนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษา เพราะองค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านต่างๆของกลุ่มประชากรที่ผู้วิจัย
ได้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการใช้และการดูแลสาธารณสมบัติส่วนรวมที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งสมบัติส่วนรวมใน
ห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านการดูแลรักษา หมายถึง การที่นักเรียนไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็น
สาธารณสมบัติของโรงเรียน ให้เกิดความเสียหายทั้งในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ คอมพิวเตอร์
ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม้กวาด และที่โกยขยะ เป็นต้นและสมบัตินอกห้องเรียน เช่น การใช้น้ำ

โรงอาหาร ห้องน้ำ การใช้ลิฟต์ สนามเด็กเล่น มีการดูแลรักษาและใช้อย่างประหยัด ได้แก่ เก็บขยะและไม่ทิ้งขยะในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ไม่ฉีกหรือพับหนังสือในห้องสมุด ใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วเก็บเข้าที่ ใช้แป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์และหูฟังคอมพิวเตอร์อย่างเบามือ พร้อมทั้งปิดตามชั้นตอนทุกครั้ง เมื่อพบอุปกรณ์ชำรุดในห้องเรียนต้องแจ้งคุณครู ปิดไฟปิดแอร์เมื่อออกจากห้องเรียน และการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

2. ด้านการทำตามหน้าที่ หมายถึง การที่นักเรียนทำตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายและรับอาสาในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียน ได้แก่ นักเรียนตั้งใจทำความสะอาดห้องเรียนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่วิ่งบนอาคารเรียนเพราะจะทำให้เกิดอุบัติเหตุ นักเรียนทำหน้าที่ช่วยครูยกสื่อการเรียนการสอน นักเรียนปิดก๊อกน้ำเมื่อเห็นว่าถูกเปิดทิ้งไว้ นักเรียนอาสาช่วยนำขยะไปทิ้ง นักเรียนช่วยอาสาเก็บสิ่งของ นักเรียนอาสาช่วยเหลือคุณครูและทำตามที่คุณครูมอบหมายด้วยความเต็มใจ รับอาสาทำในสิ่งที่ตนเองมีความถนัด นักเรียนเต็มใจให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของโรงเรียน

3. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การที่นักเรียนไม่ยึดครองของส่วนรวม หรือสาธารณสมบัติของโรงเรียนมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ร่วมกันของเพื่อนนักเรียนและของผู้อื่น ได้แก่ นักเรียนแบ่งปันเครื่องเล่นให้แก่เพื่อนๆ ขณะที่เล่นในสนามเด็กเล่นและไม่ครอบครองของเล่นไว้เพียงคนเดียวโดยไม่แบ่งปันให้ผู้อื่นได้เล่น หรือยินดีให้ห้องและเพื่อนนักเรียนด้วยกันได้เล่นเครื่องเล่น การที่นักเรียนไม่นำของใช้ในห้องเรียนมาครอบครองเป็นของตนเองเพียงผู้เดียว นักเรียนไม่จับจองที่นั่งภายในห้องรับประทานอาหารของโรงเรียน นักเรียนไม่ครอบครองหนังสือในห้องสมุดไว้กับตนเองหลายๆ เล่ม นักเรียนสามารถเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบหรือไม่แซงคิวเพื่อน และนักเรียนเคารพสิทธิของใช้ส่วนตัวของเพื่อนนักเรียนด้วยกันเมื่อเดินขึ้น-ลงบันไดจะต้องเดินชิดขวามือเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย

1.3 คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ

ยุทธนา วรณพิติกุล (2542: 181- 183) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะว่าต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1.3.1 การทุ่มเทและอุทิศตน มีความรับผิดชอบสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่น เพื่อพัฒนาสังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชนก็ต้องให้ความใส่ใจและติดตาม ไม่เพียงทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้น ต้องเสียสละเวลาให้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับท้องถิ่นและในสถาบันต่างๆ

1.3.2 การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยม ส่งผลให้คนในสังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือกคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกันไม่สนใจการเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของสังคม เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเกิดข้อขัดแย้งโดยการอาศัยเสียงข้างมาก ไม่คำนึงประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้น ผู้มีจิตสำนึกสาธารณะต้องเป็น

พลเมืองในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทน โดยตระหนักว่าการมีส่วนร่วมไม่ทำให้ได้อย่างที่ที่ต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลาย และหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนกประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ ต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อหาข้อยุติ สร้างการ เข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและผนึกกำลัง เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

1.3.3 คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนร่วม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

1.3.4 การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ต้องลงมือกระทำ โดยเริ่มจากครอบครัวในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง สถาบันการศึกษาไม่เพียงเป็นสถานที่ฝึกทักษะและให้ความรู้ยังต้องรับช่วงต่อในการสร้างค่านิยมที่นิยมที่เหมาะสมต่อครอบครัวรวมทั้ง เครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนบ้าน ที่ทำงาน สโมสร สมาคมต่างๆ เชื่อมโยงบุคคลที่สนใจเรื่องของตนเข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจผู้อื่น ช่วยดำรงรักษาประเพณี สังคม และกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคมคือสถาบันศาสนา และสื่อมวลชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

1.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ

นอกจากนี้การมีจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมต่างๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล ดังที่ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (2543: 13) ได้สรุปไว้ว่า จิตสำนึกสาธารณะ หรือจิตสำนึกทางสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งซึ่งมีผลต่อจิตสำนึกด้านต่างๆ ของมนุษย์ เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดถี่ถ้วน ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน และส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปโรงเรียน ไปทำงาน ตูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมือง ขัรบถฝ่าการจราจรที่แออัด

ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ

โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาดนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้นการเกิดจิตสำนึกไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อความรู้สึกของบุคคล

แล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความ
 จงใจเลือกสรร บุคคลระลึกถึงตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายใน และ
 ภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน ดังนั้น การพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กันไป
 ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

1.5 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

สมพงษ์ สิงหะพล (2542: 16) กล่าวว่า จิตสำนึกเป็นการรู้สึกนึกคิดภายในบุคคล
 และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้ จิตสำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วยากนักที่จะหยุดหรือหมดหายไปคนที่
 มีจิตสำนึก ที่ดีจะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกนั้น และใช้จิตสำนึกของตน
 เพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่าง ๆ ตามมา เช่น บุคคลที่มีจิตสำนึกด้านระเบียบวินัย จะไม่ขับรถผิดกฎจราจร
 บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะจะไม่ขีดเขียนในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจ (2543: 22-23) ได้กล่าวสรุปไว้ การที่คนมาอยู่
 รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน คนในสังคมซึ่งมีบทบาทหน้าที่
 แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว
 และองค์กรแล้ว การขาดจิตสำนึกสาธารณะ ยังมีผลกระทบต่อชุมชนระดับประเทศและระดับโลก
 ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ สร้างความเดือดร้อนให้เกิดปัญหาให้กับคนอื่น ผลกระทบ
 ระดับครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง ผลกระทบระดับองค์กร ทำให้
 เกิดปัญหา การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของลดลงใน
 ระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ ชุมชนมีสภาพ
 เช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้นไม่เกิดการพัฒนาและยั่งยืนไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลงอาชญากรรมในชุมชนอยู่
 ในระดับสูงขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่จะไปแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตนเอง
 เป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพยากรเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจาก
 บุคคลอื่นในระดับโลก ถ้าบุคคลขาดจิตสำนึก จะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศทำให้
 เกิดปัญหาในระดับต่าง ๆ ดังนี้ คือ เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจ
 ซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นโจมตี จึงมีอาวุธที่รุนแรง มีคุณภาพในการทำลายสูงไว้ในครอบครอง
 เพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มที่จะการใช้ความรุนแรงของ
 แสหายภาพทางการเมืองในการตัดสินปัญหาเกิดกลั่นแกล้ง แย่งแย่งหรือครอบงำทางการค้า
 ระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบทางการค้าทำให้ประเทศด้อยกว่า
 ขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตนเกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ
 ต่างเผ่าพันธุ์ หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่น ๆ เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อย
 กว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปรปักษ์ต่อชาติอื่นเสียสละในเชิงวัตถุนิยมหนึ่ง
 ถ้าผู้บริหารขาดจิตสำนึกสาธารณะจนกลายเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน จะเกิดการเอาเปรียบ
 องค์กร เห็นแต่ประโยชน์ของกลุ่มและพวกพ้อง องค์กรมีปัญหาอื่น ๆ ตามมา

วิรุณ ตั้งเจริญ (2547: 2-3) ได้กล่าวถึงในระดับองค์กรว่า การเป็นผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติหลายประการ คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีจิตสาธารณะ ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่เสียสละ เพื่อผู้อื่น เพื่อสังคม เอาสังคมเป็นตัวตั้ง เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังศรัทธาหรือ แม้แต่การในระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ ชุมชนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้นไม่เกิดการพัฒนาและยั่งยืนไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูงขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่จะไปแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตนเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์สินเสียเวลา หรือ กลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นถึงสำคัญของจิตสาธารณะ แสดงให้เห็นว่าถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังที่ดี ได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนาให้มีจิตสำนึกด้านสาธารณะตั้งแต่ในระดับครอบครัว โรงเรียน โดยมีเทคนิคและกระบวนการที่หลากหลายวิธี จะช่วยให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความสามัคคี พร้อมทั้งจะอาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างรู้คุณค่า ไม่ทำลาย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้เกิดปัญหาให้กับคนอื่น รู้จักการแบ่งปัน เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสังคม จะไม่สร้างปัญหาโดยการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ไม่เห็นแก่พรพรกพวกของตน ปัญหาต่างๆจะลดลงนำมาสู่สังคมที่มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศชาติ มีความมั่นคง สงบสุข ความรุนแรง และการสูญเสียต่างๆ จะไม่เกิดขึ้น

1.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีจิตสาธารณะ

การ์ดเนอร์ (กวิน ชุตินา. 2551: ออนไลน์; อ้างอิงจาก Gardner.2007) กล่าวว่าบุคคลจะสามารถเอาตัวรอดและประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้จะต้องมีคุณลักษณะอันดีงามทางจิต 5 ประการ ซึ่งจะช่วยให้สังคมโลกในอนาคตเป็นสังคมที่น่าอยู่มากยิ่งขึ้น

- 1) จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) หมายถึง จิตแห่งการใฝ่รู้ และมุ่งทำให้การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) หมายถึง จิตแห่งการสังสมต่อยอดและสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ
- 3) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) หมายถึง จิตแห่งการคิดค้นนอกกรอบไม่หยุดนิ่ง อยู่กับกรอบความคิดเดิมๆ
- 4) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) หมายถึง จิตที่เปิดกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็นและเคารพในความแตกต่างระหว่างเพื่อนมนุษย์
- 5) จิตแห่งคุณธรรม (Ethical Mind) หมายถึง จิตที่มุ่งไปสู่เป้าหมายของความถูกต้องดีงาม และความเอื้ออาทรแก่เพื่อนมนุษย์

กวิน ชุตินา (2551: ออนไลน์) กล่าวว่า การให้อย่างมีธรรมะในคำสอนของพุทธศาสนาเองก็มีคำสอนที่น่าสนใจเกี่ยวกับการให้ที่ถูกต้อง ดังนี้

1) การให้ต้องไม่หวังผลตอบแทน ผู้ให้ต้องให้อิสระแก่ผู้รับ การให้โดยคาดหวังว่าจะมีอะไรตอบแทน (แม้แต่คำขอบคุณ) ไม่เรียกว่าการให้ เนื่องจากไม่บริสุทธิ์ หรือทำให้การให้เป็นการแลกเปลี่ยน ดังที่คนโดยทั่วไปมักจะใช้การให้เป็นเครื่องมือไปบังคับจิตใจคนอื่น

2) สิ่งที่ให้ต้องเหมาะสม เป็นการให้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับผู้รับ ไม่ใช่ให้แล้วทำให้ผู้รับเป็นอันตราย เสียนิสัย หรือนำสิ่งที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้

3) การให้กับผู้ที่สมควรได้รับ นั่นคือ ผู้รับเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะได้รับสิ่งนั้นจริงๆ รับไปแล้วก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การให้ด้วยอาการที่เหมาะสมถูกต้องเป็นการให้ด้วยความเคารพในความเป็นมนุษย์ของเขา ไม่ใช่ให้แบบผู้เหนือกว่า

แอร์ริคสัน (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2548: 43-68; อ้างอิงจาก Erikson. n.d.) ได้กล่าวถึงลักษณะความขัดแย้งทางสังคมจิตใจ 8 ขั้นตอน (Psychosocial Crises) ว่าข้อขัดแย้งนี้เกิดจากความสัมพันธ์ที่ปัจเจกชนมีกับกลุ่มบุคคลที่เป็นศูนย์กลางความสำคัญ ถ้าบุคคลสามารถแก้ไขภาวะวิกฤติและความขัดแย้งได้ด้วยดีพอสมควร จะทำให้เกิดลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ไปตามลำดับขั้นทั้ง 8 ขั้นตอน ตั้งแต่วัยแรกเกิด จนถึงวัยสูงอายุจะต้องพัฒนาให้พึงมีพึงเป็นขึ้นในโครงสร้างของบุคลิกภาพอย่างสมดุลกัน บุคคลจึงจะมีโครงสร้างบุคลิกภาพอย่างมั่นคง

อัลลพอร์ต (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2548: 179-194; อ้างอิงจาก Allport. n.d.) นักจิตวิทยา ด้านมนุษยนิยมอีกท่านหนึ่งได้อธิบายถึงบุคลิกภาพของบุคคลที่มีบุคลิกภาพวิวัฒนะ หรือความมีวุฒิภาวะไว้ 6 ประการ โดยในประการที่ 2 กล่าวว่า หากเด็กมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีจะมีจิตใจเพื่อบุคคลอื่น และเพื่อสังคมส่วนรวม สามารถร่วมสังสรรค์ แบ่งปันความรู้ความคิด ทุกข์สุขกับบุคคลในครอบครัว เพื่อนนอกวงงานและเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งมีจิตใจเพื่อสังคมส่วนรวม (Social Concern)

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 261-264) ได้กล่าวว่าวัยเด็กตอนกลาง (Middle Childhood) อยู่ในช่วงอายุประมาณ 6-12 ปี หรือ 13 ปี เมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้ว ช่วงวัยเด็กตอนกลางเป็นช่วงที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน แต่ในโลกสังคมปัจจุบันช่วงวัยเด็กตอนกลาง มักเป็นช่วงที่เด็กได้ผ่านการเรียนนอกบ้านจากสถาบันการศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่งมาบ้างแล้ว นักจิตวิทยาพัฒนาการรุ่นปัจจุบันมักเรียกเด็กในวัยนี้ว่าเป็นเด็กตอนกลางมากกว่าวัยเด็กเข้าโรงเรียน (School Age) และถ้าหากเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า วัยเข้าโรงเรียนก็มักใช้ในความหมายว่าเป็นช่วงวัยที่เด็กเริ่มเรียนวิชาการที่โรงเรียนอย่างจริงจัง เป็นเรื่องเป็นราว ลักษณะการพัฒนาที่สำคัญซึ่งควรบังเกิดในช่วงนี้คือ “การเตรียมตัว” เพื่อเป็นเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่สามารถรับผิดชอบตนเองในด้านต่างๆ ได้ อาทิเช่น หัดทำอะไรด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ที่จะเล่น เรียนรู้ที่จะทำงานกับเพื่อนร่วมงาน เรียนรู้ที่จะให้ความเป็นเพื่อนกับผู้อื่นและสร้างมิตรภาพ

นอกจากผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ ลอร์เรนซ์ โคลเบอร์ก (ชัตติยา กรรณสูต; และคนอื่นๆ. 2547: 20-21) ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ดังนี้

ระดับของจริยธรรมระดับก่อนเกณฑ์ (อายุ 2-10 ปี)

ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษ (อายุ 2 - 7 ปี)

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (อายุ 7-10)

ระดับตามเกณฑ์ (อายุ 10 – 16 ปี)

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10 – 13 ปี)

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (อายุ 13 – 16 ปี)

ระดับตามเกณฑ์ (อายุ 16 ปีขึ้นไป)

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามข้อตกลงของสังคม คำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป)

ขั้นที่ 6 ยึดหลักอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)

ในขั้นที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) หมายถึง ระดับการตัดสินใจซึ่งบุคคลจะเลือกกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มและสังคม สามารถเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มและสังคมได้ ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมายและคำสอนทางศาสนาได้ รับรู้แล้วเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้ เพราะเป็นวัยซึ่งสามารถรับรู้และเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ตัดสินความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมได้ ในส่วนของวัยประถมศึกษาปีที่ 6 จะอยู่ในขั้นตอนที่ 4 ระยะเอาการเอางาน แยกกับปมด้อย (Industry vs. inferiority) เป็นระยะวัยเด็กตอนปลาย เด็กเข้าโรงเรียนและรู้จักเรียนอย่างจริงจัง เป็นช่วงที่เด็กมีความสามารถควบคุมกิจกรรมของตน เช่น การเล่นจะอยู่ในโลกความคิดฝันน้อยลง รู้จักเคารพระเบียบวินัยของบ้าน ของโรงเรียน และสังคม การอยู่ในโรงเรียนทำให้เด็กต้องพัฒนาคุณสมบัติเพื่อเป็นการปรับตัวต่อการคาดหวังของครู พ่อแม่ และเพื่อน มีการเล่นที่มีกฎเกณฑ์มากขึ้น และทำกิจกรรมฝึกทักษะต่างๆ ช่วงนี้เป็นช่วงเวลาที่ดีที่จะฝึกทักษะต่างๆให้กับเด็ก เช่น การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบ การทำงานบ้าน สุขนิสัยต่างๆ ซึ่งจะติดตัวเด็กไปจนตลอดชีพ โดยจะต้องประกอบกับผู้ใหญ่ที่จะคอยแนะนำและให้กำลังใจที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะที่จำเป็นเหล่านี้ได้ และไม่ตั้งความหวังไปเกินกว่าความสามารถเฉพาะตัวของเด็ก

แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification)

แคลิซ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 3; อ้างอิงจาก Kalish: 1981) กล่าวว่า การปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีหลายวิธี แต่วิธีที่เป็นระบบและสามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) เพราะเป็นหลักการที่ครอบคลุมทั้งแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไข และแนวคิดทางจิตวิทยาต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ แนวคิดของการใช้หลักการพฤติกรรมมาเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาพฤติกรรมนั้น มีอยู่ด้วยกัน 2 วิธี (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 201) วิธีแรกคือ วิธีการควบคุมจากภายนอก (External Control) เป็นวิธีการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลอื่นในกรณีที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ ก็สามารถพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขจัดการกระทำกับพฤติกรรมโดยตรง ด้วยการควบคุม

สภาพแวดล้อมต่างๆ ให้ได้ เช่น การเสริมแรงด้วยรางวัลหรือสิ่งของเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่ยังมีข้อจำกัดของวิธีการควบคุมจากภายนอก

สอดคล้องกับงานของ อิลลอนและแอซริน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 201; อ้างอิงจาก Ayllon & Azrin: 1965) ได้ศึกษาว่า หลังจากที่ทำให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น แต่หลังจากที่ถอดถอนเบี้ยอรรถกรแล้วจะส่งผลให้พฤติกรรมลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะเบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากในการเพิ่มพฤติกรรม แต่เนื่องจากการเสริมแรงไม่ได้เน้นที่กระบวนการฝึกให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง แต่เป็นการฝึกให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายด้วยการควบคุมจากภายนอก ทำให้บุคคลไม่ตระหนักถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนเอง ดังนั้นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มพฤติกรรมเป้าหมายคือ วิธีการควบคุมจากภายใน (Internal Control) หากต้องการจะพัฒนาพฤติกรรมซึ่งไม่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมของบุคคลที่จะพัฒนาได้โดยตรงอาจเลือกวิธีการเปลี่ยนที่ความรู้สึก (Feeling) หรือที่กระบวนการทางปัญญา (Cognitive) เพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

แคชดิน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 308; อ้างอิงจาก Kalish: 1978) ได้เสนอหลักการพื้นฐานของแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนความคิด การตีความ การตั้งข้อสันนิษฐาน ให้ส่งผลไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก โดยนักปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีความเชื่อ ดังนี้ 1) กระบวนการทางปัญญานั้นมีผลต่อพฤติกรรม 2) กระบวนการทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ 3) พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางปัญญา

ดังนั้น จุดมุ่งหมายของนักปรับพฤติกรรมทางปัญญาจึงมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญาเพื่อส่งผลให้พฤติกรรมภายนอกเปลี่ยนแปลง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 308; อ้างอิงจาก Mahoney. 1974) ทั้งนี้ เพราะกระบวนการทางปัญญาและพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กัน โดยคาลิช (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 308; อ้างอิงจาก Kalish.1981) ได้เสนอความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมและผลกรรม ว่ามีลักษณะแบบปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction)

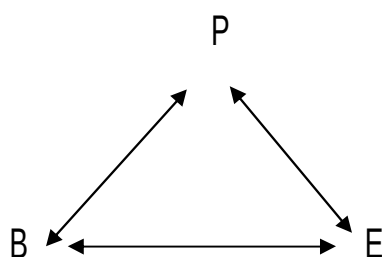
กล่าวคือ บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกด้วยการชี้แนะ (Prompting) จากกระบวนการทางปัญญา และในขณะเดียวกันพฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญา ดังแสดงให้เห็นถึงภาพสรุปความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมและผลกรรม ตัวแปรภายในบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก การปรับพฤติกรรมดังกล่าวจึงเรียกได้ว่าการปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification หรือ CBM) ซึ่งแนวคิดนี้บูรณาการมาจากแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมปัญญานิยม และแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยมมีความเชื่อว่า พฤติกรรมภายนอกของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงปัญญาภายใน ดังนั้นแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม จึงเชื่อว่ามีสิ่งที่อยู่ระหว่างสิ่งเร้า (S) กับพฤติกรรมภายนอก (B₂) ซึ่งได้แก่ ความคิดความเชื่อ ทศนคติ ความคาดหวัง ที่เป็นพฤติกรรม

ภายใน (B₁) โดยที่กระบวนการทางปัญญาเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมภายนอกของบุคคล ดังนั้นถ้าสามารถเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาได้พฤติกรรมภายนอกของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมจะพัฒนาไปมากน้อยเพียงใดนั้นยังขึ้นกับผลกรรมที่บุคคลนั้นได้รับต่อการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ด้วย (ประทีป จินฺงี. 2540: 40-41)

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย มาโฮนี (ประเทือง ภูมิภักทรคม. 2540: 256; อ้างอิงจาก Mahoney. 1974) กล่าวว่า การตอบสนองของบุคคลนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง แต่ทว่าขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่รับรู้ ตัวแปรทางปัญญาหรืออาจจะเรียกได้ว่าตัวแปรที่อยู่ตรงกลางระหว่างสิ่งเร้าและการสนองตอบนั้นมีผลต่อการสนองตอบของคนเราเป็นอย่างมาก นั่นคือสิ่งเร้าเดียวกันอันอาจจะก่อให้เกิดการสนองตอบที่ต่างกัน ในขณะที่เดียวกันสิ่งเร้าที่ต่างกันอาจก่อให้เกิดการสนองตอบที่เหมือนๆ กัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในสภาพแวดล้อมนั้น นอกจากนี้ลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นทางสรีระก็อาจจะเกิดขึ้นโดยที่เราไม่สามารถสังเกตเห็นสิ่งเรานั้นได้ จากแนวความคิดที่ว่าตัวแปรภายในบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงการปรับพฤติกรรม โดยอาศัยแนวคิดดังกล่าวจึงเรียกว่าการปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification หรือ CBM)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาดังสังคม (Social Cognitive Theory)

ตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาดังสังคม แบนดูรา เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล (ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ) ร่วมด้วย และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541: 48)



ภาพประกอบ 1 แผนภาพแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) ทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541: 48)

สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ

ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมของแบนดูรา ได้มุ่งเน้นว่าการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาส่งผลต่อพฤติกรรม โดยแบนดูราได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาไว้หลายวิธี ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา

โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งพิซเซอร์และโจรอก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541: 50-51; อ้างอิงจาก Fischer; & Gochros.1981) ได้สรุปหน้าที่ของตัวแบบออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ 2) เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และ 3) ทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดของพฤติกรรม

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ที่ต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างไว้ตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้นควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะ รวมทั้งให้เด็กได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการจิตสาธารณะอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย อย่างเหมาะสมกับวัย โดยมีผู้ใหญ่คอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

สมพงษ์ จิตระดับ (2546: 40-41) ได้กล่าว การสร้างเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของคุณค่าเด็กไทยในอนาคตว่า เด็กควรมีลักษณะ มีความสมดุลระหว่างระบบ “คุณค่า” กับระบบ “วัตถุ” นิยมอย่างลงตัว สามารถดำเนินชีวิตอย่างเข้าใจทั้งสองด้าน มองการมีวัตถุ สิ่งของ สินค้า บนพื้นฐานที่พอสมควรกับการดำเนินชีวิต ที่เรียบง่าย พอเพียง และเกิดระบบพัฒนาวัตถุให้เกิดคุณค่าทางจิตนิยมได้ มีความคิดเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ กล้าและเชื่อมั่นในตนเอง วิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างมีเหตุผล จิตใจสาธารณะ ค่านิยมประชาธิปไตย การมีความรู้คู่คุณธรรม รู้จักบทบาทหน้าที่และสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีวัฒนธรรมการยอมรับและให้เกียรติช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า และการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีวินัยในตนเอง ซื่อสัตย์ การรู้จักปฏิบัติหน้าที่ตามสิทธิที่มีอยู่ทางกฎหมาย การเสียสละเพื่อส่วนรวมด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นกล่าวไว้ว่า การปลูกฝังจิตสาธารณะนั้น จะต้องส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ก่อเกิดเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นพลเมืองที่ดีได้นั้น ควรสร้างเสริมตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับรู้ ก่อพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมขึ้นอยู่กับตัวแบบ สภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการปลูกฝังจริยธรรมและวัฒนธรรมที่ต้องร่วมกันอีกด้วย เมื่อเติบโตขึ้น จะทำให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจและวัฒนธรรม บุคคลจะสามารถเอาตัวรอดและประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต แล้วการให้อย่างมีธรรมะจึงเป็นการให้ที่เป็นไปโดยธรรมชาติ นำไปสู่การลดความเห็นแก่ตัวของผู้ให้ อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกายสบายใจ ตลอดจนเป็นบุคลากรที่ดี ที่เหมาะสม ของครอบครัว สังคม และประเทศชาติสืบเนื่องต่อไป

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

งานวิจัยในประเทศ

ชาย โพธิ์สิตา และคณะ (2540: 1) ศึกษาเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษากรณี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาโดยใช้แบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์ และการสนทนาเป็นกลุ่ม ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามขนาดสั้น ส่วนแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มจากประชากรหลัก 3 กลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรืองานสำนักงาน กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง งานค้า ขายเล็กๆ น้อยๆ ส่วนตัว และกลุ่มนักศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยม ผลการศึกษาพบว่า ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับ สาธารณสมบัติ กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติเป็นสองระดับ ระดับหนึ่ง เป็นจิตสำนึกแบบ “passive” คือ แบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ อีกระดับหนึ่ง เป็นจิตสำนึกแบบ “active” คือบุคคลลงมือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบที่ดีต่อสาธารณสมบัติไม่ว่าจะใช้หรือไม่ใช้มันก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย หรือการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ในด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดว่าคนกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ใช้สาธารณสมบัติด้วยความรับผิดชอบน้อยหรือแทบไม่มีความรับผิดชอบเลย ผู้ตอบส่วนใหญ่ก็มีแนวโน้มที่จะแสดงให้เห็นว่า ตนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ไม่ได้เพียงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ในด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยสถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนมีความสำคัญน้อย การรณรงค์ทางสื่อควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจง มาตรการทางกฎหมายต้องเข้มงวด และ ถ้ามีโทษจะต้องลงโทษอย่างรุนแรง ส่วนด้านนโยบายและบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีสำคัญน้อย

ศิริณี อุปละ (2541: 40) ศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการสอนแบบโครงการ แบบประเมินความสามารถด้านปฏิบัติการแก้ปัญหาแบบโครงการ และแผนการสอนที่เน้นการสอนแบบโครงการ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ขยะ : การจัดการและ การนำกลับมาใช้ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การรับรู้ มีค่าน้ำหนักคะแนน 1 คะแนน ระดับที่ 2 การตอบสนอง มีค่าน้ำหนักคะแนน 2 คะแนน ระดับที่ 3 การเห็นคุณค่า มีน้ำหนักคะแนน 3 คะแนน และระดับที่ 4 การจัดระบบ มีค่าน้ำหนักคะแนน 4 คะแนน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.43 หลังเรียน

เท่ากับ 43.43 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนจิตสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 พฤติกรรมการแก้ปัญหาของนักเรียนตามขั้นตอนการสอนแบบโครงการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

หฤทัย อาจปรุ (2544: 103-104) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 สถาบันการศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล แบบสอบถามทั้งหมดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ ถามความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความต้องการช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัวและลงมือกระทำเพื่อแก้ไขปัญหา นั้นตามความสามารถของตนเอง

งานวิจัยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน 2) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 3) ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี 4) ด้านการรับรู้ ความสามารถในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 5) องค์ประกอบในส่วนพฤติกรรมที่แสดงการมีจิตสำนึกสาธารณะ 6) ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาในสังคม 7) ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม ผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม กลุ่มสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ภูมิสำเนาในกรุงเทพมหานคร และรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มเก็บตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสำคัญตามลำดับ ดังนี้ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มก้าวหน้า รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มกิจกรรมและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 45.60 ($R^2 = 456$)

นันทวัฒน์ ชุนชี (2546: 39-40) ที่ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม พบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

มุกิตา หวังคิด (2547: 59-62) ได้ทำการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งเป็นกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 36 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก

พรพรหม พรรคพวก (2550: 55) ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก จำนวน 412 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย 1) แบบสอบถามจิตสาธารณะ 2) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตน 3) แบบสอบถามการคล้อยตามผู้อื่น 4) แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู 5) แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน 6) แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

สุคนธรส หุตะวัฒนะ (2550: 52-55) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างระดับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิชญชนก จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นนักเรียนกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และเป็นนักเรียนกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวนห้องละ 36 คน ผลของการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา มีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550: 103 -107) ที่ทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้สถานการณ์จำลอง ผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน โดยทำการทดลองก่อนและหลังผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าผลการใช้สถานการณ์จำลอง ผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีผลต่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

อุไรวรรณ คุ่มวงษ์ (2551: 82) ผลการวิจัยแสดงว่ากิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ตามโครงการพระราชดำริก่อนและหลังการทดลองเด็ก ๆ มีจิตสาธารณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กมีจิตสาธารณะที่เพิ่มสูงขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริช่วยพัฒนาให้เด็กมีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น

สรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า มีกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนเจตคติ ความรู้สึก อีกทั้งมีวิธีการที่แตกต่าง และเทคนิคที่หลากหลายในการนำมาพัฒนา ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกการใช้กิจกรรมกลุ่มมาทดลองเพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เฮอร์โรลด์ (Herrold.1952: 492-504) ให้ความหมายการรวมกลุ่มไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527: 2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่มและประสบผลสำเร็จในการทำงานครั้งนั้นด้วย

ประนอม เดชชัย (2531: 100 -101) อธิบายว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการโดยกลุ่ม ทำเป็นกลุ่ม กิจกรรมประเภทนี้จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่างๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะทางสังคม ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับมติของกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของผู้เรียน

คมเพชร จันตรศุภกุล (2546: 6) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าวนี้ ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่สมาชิกรวมกลุ่มวางแผนร่วมกันและการจัดประสบการณ์ต่างๆ มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยทุกคนได้มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบร่วมกัน และใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน โดยได้วิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกเอง และจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ที่กลุ่มกำหนดร่วมกัน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

ทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่ม และกระบวนการกลุ่มนี้ได้กล่าวไว้ ทิศนา ขัมมณี (2545: 6-9; อ้างอิงจาก Cartwright; & Zander. 1968; Shaw. 1971; Foresyth. 1990) ดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีสานาม (Field theory) ของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) มีแนวคิดที่สำคัญสรุปดังนี้ คือ โครงสร้างของกลุ่ม จะเกิดการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยในการรวมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในรูปการกระทำ (Act) ความรู้สึก (Feel) และความคิด (Think) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อโครงสร้างของกลุ่มและจะมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม โดยทั่วไปสมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกัน

ทำงาน ทั้งนี้การที่บุคคลพยายามปรับตัว จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Cohesion) และทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันที่ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี

2.2.2 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของเบลส์ (Bales) โฮมาน (Homans) และไวท์ (Whyth) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้ คือปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีการปฏิสัมพันธ์ผ่านทางร่างกาย (Physical interaction) ทางวาจา (Verbal interaction) ทางจิตใจ และ ความรู้สึก (Emotional interaction) โดยกิจกรรมต่างๆ ที่กระทำผ่านการมีปฏิสัมพันธ์นี้ จะก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึก (Sentiment)

2.2.3. ทฤษฎีสังคมมิติ (Sociometric orientation) ของโมเรโน (Moreno) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.2.3.1 ขอบเขตการกระทำของกลุ่มขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่ม ในการเลือกรูปแบบและวิธีการที่จะปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Interpersonal choice)

2.2.3.2 เครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ได้ดี คือการแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) หรือการใช้เครื่องวัดสังคมมิติ (Sociometric test)

2.2.4. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic orientation) ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่สำคัญ คือ

2.2.4.1 เมื่อบุคคลอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะต้องอาศัยกระบวนการจูงใจ (Motivation process) ซึ่งอาจเป็นการให้รางวัลหรือการได้รับผลจากการทำงานในกลุ่ม

2.2.4.2 ในการรวมกลุ่ม บุคคลมีโอกาสดำเนินการอย่างเปิดเผยหรือพยายามป้องกันปิดบังตนเองโดยวิธีต่างๆ (Defense mechanism) การช่วยให้บุคคลแสดงออกตามความเป็นจริง โดยใช้วิธีการบำบัดทางจิต (Therapy) สามารถช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

2.2.6. ทฤษฎีจิตวิทยาทั่วไป (General psychology) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการใช้หลักจิตวิทยาต่างๆ เช่น จิตวิทยาการรับรู้ การเรียนรู้ ความคิด ความเข้าใจ การให้แรงจูงใจ ฯลฯ สามารถช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคล

2.2.7. ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Fundamental Interpersonal Relations Orientations) ทฤษฎีนี้อธิบายไว้ว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความต้องการที่จะเชื่อมโยงสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม/หมู่/คณะ (Inclusion) ต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือและยกย่องจากผู้อื่น นอกจากนั้นยังต้องการที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น (Affection) และในขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น ควบคุมผู้อื่น (Control) บุคคลแต่ละคนมีรูปแบบหรือลักษณะเฉพาะ ในการปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ซึ่งความสัมพันธ์นั้นอาจเป็นไปในลักษณะที่เข้ากันได้ (Compatibility) หรือเข้ากันไม่ได้ (Incompatibility) ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์และการปรับตัวของสมาชิกในกลุ่ม

จากทฤษฎีที่ศึกษาข้างต้น “กลุ่ม” ในแง่พลวัตของกลุ่ม (Dynamics of a group) ช่วยให้เข้าใจความรู้จำนวนมากตามมา เช่น เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติของกลุ่ม กระบวนการของกลุ่ม ผู้นำ และสมาชิกกลุ่ม พฤติกรรมของกลุ่ม

2.3 ประเภทของกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล ได้กล่าวว่า (2546: 15-20; อ้างอิงจาก Warter. 1960: 10-15)

มีการแบ่งประเภทของกลุ่มไว้หลายลักษณะตามเกณฑ์ในการแบ่ง และลักษณะการใช้งานแตกต่างกัน อาทิ กลุ่มปฐมภูมิ กลุ่มทุติยภูมิ กลุ่มทางด้านสังคม กลุ่มฝึกอบรม และกลุ่มด้านจิตวิทยา โดยกลุ่มที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าประเภทของกลุ่ม มีดังนี้

2.3.1 กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคน และกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้การทำกิจกรรมกลุ่มนั้นจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องความต้องการของบุคคลอื่น และทักษะในการแสดงออกถึงความเข้าใจดังกล่าวแล้ว ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการจัดแต่ละครั้งด้วย (นิภา วิจิตรศิริ. 2525: 18-20)

2.4 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

ความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ ดังนี้ (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2546; และประนอม เดชชัย. 2531)

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเอง และเข้าใจบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้ ของตนได้ดีขึ้น เช่น รู้ข้อบกพร่องของตนเอง หรือรู้ว่าตนเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำ กิจกรรมร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี ทราบข้อดี และข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเอง และคนอื่น อันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันคิดช่วยเหลือกัน ตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันเพราะไม่มีมนุษย์ใดอยู่คนเดียวได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน การฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอน จะช่วยฝึกให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน และร่วมมือกันแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางคุณธรรมและจริยธรรมในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม เป็นต้น สิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้จะไปช่วยพัฒนาบุคคลและสังคมต่อไป

4. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงาน ร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้ ความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้

ความสามารถ และประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนแล้ว สิ่งที่สำคัญและมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความร่วมมือซึ่งถ้าขาดความร่วมมือที่ดีจะทำให้การทำงานของ กลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกกลุ่มให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ทศพร มณีศรีขำ (2539: 35) กล่าวว่า กลุ่มทุกกลุ่มจะต้องมีจุดมุ่งหมายของกลุ่มเพราะการมารวมกลุ่มกันก็เพื่อจุดมุ่งหมายที่ตรงกันนั่นเอง เมื่อสมาชิก สอดคล้องต้องกันมารวมกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์(Interaction) และกิจกรรมร่วมกัน ก็ทำให้เกิดกลุ่มขึ้นจุดมุ่งหมายโดยส่วนรวมของสมาชิกจึงเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม สมาชิกบางคนอาจมีจุดมุ่งหมายไม่ตรงกลุ่มก็ได้ ในความนึกคิดอย่างแท้จริง แต่จำเป็นต้องปฏิบัติไปตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม คล้ายกับหลอกตัวเอง ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของกลุ่ม ค่านิยมของกลุ่มบังคับให้สมาชิกต้องคล้อยตาม นอกจากนี้สมาชิกยังตกอยู่ในสภาพการหลิ่วตัว หรือที่เรียกว่า "Deindividuation" หรือบางครั้งก็ครั้งจะต้องแสดงบทบาทไปตามความประสงค์ของกลุ่ม ทั้งๆ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปก็ตาม เพราะการแสดงบทบาทที่ต่อต้านจุดมุ่งหมายของกลุ่ม เป็นการประกาศตัวเองว่าตนต้องการพ้นสภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้น มิฉะนั้นแล้วตนก็จะต้องไปตามความประสงค์ของกลุ่มตลอดเวลา และการกระทำอยู่ตลอดเวลาตัวเอง เป็นสิ่งที่ทำให้สิ่งที่ทำให้เจตคติของสมาชิกต้องหันเหไปตามกลุ่มในที่สุด

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกเข้าใจตนเอง และบุคคลอื่นๆ ภายในกลุ่ม นอกจากนี้ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดเจตคติที่ดี เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกกลุ่มให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.5 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่มและประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

คุณค่าของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกเมื่อนักเรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มจะต้องคาดหวังความสำเร็จจากกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่แล้วมักจะคาดหวังเฉพาะเรื่องความสำเร็จของกิจกรรม หรือเน้นเฉพาะเรื่องผลงานที่ปฏิบัติไปแล้วเท่านั้น เช่น ความสำเร็จในเรื่องความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึก ความจริงแล้วการหากิจกรรมกลุ่มนั้นยังมีคุณค่าสำหรับสมาชิกในกลุ่มอีกมากมายเพราะในขณะที่ดำเนินกิจกรรมกลุ่มนั้นนักเรียนจะมีความเจริญงอกงามเพิ่มความมั่นใจในตนเอง มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (Self concept) ดีขึ้น เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นต้น ดังนั้น ควรจะได้มีการพัฒนาด้วยว่า กิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าอย่างไร นอกเหนือจากเพื่อการทำงานเพียงอย่างเดียว ได้สรุปจาก คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 20 - 24) และ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545: 132)

2.5.1 คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Values) กิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการให้กับบุคคลในกลุ่มเป็นอย่างดี กิจกรรมแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกันไป คุณค่าด้านพัฒนาการที่จะเกิดขึ้นมีตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล นักจิตวิทยา ได้พยายามแยกแยะให้เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ถ้าบุคคล

จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข จะต้องได้รับการตอบสนองด้วยกิจกรรมกลุ่ม มีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการนี้จะได้รับการตอบสนองอย่างสำเร็จเมื่อบุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับของกลุ่มว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่งต้องการความปลอดภัย ความต้องการประเภทนี้มีความสำคัญมากบุคคลจะอยู่ในกลุ่มอย่างมีความสุขเมื่อเขารู้สึกอบอุ่นใจ รู้สึกว่ามีคนรักเขา ความปลอดภัยในด้านความรู้สึกเป็นที่ปรารถนาสำหรับคนทุกคน ความต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ บุคคลอยู่รวมกลุ่มอย่างมีความสุข ก็ต่อเมื่อกลุ่มให้การยอมรับการเป็นสมาชิก แต่ถ้าหากเมื่อใดก็ตามกลุ่มเกิดไม่ยอมรับขึ้นมา เขาก็มีปัญหาในการปรับตัวที่จะดำรงชีวิตอยู่กับกลุ่ม การที่สมาชิกแต่ละคนจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ ยอมรับขึ้นอยู่กับโอกาสที่แต่ละคนจะได้เกิดความสามารถ

2.5.1.1 การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เขาจะได้มีโอกาสเรียนรู้เป็นเรื่องการปฏิบัติตนในสังคม และในขณะเดียวกันเขาก็จะเรียนรู้เรื่องการควบคุมแสดงออกทางด้านอารมณ์ด้วย ทั้งนี้เพราะเขาจะได้รับประสบการณ์จากสมาชิกแต่ละคน เนื่องจากบุคคลบางคนแสดงออกในทางที่ดีแต่สำหรับบางคนที่ไม่เหมาะสมตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่เหมาะสม เช่น โกรธโดยไม่มีเหตุผล สมาชิกคนอื่นก็จะไม่เอาเยี่ยงอย่าง เพราะจะได้มองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มสามารถให้ประสบการณ์ทั้งทางด้านสังคมและอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งหมายถึงการสร้างพัฒนาการในตัวสมาชิกนั่นเอง

2.5.1.2 การพัฒนาการด้าน ทักษะ ทักษะ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม บุคคลจะต้องมีทักษะที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความเคารพบุคคลอื่น จึงจะทำให้อยู่ร่วมกับกลุ่มได้ ถ้าหากไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว จะทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้กับสมาชิกในกลุ่ม

2.5.1.3 ความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ ในขณะที่นักเรียนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มนั้น อาจจะได้รับความรู้และทักษะในบางประการ ตัวอย่างเช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม ภาวะเบี่ยง ในการทำงานเป็นหมู่คณะ การประสานงาน เป็นต้น กลุ่มความสนใจที่นักเรียนเป็นสมาชิก อาจจะเป็นด้านการละคอน การเขียน การกีฬา การถ่ายรูป ก็ย่อมจะทำให้นักเรียนมีทักษะเฉพาะอย่างดีขึ้น สรุปแล้วอาจจะกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เข้ากลุ่มย่อมจะได้รับโอกาสอันดีมีประโยชน์ ต่อตนเอง มากกว่านักเรียนที่ไม่เข้ากลุ่ม

ในการทำกิจกรรมกลุ่มนั้นจะเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีการประเมินค่าตนเองในสถานการณ์ทางสังคม บุคคลแต่ละคนเกิดความสำนึกในเรื่องความสามารถและขอบเขตของความสามารถของตนเอง ตัวอย่างเช่น นักเรียนบางคนอาจจะมีความต้องการที่จะแสดงออกในด้านคำพูด ให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สามารถร่วมอภิปรายกลุ่มได้ดีขึ้น การได้รับตำแหน่งผู้นำจะทำให้มีทักษะ ในการติดต่อสาเหตุกับบุคคลอื่น เมื่อมีการแพ้ในการเลือก ตั้งอาจจะทำให้เขาต้องทำการวินิจฉัยถึงสาเหตุที่ไม่ได้รับเลือก การอยู่ในตำแหน่งที่ต้องรับผิดชอบมากๆ จะแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็ง และความอ่อนแอ อุปนิสัยด้านความคิดของสมาชิกแต่ละคนเป็นสิ่งท้าทายให้กลุ่มเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นในการร่วมกิจกรรมกลุ่มนักเรียนจะได้รับการชักนำให้มีการค้นพบตนเองและมีความเข้าใจในตนเอง

2.5.2 คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Values to the School and Community)

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มทั้งกลายเขาจะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถมีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียน และชุมชนได้ เช่น นักเรียนที่ทำงานใน สภานักเรียน กิจกรรมที่เขาปฏิบัติในสภานั้นย่อมจะส่วนแบ่งเบารภาระความรับผิดชอบของโรงเรียนไปได้บ้าง ผลงานที่ปรากฏออกมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานในโรงเรียนด้วย ในทำนองเดียวกัน ประโยชน์ต่างๆ ที่โรงเรียนได้รับจากกิจกรรมกลุ่ม ก็ส่งผลไปยังชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ทำให้มีสถานภาพดีขึ้น ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนเอง เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนสิ่งที่เขาปฏิบัติโรงเรียนอาจจะถูกนำไปปฏิบัติในสังคมนอกโรงเรียนด้วย เช่น นักเรียนเล่นกีฬาในโรงเรียน เขาอาจจะกลายมาเป็นนักกีฬา ของชุมชน ซึ่งหมายความว่าชุมชนจะได้มีสมาชิกที่มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความอดทน เสียสละ รู้จักให้อภัยชุมชนก็จะมีสภาพดีขึ้นเพราะสมาชิกเป็นพลเมืองดีนั่นเอง

จากคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณค่าของการร่วมกิจกรรมกลุ่มนักเรียนจะได้รับการชักนำให้มีการค้นพบตนเองและมีความเข้าใจในตนเอง และการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ มีความอดทน เสียสละ รู้จักให้อภัย โดยรวมแล้วสมาชิกของกลุ่มจะได้รับประโยชน์ทางตรง และทางอ้อมของการได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน

2.6 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

จากการศึกษาค้นคว้าขนาดของกลุ่มนั้นมีผู้ให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยที่นำมาใช้ขนาดของกลุ่ม ที่มีจำนวนสมาชิก 15 คนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ซึ่งขนาดของกลุ่มได้สอดคล้องกับแนวคิดของ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 110 - 111) กล่าวว่าขนาดของกลุ่มอาจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย เช่นในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปความจำเป็นสมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนทั้งหมดในขณะที่คนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงานทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดของกลุ่มจึงไม่ควรเกิน 15 คน อย่างไรก็ตาม จะมีขนาดเท่าใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่มนอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังนี้

ชอร์ (Show. 1971: 4) ได้กล่าวถึง ขนาดของกลุ่มไปว่ากลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไป จะจัดเป็น กลุ่มใหญ่และถึงแม้ว่ากลุ่มจะมีสมาชิก 30 คน ก็อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญ แต่ละองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกจะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

ทิสนา แคมมณี (2545: 153) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มจะมีเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและจุดประสงค์ของกิจกรรม กลุ่มขนาดเล็กมักจะประกอบด้วยสมาชิก 2-5 คน ขนาดใหญ่ประมาณ 10-20 คน แต่ขนาดที่นิยมคือ 6-8 คน

กาญจนา ไชยพันธ์ (2549: 18) กล่าวว่าจำนวนสมาชิกของกลุ่มที่จะจัดเกี่ยวกับการช่วยในการทำงานหรือการเรียนการสอน ที่เหมาะสมคือ 5-10 คน โดยครูควรเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและกิจกรรม โดยเฉพาะกลุ่มเล็กที่สมาชิกไม่เกิน 15 คน จะช่วยให้เกิดการเคลื่อนไหวได้ง่าย ถ้าสมาชิกมากเกินไปอาจมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นและความต้องการได้ไม่ทั่วถึง รวมถึงสมาชิกไม่เกิดความสนใจและอาจออกไปจากกลุ่ม

จากขนาดของกลุ่มที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มควรมีสมาชิกตั้งแต่ 9-10 คน ที่เหมาะสมและให้ประสิทธิภาพที่ดี ขนาดของกลุ่มนั้นไม่ควรมีขนาดใหญ่จนเกินไป โดยเฉพาะกลุ่มขนาดเล็กที่สมาชิกไม่เกิน 15 คน จะช่วยให้เกิดความเคลื่อนไหวได้ง่ายมากขึ้น จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญ แต่สิ่งที่สำคัญคือความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของสมาชิก นอกจากนี้ยังต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของกลุ่มและจุดมุ่งหมายของกิจกรรมอีกด้วย

2.7 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าถึงเวลาและการจัดการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีชีวิตชีวาต่อการทดลองครั้งนี้ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ รวม 12 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดแพทเทอร์สัน (จักรวาล ภูวนันท์, 2537: 27; อ้างอิงจาก Patterson, 1973: 105) กล่าวว่า การให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กประถมศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้

ทรอทเซอร์ (ชูชัย สมิทธิไกร, 2527: 18-19; อ้างอิงจาก Trotter, 1977) ให้ความเห็นพอสรุปได้ว่าในการกำหนดระยะเวลาและความถี่ของการเข้ากลุ่มนั้น หากจัดทำกับสถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น ในโรงเรียนส่วนมากจะจัดเวลา เป็นคาบละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่า ควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้ง ในการเข้ากลุ่มขึ้นอยู่กับ เป้าหมายของกลุ่ม และธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุด ควรจะเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ยิ่งเป็นการดี

อารี ตันท์เจริญรัตน์ (2545: 9) กล่าวว่า เวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม ควรใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง แต่ถ้าเป็นเด็กเล็กมีความสนใจสั้นควรใช้เวลาลดน้อยลงมา การจัดกิจกรรมกระทำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

จากข้อความข้างต้นพอสรุปได้ว่า ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมกลุ่มนั้น ควรจัดให้เพียงพอโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับชนิดของกลุ่ม อายุของสมาชิกและจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของผู้นำกลุ่ม และต้องคำนึงถึงสถานศึกษานั้นด้วย เช่น เด็กเล็กไม่ควรเกิน 30 นาที หรือวัยรุ่นก็ควรใช้เวลา 1 ชั่วโมง จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มควรกระทำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ และในแต่ละกิจกรรมควรจัด 8 – 12 ครั้ง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.8 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

การเรียนรู้ตามวิธีกระบวนการกลุ่มที่มีลำดับขั้นของการเรียนรู้อยู่หลายระยะ โดยจะ สามารถเห็นพัฒนาการของการของการเรียนรู้ได้ชัดเจนในระยะหลังๆ ที่ได้เข้าร่วมกลุ่มไปเป็น ระยะเวลาหนึ่งแล้วเช่นที่ คมเพชร จัตรศุภกุล (2546: 27- 28) กล่าวถึงระยะพัฒนาของกลุ่มว่า พฤติกรรมที่สมาชิกแสดงออกตอนเริ่มเข้ากลุ่มอาจแตกต่างจากภายหลังที่ได้รับเข้ากลุ่มเป็นเวลานาน แล้ว ทั้งนี้เพราะการที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์ขึ้นจะต้องอาศัยเวลาในการพัฒนากลุ่ม ดังนั้น มักจะพบว่ากลุ่มจะต้องผ่านระยะต่างๆ 4 ระยะ คือ 1) ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขัน และมี ศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง (Individually Centered, Competitive Phase) 2) ระยะของความขัดแย้ง และความคับข้องใจ (frustration and conflict phase) 3) ระยะกลุ่มมีความสามัคคี (group harmony phase) 4) ระยะที่มีผลงาน และยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง (Group centered productive phase) นอกจากนี้มีการ อธิบายลำดับของกลุ่มที่แตกต่างโดยผกา บุญเรือง (2525: 93-97) แบ่งการเรียนรู้ตามทฤษฎี ขบวนการกลุ่ม ออกเป็น 4 ระยะนี้ ดังนี้

2.8.1 ระยะการมีส่วนร่วม (Participation or Involvement Stage) การเรียนรู้จะเริ่มต้น จากการที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นประสบการณ์ ที่เต็มที่ไปด้วยความมีชีวิตชีวา เร้าใจ ไม่เฉื่อยชา นอกจากนี้การเรียนรู้จะเป็นประสบการณ์ที่มี คุณค่าและมีความหมายต่อตัวผู้เรียนมากขึ้น ถ้าผู้เรียนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติหรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผลของการเรียนรู้จะเกิดตัวผู้เรียนโดยตรง ยิ่งถ้าใครมี ส่วนร่วมมากเท่าใดก็จะได้รับผลจากการเรียนรู้มากขึ้นเท่านั้น

2.8.2 ระยะวิเคราะห์ (Analysis Stage) เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมการ เรียนรู้ด้วยตนเองแล้วก็มาถึงระยะวิเคราะห์ในระยะนี้เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตนเองได้ (หมายถึงระยะที่ถัดจากระยะแรกซึ่งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเสนอข้อเท็จจริงให้กันและกัน จนทุกคนในกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ อยู่ใน ระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันทุกๆ คนแล้วจึงมาวิเคราะห์ร่วมกัน) การวิเคราะห์ร่วมกันจะช่วยทำ ให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะเป็นการกระจายแนวทัศนะของแต่ละคน จากความรู้ ความสามารถ และภูมิหลังของแต่ละที่คนแสดงต่อกลุ่ม แล้วในตอนท้ายของระยะจะเป็นการรวมแนว ทัศนะที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน แง่มุมบางแง่มุมบางคนอาจไม่เคยมองเห็นก็จะได้รับรู้เห็นจากการกระจาย และรวมทัศนะของสมาชิกคนอื่น ๆ นอกจากนี้ในระยะนี้ยังทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตัวเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

2.8.3 ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ (Generalization and Application Stage) เมื่อ ผู้เรียนค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองในกลุ่มแล้ว ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบและ แนวคิดที่ได้แนวมาจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกคนอื่น ๆ สรุปเป็นหลักการของ ตนเองขึ้น นอกจากนี้เราจะเรียนรู้เพื่อ แก้ปัญหาในปัจจุบันแล้ว เรายังเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและ

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมาในอนาคตด้วย ดังนั้นในระยะสรุปและประยุกต์หลักการนี้เป็นระยะที่เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักการของเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วเขาจะสามารถนำหลักการนั้นไปใช้ประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตการโดยประยุกต์นั้นจะกระทำได้ใน 2 ลักษณะ คือกับการประยุกต์เพื่อการปรับปรุงบุคลิกภาพ และการประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา

2.8.4 ระยะประเมินผล (Evaluation Stage) การเรียนรู้เกิดจากตัวผู้เรียนเองโดยตรง โดยที่ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมกับการศึกษาอื่น ๆ ในกลุ่ม ดังนั้นผู้เรียนย่อมจะทราบผลการเรียนของตนและของกลุ่มได้เป็นอย่างดีในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่มมีการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกันในกลุ่ม การประเมินผลแบบนี้ผู้สอนจะมีส่วนน้อยมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับการเรียนการสอน และการวัดผลแบบเดิมที่เราคุ้นเคย เพราะว่าหลักการของกระบวนการกลุ่มมุ่งเน้นที่ประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลที่ได้จากกลุ่ม คนที่ไม่ได้เข้ากลุ่มจะไม่มีวันที่เข้าใจประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างถ่องแท้เท่ากับเจ้าตัวผู้เรียนเองได้เมื่อยึดหลักการ เช่นนี้ในการประเมินผลผู้เรียนจึงเป็นผู้ประเมินผลด้วยตัวเองและการประเมินของกลุ่มจะเป็นการยืนยันได้ทางหนึ่งให้ผู้สอนวางใจในการประเมินผลตัวเองของผู้เรียนได้

นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2545: 146 -147) ได้กล่าวไว้ การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีลักษณะเฉพาะบางประการ การเตรียมการจึงต้องคำนึงลักษณะดังนี้

1.การกำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อให้การจัดกิจกรรมไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง โดยกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งลักษณะเฉพาะนี้นิยมเขียนในเชิงพฤติกรรม (Behavior or performance objective) และยังแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและจุดมุ่งหมาย การกำหนดเช่นนี้จะทำให้เกิดความสะดวกและชัดเจนเป็นหลักในการจัดกิจกรรมและการประเมิน

2. การกำหนดเนื้อหาหรือความคิดรวบยอด เพื่อให้เข้าใจชัดเจนหลักในการออกแบบกิจกรรมสำหรับผู้เรียน

3.การกำหนดกิจกรรมหรือประสบการณ์เรียนรู้สำหรับผู้เรียน การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องดังกล่าว สามารถใช้กระบวนการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นนำ คือการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน เช่น การเตรียมความรู้และจัดบรรยากาศที่เหมาะสม

3.2 ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมที่เตรียมไว้ ให้มีส่วนร่วม และรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ที่จะนำมาวิเคราะห์หรืออภิปรายให้การเรียนรู้

3.4 ขั้นสรุปผลและการนำไปใช้ คือ เป็นการรวบรวมความคิดเห็นและข้อมูลต่างๆจากขั้นกิจกรรมและอภิปรายมาประสานกัน จนได้ข้อสรุปที่ชัดเจน รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.การประเมินผล หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว จำเป็นต้องประเมินผลเพื่อดูว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

จากลำดับขั้นข้างต้นกล่าวสรุปได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้จะเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าและความหมายต่อตัวผู้เรียนมากขึ้น ถ้าผู้เรียนเข้ามา มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งลักษณะแต่ละขั้นจะสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน จะประกอบไปด้วย ขั้นการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความคุ้นเคยของสมาชิก ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์หลังสรุปจากที่เข้าร่วมกิจกรรม ขั้นประยุกต์หลักการและการนำไปประยุกต์ใช้กับตนเอง ขั้นการประเมินผลโดยให้สมาชิก ในกลุ่มช่วยกัน ประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม และร่วมกันเสนอแนะข้อคิดเห็น

2.9 เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

การจัดกิจกรรมให้ สอดคล้องกับหลักทฤษฎี มีอยู่หลายวิธี ดังที่ทิตินา แชมมณี (2545: 152) ได้กล่าวไว้ว่า

2.9.1 เกม เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดีโดยครูผู้สอนสร้าง สถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่น ด้วยตนเอง และภายใต้ข้อตกลงหรือกติกา บางอย่างตามที่ กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจ ทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ วิธีการนี้ ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึก นึกคิดและและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นจะช่วยผู้เรียนได้วิเคราะห์ ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย และยังเป็น กิจกรรมที่มีคุณค่าแก่เด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่เด็ก พอใจมาก ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำกิจกรรม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ทำให้การดำเนิน กิจกรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วอีกทั้งยังช่วยผ่อนคลายความเครียด ในการเล่นทำให้เด็กสนใจและไม่ เบื่อ (วันทนีย์ เหมาะผลดงกุล. 2535: 29)

โคลัมบัส (ประทีป แสงเปี่ยมสุข. 2546: 4-5 ;อ้างอิงจาก Kolumbus.1979) ได้กล่าวสรุปไว้ดังนี้ แบ่งเกมออกเป็น 6 ประเภทใหญ่ๆ 1) เกมฝึกกระทำ คือ การที่ให้เด็กนำของเล่นต่างๆ มาเล่นอย่างมีกฎเกณฑ์หรือกติกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้พัฒนาประสาทสัมผัสระหว่างการใช้กล้ามเนื้อ และสายตา 2) เกมการศึกษา คือ เกมที่พัฒนาความคิดของเด็ก โดยต้องคิดหาเหตุผลจากการเล่นเกม 3) เกมฝึกทักษะร่างกาย หรือเกมพลศึกษามีมากมายหลายชนิด เช่น เกมผู้นำ เกมไล่จับ เป็นต้น 4) เกมการฝึกทักษะทางภาษา เป็นเกมที่อาศัยจินตนาการและใช้คำพูดโดยไม่ต้องใช้วัสดุ เช่น เกมอะไรเอ่ย 5) เกมทายบัตร เป็นเกมที่ช่วยให้เด็กแยกความเหมือนความต่าง ฝึกการจำ 6) เกมพิเศษเช่น เกมหาสิ่งของ ซึ่งครูอาจจะจัดให้เด็กเป็นครั้งคราว

2.9.2 บทบาทสมมติ (Role -Playing) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอนวิธีการนี้ยังมีลักษณะ สถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนด บทบาทของผู้เล่น ในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมานั้นแล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออก ออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เป็นหลัก ดังนั้น

วิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและ พฤติกรรมของตนอย่าง ลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

2.9.3 กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหนทางแก้ไขปัญหาที่วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณา ข้อมูลที่ตนได้รับมาอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกัน และกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียง กับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

2.9.4 สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้าง สถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียน อาจจะไม่สามารถแสดงออก เพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

2.9.5 ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่เรียนหรือกำหนดไว้ โดยผู้เรียนจะต้องพยายามแสดงให้สมบทบาทตามที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกถึงของตนเข้าไปเกี่ยวข้องวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจความรู้สึกเหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ กันนอกจากนี้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

2.9.6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรม บอกข้อตกลงในการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ หรือทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันถึงควมมีจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และสรุปจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้มีจิตสาธารณะสูงขึ้น

ขั้นที่ 4 สรุปและและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยให้นักเรียนรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง และนำหลักการนั้นมาใช้เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันประเมินการเรียนรู้ของตน และจากกลุ่ม โดยกันรวมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และเสนอแนะร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มที่มีต่อความมีจิตสาธารณะนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาค้นคว้ามาเกี่ยวกับเทคนิคมีหลายวิธีในการนำมาใช้กับกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกเทคนิคที่มีความเหมาะสมและเพื่อตรงจุดมุ่งหมายของกิจกรรม และเหมาะกับวัยของนักเรียนที่ศึกษา อีกทั้งเป็นเทคนิคที่ให้นักเรียนได้แสดงออก ได้ฝึกทักษะต่างๆ และคุณค่าทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาในการเข้าร่วมกลุ่ม พร้อมทั้งบรรลุจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่ม

นอกจากนี้กระบวนการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนได้เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และได้ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียน มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย พร้อมทั้งพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ให้กับนักเรียน ได้แก่ ด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย ตลอดจนพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะดังกล่าวนี้ มีจุดมุ่งหมายและวิธีการที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้นเพื่อต้องการพัฒนาจิตสาธารณะสามารถนำไปใช้ปรับใช้ในชีวิตจริงได้

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.10.1 งานวิจัยในประเทศ

เรณูรัชต์ ประสิทธิเกิด (2542: 49-50) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัดของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร(ประถม) ที่มีพฤติกรรมการประหยัดอยู่ระดับต่ำจำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร 59 คน พบว่านักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังการเข้าร่วมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการประหยัดของนักเรียนได้ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยการประหยัดของนักเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกด้าน คือ การประหยัดเงินการประหยัดเวลาและการประหยัดสิ่งของเครื่องใช้

คณางค์ คำณูเอนก (2544: 45-46) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาสกรุงเทพมหานคร จำนวน 18 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 9 คน พบว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเกิดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานกลุ่ม เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา แสดงความคิดเห็น ได้อภิปรายและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันส่งผลให้เกิดการพัฒนาความคิด ความรู้สึกรู้สึของตนเองและตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่ม

เปรมใจ บุญประสพ (2545: 49) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเจตียวฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น โรงเรียนบ้านบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน รวม 30 คน พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเจตียวฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง มีความเจตียวฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความเจตียวฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเจตียวฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง อย่างมีนัยสำคัญ .05

แคทลียา แสนนางชม (2549: 38-40) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน พบว่านักเรียนที่เข้ากลุ่มมีความรับผิดชอบด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภาพร พรหมสา (2550: 40-43) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนเฉลิมมณีนาย วิทยาคาร จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่เปอร์เซ็นไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน หลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เวนดี้ (Wendy. 2006: 359) ได้ศึกษาวิจัยผลของการจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการยอมรับตนเองในบทบาทของการบำบัด สำหรับผู้ที่มีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงสังคม (avoidant behaviors) และมีปัญหากังวลในตนเอง กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ติดต่อเข้ามาทางศูนย์บำบัดทั้งทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ เพื่อปรึกษาปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคม เป็นชาย 11 คน หญิง 11 คน จัดกิจกรรมทั้งหมด 10 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น อาการหลีกเลี่ยงสังคม และมีแนวโน้มจะลดลงหลังเมื่อกลับเข้าไปใช้ชีวิตในสังคม และเป็นการสนับสนุนการเตรียมการป้องกันให้บุคคลในสังคมมีอาการหลีกเลี่ยงสังคม

แบรนนิกัน (Brannigan. 2007: 61-62) ได้ศึกษาวิจัยโดยการใช้กิจกรรมกลุ่มกับหลักทางจิตวิทยาการศึกษา เป็นรูปแบบในการพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาการที่ Queensbury Middle School ซึ่งวัยรุ่นตอนกลางอายุระหว่าง 10 – 15 ปี เป็นช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านพัฒนาการต่าง ๆ มักคิดด้านลบกับตนเอง ส่งผลให้เกิดความเครียดและขาดความมั่นใจในตนเอง รวมถึงการเรียนในระดับนี้ต้องสามารถอธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านวิชาการเด็กวัยนี้จะถูกคาดหวังและเกิดแรงกดดันทางสังคมในเรื่องการเรียน การออกแบบการวิจัยครั้งนี้ส่งผลให้นักเรียนได้รู้การใช้ทักษะ

การสื่อสาร ว่าทำอะไรจึงจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อนๆ การบริหารเวลาในการทำบ้าน การสนับสนุนจากพ่อแม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้เกิดกลความกลัว มีความภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถเรียนรู้อย่างมีความสุขพร้อมทั้งพัฒนาความสามารถด้านวิชาการให้สูงขึ้น

แฮมม์ (Hamm, 2007: 51-59) ได้ทำการวิจัยโดยการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ในหมู่วัยรุ่นตอนต้นที่โรงเรียนมิดเดิ้ล โดยที่ความสำคัญของการเข้ากลุ่มเพื่อนจะเกิดโอกาสที่ดีในการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพขึ้น เมื่อกลุ่มเกิดความไว้วางใจ การสร้างปทัสถานในกลุ่ม ความรู้สึกที่มีคุณค่าและเกิดการรับฟังเหตุผล ซึ่งกันและกันมากขึ้น และยังพบว่าการเข้ากลุ่มทำให้เกิดศักยภาพในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะทำให้เข้าใจบุคคลที่อยู่รอบข้างมากขึ้นโดยลดความกลัว

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำไปใช้พัฒนาและปรับเปลี่ยนเชิงพฤติกรรมทำให้บุคคลได้เกิดการตระหนักรู้ตนเอง ความเข้าใจในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา แสดงความคิดเห็น มีเจตคติในการดำรงชีวิต และส่งผลให้ได้พัฒนาความคิด พัฒนาบุคลิกภาพ ความรู้สึกของตนเองตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจและต้องการศึกษาว่ากิจกรรมกลุ่มน่าจะนำมาเป็นเครื่องมือและนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. แบบแผนการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 117 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีการศึกษา 2552 โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนตอบแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 29 คน สอบถามความสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มจำนวน 22 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งได้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการการศึกษาค้นคว้า

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือเนื้อหาจากทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะ กำหนดขอบเขตและโครงสร้างเนื้อหา นำมาสร้างแบบสอบถามในการพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะโดยศึกษาแบบวัดจิตสาธารณะ สิริวรรณ จันทะสานนท์ (2541), นันทวัฒน์ ชุนชี (2546) , ธรรมนันท์กา แจ่มสว่าง (2547) , มุกิตา หวังคิด (2547), และพรพรหม พรรคพวก (2550) ดังนี้

1.1 ด้านการดูแลรักษา

1.2 ด้านการทำตามหน้าที่

1.3 ด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นโปรแกรมที่มีเนื้อหาที่เป็นบริบทในโรงเรียน ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (กรมวิชาการ.2544: 6 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 1)จัดเป็นกระบวนการพัฒนาโดยการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนร่วมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านบุคคลทุกคน (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2546: 6)

วิธีการดำเนินการสร้างเครื่อง

1. แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาสร้างแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินระดับความมีจิตสาธารณะนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบกระบวนการของกิจกรรมกลุ่ม

1.2 ค้นคว้าจากหนังสือเนื้อหาจากทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะ ศึกษาจากนิยามศัพท์ความมีจิตสาธารณะนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ โดยให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ แบบเลือกคำตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ

1.4 แล้วนำแบบสอบถามชนิดเลือกตอบข้างต้นและเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ และอาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ตรวจสอบความสอดคล้องในเรื่องเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อพิจารณาข้อความในแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

1.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมีจิตสาธารณะมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 45 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์

หาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการของการแจกแจงที (t – distribution)

1.7 หลังจากได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ผู้วิจัยได้ข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .241 ถึง .518 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .818

ลักษณะแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะมีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามมีจิตสาธารณะ

คำชี้แจง แบบสอบความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขอให้ นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย **ü** ลงใน ช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงช่องเดียว และขอให้ตอบครบทุกข้อ

โดยเกณฑ์การเลือก ดังนี้

ทุกครั้ง	หมายถึง	นักเรียนที่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นเป็นประจำ
บ่อยครั้ง	หมายถึง	นักเรียนที่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นบ่อยครั้ง
เป็นบางครั้ง	หมายถึง	นักเรียนที่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้ง
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	นักเรียนที่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นนานๆ ครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	นักเรียนที่ไม่ได้ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นเลย

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	เป็นบางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
ด้านที่ 1 การดูแลรักษา					
0. เมื่อพบขยะอยู่บนพื้นห้องเรียน ข้าพเจ้าจะเก็บทิ้งลงถังขยะทันที					
00.ข้าพเจ้าจะแอบทิ้งขยะไว้ใต้โต๊ะนักเรียนและตามซอกเล็กๆ บริเวณห้องเรียน					
ด้านที่ 2 การทำตามหน้าที่และรับอาสา					
0. เมื่อถึงเวลาทำความสะอาดห้องเรียน ข้าพเจ้าจะให้เพื่อนมาทำแทนเพราะมีธุระ					
00.เมื่อคุณครูมอบหมายให้ข้าพเจ้าช่วยงานข้าพเจ้าจะทำด้วย ความเต็มใจ					
ด้านที่ 3 การเคารพสิทธิของผู้อื่น					
0. ช่วงพักกลางวัน ข้าพเจ้าจะรีบไปจับจองเครื่องเล่นที่ชอบที่สนามเด็กเล่นไว้ก่อนใคร					
00. ข้าพเจ้ากับเพื่อนมักจะวิ่งไปจองสนามไว้ก่อน เพื่อจะได้ครอบครองสนามเป็นกลุ่มแรก					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่สร้างมียู่ 2 ลักษณะ คือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบมีน้ำหนักการให้คะแนนตั้งแต่ 1-5 คะแนน โดยให้คะแนน มีดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เมื่อตอบช่องทุกครั้ง	5	1
เมื่อตอบช่องบ่อยครั้ง	4	2
เมื่อตอบช่องเป็นบางครั้ง	3	3
เมื่อตอบช่องนานๆ ครั้ง	2	4
เมื่อตอบช่องไม่เคยเลย	1	5

2.2 กิจกรรมกลุ่มที่มีผลต่อจิตสาธารณะ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

2.2.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรม ให้เหมาะสมกับมีจิตสาธารณะ

2.2.2 นำกิจกรรมกลุ่มและแบบสอบถามนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ และ อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ตรวจสอบความสอดคล้องในเรื่องเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.3 นำกิจกรรมกลุ่มมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างและมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีจิตสาธารณะ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ และเวลาที่ใช้ในการทดลอง

2.2.4 นำโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มดำเนินการเป็นเวลาสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ รวม 12 ครั้ง วันจันทร์ วันพุธ และ วันศุกร์ เริ่มการทดลอง วันศุกร์ที่ 7 สิงหาคม ถึง 2 กันยายน พ.ศ. 2552 เวลา 15:30 -16.30 นาฬิกา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เพื่อขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ

2. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ จำนวน 117 คน ตอบแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ และเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา โดยเก็บคะแนนนักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

3. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรมจากนักเรียนที่มีคะแนนความมีจิตสาธารณะ เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 29 คน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายจากผู้สมัครใจเพื่อให้ได้กลุ่มทดลองจำนวน 15 คน

4. ขณะดำเนินการทดลอง นำโปรแกรมพัฒนาความจิตสาธารณะ ผู้วิจัยดำเนินการตามกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อผลจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ โดยทำทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการทำวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 62)

ตาราง 2 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design

ทดสอบก่อนการทดลอง	ทดสอบ	ทดสอบหลังการทดลอง
T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1	คือ	การทดสอบก่อนการพัฒนาโดยใช้แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ
T_2	คือ	การทดสอบหลังการพัฒนาโดยใช้แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ
X	คือ	กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการทดลอง

1. การทดสอบก่อนทดลอง

ผู้วิจัยใช้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาความมีจิตสาธารณะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โดยดำเนินการพัฒนาติดต่อกัน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้งๆ ละ 50 นาที รวม 12 ครั้ง วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ เริ่มการทดลอง วันศุกร์ที่ 7 สิงหาคม ถึง วันพฤหัสบดีที่ 3 กันยายน พ.ศ.2552 เวลา 15:30 - 16.30 นาฬิกา แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 กำหนดการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	สิ่งที่พัฒนา	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
1	7 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ปฐมนิเทศ	ร่วมแรงร่วมใจ	เกม
2	10 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการดูแลรักษา	จิตสาธารณะเราสร้างได้	กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม
3	11 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการดูแลรักษา	“ร่วมด้วยช่วยกัน”	เกม การอภิปรายกลุ่ม
4	14 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการดูแลรักษา	โต๊ะเก้าอี้นั้นมีคุณค่า	บทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม
5	17 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการทำตามหน้าที่	ช่วยคิด ช่วยทำ	เกม การอภิปรายกลุ่ม
6	19 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการทำตามหน้าที่	โรงเรียนสวย ด้วยมือเรา	กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม
7	21 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการทำตามหน้าที่	ภูมิใจที่ได้ทำ	เกม การอภิปรายกลุ่ม
8	24 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	เด็กคิดดี	กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม
9	26 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	ป้ายบอกเตือน ชวนเพื่อนคิด	เกม การอภิปรายกลุ่ม
10	28 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	นึกถึงใจเขาใจเรา	บทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม
11	31 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ความมีจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	อาร์ตไม่เอาแล้ว	กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม
12	2 กันยายน พ.ศ. 2552	ปัจฉิมนิเทศ		การอภิปรายกลุ่ม

3. การทดสอบหลังการทดลอง

ภายหลังการทดลองผู้วิจัยทดสอบความมีจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะชุดเดียวกันกับที่ใช้ในการทดลอง แล้วเก็บผลคะแนนจากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

4. การวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำคะแนนความมีจิตสาธารณะ ที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลอง กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังการทดลอง มาเปรียบเทียบหาความแตกต่าง โดยการหาค่าที่ แบบไม่อิสระต่อกัน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติสำหรับการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่น

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะโดยวิธีการ

ของการแจกแจงที (t - Distribution)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความมีจิตสาธารณะ ก่อนและหลังการเข้าร่วม

กิจกรรมกลุ่มที่มีจิตสาธารณะ โดยใช้สูตร t - test แบบไม่อิสระต่อกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t – distribution
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
Mean	แทน	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
Different		
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
T –value	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมด 2 ตอน โดยในแต่ละตอนเสนอเรียงตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปเป็นจำนวนและร้อยละของนักเรียนเมื่อจำแนกตามเพศ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปเป็นจำนวนและร้อยละของนักเรียนเมื่อจำแนกตามเพศ
แสดงดังตาราง 5

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามเพศ (n = 15)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	9	60.00
หญิง	6	40.00
รวม	15	100.00

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่เป็นเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ของนักเรียนทั้งหมด 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการประเมินผลจิตสาธารณะของนักเรียนระหว่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ โดยได้นำเสนอรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตาราง 6

ตาราง 5 เปรียบเทียบความมีจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ (n = 15)

ด้านความมีจิตสาธารณะ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		Mean Different	T -value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านการดูแลรักษา	3.805	0.511	4.503	0.343	0.698	4.738**
ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา	3.728	0.518	4.513	0.226	0.785	6.300**
ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น	3.767	0.747	4.729	0.256	0.962	5.344**
ความมีจิตสาธารณะโดยรวม	3.766	0.550	4.585	0.248	0.818	6.241**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่าหลังจากที่นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ โดยรวมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนการทดลองกับคะแนนหลังการทดลอง เท่ากับ 0.818 และมีค่าสถิติ t เท่ากับ 6.241 และ เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการดูแลรักษา ด้านการทำตามหน้าที่และด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านสามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ด้านการดูแลรักษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 3.805 และหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 4.503 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษาหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สูงขึ้น จากการประเมิน จิตสาธารณะด้านดูแลรักษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เท่ากับ 0.698 (Mean difference = 0.698) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

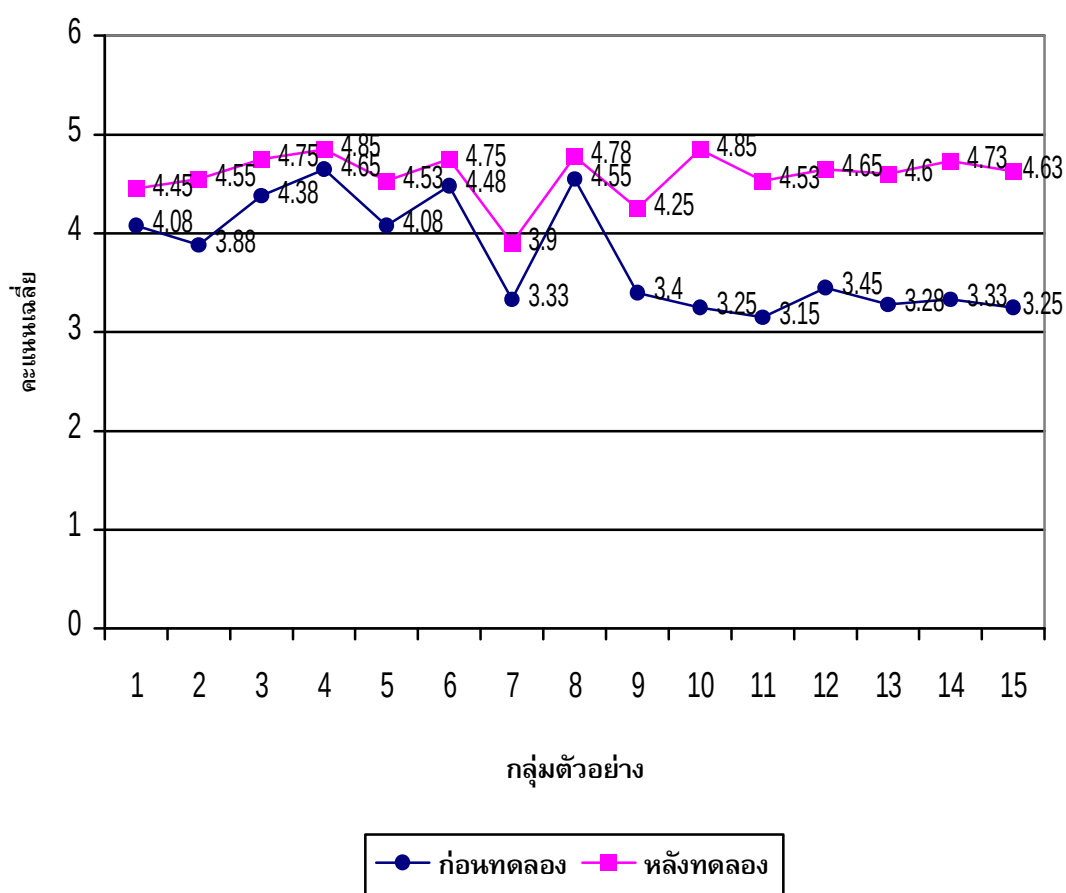
2. ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจิตสาธารณะด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 3.728 และหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 4.513 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจิตสาธารณะด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสาหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สูงขึ้น จากการประเมิน จิตสาธารณะด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เท่ากับ 0.785 (Mean difference = 0.785) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 3.767 และหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 0.698 (Mean difference = 0.698) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิผู้อื่นหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สูงขึ้น จากการประเมิน จิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เท่ากับ 0.962 (Mean difference = 0.962) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะในแต่ละด้าน พบว่านักเรียนมีจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษา น้อยกว่าด้านอื่นๆ เท่ากับ 4.585 ทั้งนี้จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนมีจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษา น้อยกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี อีกทั้งยังมีผู้อื่นคอยให้ความช่วยเหลือในการดูแลรักษา และจากการประเมินพบว่าจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิผู้อื่นของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงมากที่สุด เท่ากับ 0.962 (Mean difference = 0.962) เนื่องจากนักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงและ นักเรียนยังสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มนักเรียนที่ทำการทดลองพบว่า นักเรียนทั้ง 15 คนมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา ด้านการดูแลรักษา และด้านการเคารพสิทธิผู้อื่นดีขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

กราฟเปรียบเทียบความมีจิตสาธารณะ



ภาพประกอบ 3 กราฟเปรียบเทียบความจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

ภาพประกอบ 3 พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะโดยรวมของนักเรียนกลุ่มทดลอง มีจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ทำการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับครูแนะแนว ครูผู้สอน และบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ในการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือในระดับชั้นการศึกษาอื่นๆ โดยมีลำดับขั้นตอนและผลของการศึกษาค้นคว้า โดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจิตสาธารณะสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 117 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนความมีจิตสาธารณะตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 29 คน สอบถามความสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มจำนวน 22 คน และสุ่มอย่างง่าย ได้เป็น กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ขั้นก่อนทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2552 ประจำภาคเรียนที่ 1 จำนวน 117 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความมีจิตสาธารณะ และคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 29 คน สอบถามความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 22 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 9 คน นักเรียนหญิง จำนวน 6 คน เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2. ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 15.30 - 16.20 นาฬิกา รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

3. ขั้นหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 15 คน ตอบแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะแล้วเก็บเป็นคะแนนหลังการทดลอง

4. นำคะแนนก่อนและหลังการทดลองที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน และระดับความมีจิตสาธารณะ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ทดสอบความแตกต่างของความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ โดยใช้ t - test แบบไม่อิสระต่อกัน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ สรุปผลโดยรวมและรายด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านการดูแลรักษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 3.805 และหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 4.503 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษา หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สูงขึ้น จากการประเมิน จิตสาธารณะด้านดูแลรักษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เท่ากับ 0.698 (Mean difference = 0.698) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจิตสาธารณะด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 3.728 และ หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 4.513 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจิตสาธารณะด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สูงขึ้น จากการประเมินจิตสาธารณะด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เท่ากับ 0.785 (Mean difference = 0.785) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 3.767 และ หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ เท่ากับ 4.729 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สูงขึ้น จากการประเมินจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เท่ากับ 0.962 (Mean difference = 0.962) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจิตสาธารณะสูงขึ้นทั้งโดยรวม และรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2552 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปรากฏผลดังนี้

นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสาธารณะสูงขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการศึกษาพบว่าตรงตามสมมติฐาน ของการวิจัย แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมลงมือทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้มีแนวคิด และเจตคติที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 148) ที่ได้กล่าวว่า การให้ประสบการณ์ตรงในการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดี และเหมาะที่จะใช้ในการพัฒนาตัวบุคคลและกลุ่ม เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มเป็นการเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติสามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความซาบซึ้ง และพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุวิทย์ และ อรทัย มูลคำ (2545: 124) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับ

ความรู้จากการลงมือร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน และสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มก็มีอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนำเทคนิคของกิจกรรมกลุ่มที่สำคัญมาดำเนินกิจกรรม ได้แก่ เกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมุติ และการอภิปรายกลุ่ม เพราะเทคนิคต่างๆ ดังกล่าว สามารถช่วยสอนและฝึกในเรื่องของการสร้างแนวคิดในเชิงบวกให้เกิดแก่นักเรียน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น รวมทั้งจัดให้มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันทำให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้และพัฒนาความคิดของตนผ่านเทคนิคต่างๆ ของกิจกรรมกลุ่ม อีกทั้งยังช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก และเจตคติที่ดี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง รู้จักและเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสมเป็นส่วนสำคัญที่สามารถช่วยพัฒนานักเรียนในกลุ่มทดลองให้มีจิตสาธารณะสูงขึ้นได้ เช่นที่ทิตนา แคมมณี (2546: 70 - 74) ได้อธิบายกิจกรรมกลุ่มแต่ละรูปแบบที่นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตามเป้าหมายที่แตกต่างกัน อาทิ เกม เป็นการเล่นภายใต้กติกาที่กำหนดโดยมีจุดมุ่งหมายของการเล่น สามารถใช้ในการสอนและ ฝึกคุณธรรมต่างๆ ได้ดี ส่วนการใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละคร ในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สวม อันจะทำให้เกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก เจตคติ และอคติต่างๆ ของตนและผู้อื่น ขณะที่กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนโดยใช้เรื่องที่คัดสรรมาหรือเขียนขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา โดยมีประเด็นคำถามให้ผู้เรียนฝึกการวิเคราะห์ฝึกแก้ปัญหา และการอภิปรายกลุ่ม คือ การที่ผู้เรียนได้อภิปรายในประเด็นต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฟังความคิดที่หลากหลายและมีแง่มุมต่างๆ กัน อันจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดิจพิจารณา และวิเคราะห์หาคำตอบที่เหมาะสมได้

นอกจากการมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายแล้ว ผู้วิจัยยังได้จัดเตรียมสื่อประกอบต่างๆ ในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ด้วย ได้แก่ สื่อสไลด์ วิดีทัศน์ เพลง และนิทาน เป็นต้น ทำให้นักเรียนไม่เบื่อและตื่นตากับกิจกรรมกลุ่มที่จัด ส่งผลให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของตนเองกับผู้อื่น ซึ่งทำให้ได้แนวคิดหลายๆ ด้านที่เป็นประโยชน์และสามารถเลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมของตนเอง นอกจากนี้จากการสังเกตในขณะจัดกิจกรรม พบว่า

บรรยากาศของการจัดกิจกรรมเต็มไปด้วยความสนุกสนานและมีความเป็นกันเอง ซึ่งเป็นเพราะว่านักเรียนสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้น

ในระหว่างดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยยังให้ความสำคัญในช่วงขั้นนำของกิจกรรมต่อจากการกล่าวทักทาย โดยผู้วิจัยจะร่วมสนทนากับนักเรียนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ก่อนหน้านี้ทุกครั้งก่อนเริ่มเข้าสู่กิจกรรมขั้นตอนต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เล่าถึงประสบการณ์ ที่นำไปปฏิบัติหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมว่าได้กระทำหรือไม่อย่างไร โดยให้นักเรียนอาสาออกมาเล่าเรื่องของตนเอง หรือเล่าเรื่องของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ที่มีพฤติกรรมแสดงถึงการมีจิตสาธารณะ หลังจากเล่าจบผู้วิจัยกล่าวคำชมเชยพร้อมทั้งให้รางวัลเป็นการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะของนักเรียน และในสัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียน พบว่า นักเรียนทุกคนต่างมีความพอใจและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ อีกทั้งยังมีความต้องการที่จะให้มีการจัดกิจกรรมลักษณะเช่นนี้ต่อไป

จากการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองกลุ่มใหญ่ มีการพัฒนาความมีจิตสาธารณะสูงขึ้น โดยสรุปได้ดังนี้

ด้านการดูแลรักษา นักเรียนกลุ่มทดลองส่วนใหญ่จะหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวมเพิ่มขึ้น ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากร ทานอาหารที่ตกมาให้หมดจาน ดื่มน้ำไม่หมดก็จะนำน้ำที่เหลือไปรดน้ำต้นไม้แทนการเททิ้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เรณูรัชต์ ประสิทธิเกตุ (2542: 49-50) ซึ่งได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัของนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถมศึกษา) ที่มีพฤติกรรมการประหยัอยู่ระดับต่ำ จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีการประหยั มากขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และยังสอดคล้องกับอุไรวรรณ คุ่มวงษ์ (2551: 82) ที่ทำการวิจัยเรื่องจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาล 1 จำนวน 15 คน ก่อนและหลังการทดลองเด็ก ๆ มีจิตสาธารณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.01โดยเด็กมีจิตสาธารณะที่เพิ่มสูงขึ้นแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริช่วยพัฒนาให้เด็กมีจิตสาธารณะที่เพิ่มสูงขึ้น

ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา นักเรียนส่วนใหญ่มีน้ำใจ และมีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น เพิ่มขึ้นไม่เพียงช่วยเหลือเพื่อนและพี่เลี้ยงเก็บขยะไปทิ้งลงถังบริเวณนอกห้องแทนการทิ้งในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาพร พรหมสา (2550: 40-43) ได้ศึกษาผลของกิจกรรม

กลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนเฉลิมมณีนายิตาวิทยาการ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เข้าร่วมโครงการกิจกรรมกลุ่มมีการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น นักเรียนส่วนใหญ่ มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน และของเพื่อนนักเรียนด้วยกันเพิ่มขึ้น รวมทั้งช่วยตักเตือนเพื่อนๆ ที่มีการกระทำที่ไม่เหมาะสมหรือเบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของอัจจิมา จินวาลา (2535: 62-63) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสือน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยความมีจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผลปรากฏว่านักเรียนมีพัฒนาการความมีจิตสาธารณะสูงขึ้นทุกด้าน ด้านการดูแลรักษา ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา ด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น เมื่อพิจารณาผลการทดลองนักเรียนมีจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษาน้อยกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี อีกทั้งยังมีผู้อื่นคอยให้ความช่วยเหลือในการดูแลรักษาแทน ได้แก่ ที่บ้าน จะมีพี่เลี้ยงทำหน้าที่ดูแลแทน ในส่วนที่โรงเรียนจะมีแม่บ้านทำความสะอาดห้องน้ำ และพี่เลี้ยงที่ทำความสะอาดห้องเรียนแทน พบว่าที่นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะก่อให้เกิดความเสียหายบางอย่างต่อส่วนรวมได้ ทำให้จิตสาธารณะด้านการดูแลรักษามีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ และพบว่า จิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของกิจกรรมกลุ่มที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่าผลการทดลองในครั้งนี้ นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทั้ง 15 คน มีจิตสาธารณะสูงขึ้น ทั้งโดยรวม และรายด้าน จากการตอบแบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มนักเรียนหลังการทดลอง

อย่างไรก็ดี การวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่งผลต่อการพัฒนาความมีจิตสาธารณะได้จริง ถ้าหากได้นำไปปฏิบัติใช้ใน

ห้องเรียน โดยการสอดแทรกเป็นกิจกรรมเสริมหรือจัดเป็นกิจกรรมชุมนุมอย่างต่อเนื่อง เพราะกิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เปลี่ยนเจตคติที่ดี ส่งผลต่อความรู้สึกที่ดีแก่สังคมส่วนรวม และจะทำให้เกิดความคงทนมากยิ่งขึ้น เพราะการสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะจะต้องสร้างมาจากข้างในตัวเด็ก ให้เด็กเกิดความตระหนักรู้ก่อนเกิดความรู้สึกที่อยากช่วยเหลือสังคม ซึ่งในการสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะแต่เฉพาะในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นยังไม่เพียงพอ เพราะเราสามารถสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกให้เด็กมีจิตสาธารณะได้ในหน่วยการเรียนรู้ของรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งคุณครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น คุณครูสามารถสร้างกิจกรรมเพื่อให้เกิดจิตสาธารณะ โดยสอดแทรกเข้าไปในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม หรือในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ (ปกรณ สุปินานนท์, 2552: ออนไลน์) ดังที่ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2546: 16 -17) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน พบว่า นักเรียนมีความคงทนของจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ มุกิตา หวังจิต (2547: 59) ได้ศึกษาการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และนักเรียนที่ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ในสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูแนะแนว หรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำกิจกรรมกลุ่มไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือระดับชั้นอื่นๆ ต่อไปได้ตามความเหมาะสม แต่ผู้ที่นำไปใช้ควรศึกษาเพื่อปรับเนื้อหาของกิจกรรมกลุ่มให้เหมาะสมกับบริบทของเด็กในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละโรงเรียน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ เพราะเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญของการจัดประสบการณ์ เพื่อที่จะได้นำมาแลกเปลี่ยนเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม

1.2 ในสถาบันครอบครัว ควรจะเป็นที่แรกที่ปลูกพื้นฐานจิตใจภายในตัวของบุคคลแต่ละบุคคล ถ้าสถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มทางสังคมที่จัดขึ้นตามหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงเรียน วัด ลานกิจกรรมทั่วไป เพื่อพัฒนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้เจตคติที่ดี

1.3 สำหรับผู้ที่สนใจจะนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ควรศึกษาเรื่องของจิตสาธารณะของเด็กระดับพฤติกรรม และศึกษาในเรื่องเทคนิคของกิจกรรมกลุ่มด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเปรียบเทียบความคงทน ระหว่างการจัดในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาการความมีจิตสาธารณะ ในระดับชั้นเดียวกัน

2.2 ควรมีการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเปรียบเทียบความคงทน ระหว่างการจัดในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาการความมีจิตสาธารณะ ในระดับชั้นอื่นๆ หรือช่วงวัยอื่นๆ เช่น ระดับชั้นมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาต่อไป

2.3 ควรศึกษาความมีจิตสาธารณะในตัวแปรอื่นๆ เช่น เพศ อายุ การอบรมเลี้ยงดูฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัว

2.4 ควรเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะระหว่างนักเรียนร่วมกับพ่อแม่ /ผู้ปกครอง ระหว่างกลุ่มนักเรียนด้วยตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กวิน ชุติมา. (2551). *เสวนาจิตสาธนะ – จิตสำนึกโลกที่ดีกว่า*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551, จาก <http://www.area.obec.go.th/bangkok2/>.
- กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ. (2541). *จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- .(2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). *กระบวนการกลุ่ม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543, มกราคม - มีนาคม). *โรงเรียนสร้างคนมีจิตสาธนะ*. *การศึกษา* 2000. 17(3): 65.
- .(กรกฎาคม, 2547). *ครอบครัวเอื้ออาทร สร้างคนสร้างชาติ. แม่และเด็ก*. 24 (389): 92-93.
- ขัตติยา กรรณสูต; และคนอื่นๆ. (2547). *คุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.).
- คณางค์ คำณูเอนก. (2544). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการประสานงานขับเคลื่อนวาระเพื่อเด็กและเยาวชน. (2550). *วาระเพื่อเด็กและเยาวชน 2550*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- คมเพชร จิตรศุภกุล. (2546). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- แคลิยา แสนนางชน. (2549). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการงานที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวง*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชไมพร สุธรรมวงศ์. (2542). *คู่มือการดำเนินกิจกรรมกลุ่มย่อย*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริม เทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ช่อลัดดา ขวัญเมือง. (2542). *กิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

- ชัยวัฒน์ ถิระพันธ์. (2542, กรกฎาคม – กันยายน). บทสัมภาษณ์. *Chaos Theory กับจุดเปลี่ยนสังคมไทย*. สัปดาห์. 7(3) 21-33.
- ชาย โพธิ์สิตา, และคณะ. (2540). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมิทธิไกร. (2528). กิจกรรมกลุ่มสำหรับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม *Group activities for group counseling*. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 9. เทพเนรมิตการพิมพ์. กรุงเทพฯ: สถาบันการแปลหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, และดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2551, ตุลาคม). การเสริมสร้างคุณภาพของคนไทย: การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้. *วารสารพัฒนาสังคม*. 10(2): 78 – 101
- ถวิล ธาราโกชน, และศรัณย์ ดำริสุข. (2548). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บริษัทอักษราพิพัฒน์.
- ทวีศักดิ์ บุญชิต. (2547, สิงหาคม). ครอบครัว โรงเรียน และจิตลักษณะพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับจิตและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย*. กรุงเทพฯ. 1 (1): 8 – 40.
- ทศนา แคมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2546). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- .(2546). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- .(2546). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เมธีที่ปัสการพิมพ์.
- ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *ปริญญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมมนุษย์)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ธนิดา ทองมีเหลือ และคนอื่นๆ. (2550, กันยายน). ปัจจัยทางจิตสังคมที่ผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์*. 13 (13): 92 –103.
- นันท์วัฒน์ ชุนชี. (2546). การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *ปริญญาณิพนธ์ วท.ม (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บุญทัน ภูบาล. (2549). การใช้วิธีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน .ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (การวัดผลและวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรกรณ์ สุปินานนท์.(2552). สร้างเด็กไทยให้มี จิตสาธารณะ.สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551, จาก <http://www.oknation.net/blog/learning/2009/10/10/entry-1>.
- ประชาไท. (2551). วัยรุ่นไทยไม่มีจิตสาธารณะเหตุพ่อแม่บีบให้คิดแต่เรื่องเรียน. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551, จาก <http://www.prachatai.com/05web/th/home/page> .
- ประณต คำนิม. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป แสงเปี่ยมสุข. (2546). กระบวนการกลุ่มภาคปฏิบัติ : มิติหนึ่งของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: ปกรณ์ศิลป์ พรินติ้ง.
- ประเทือง ภูมิภัทราคม. (2540). การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประนอม เดชชัย.(2531).นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา *Innovative Instruction and practices in social studies*.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ ดิงแอนด์พับลิชชิง.
- .(2551). นโยบายสาธารณะ'ความคาดหวังต่อพรรคการเมือง. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551, จาก <http://www.midnightuniv.org/forum/index.php?topic=3540.0>.
- เปรมใจ บุญประสพ. (2545). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาของความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ตัวเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกระบือสังกัด กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2550). สอนลูกให้มีวินัย: ฝึกเด็กและวัยรุ่นอย่างไรให้ยอมรับและไม่ต่อต้าน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: 108 สูดยอดไอดี.
- นภา บุญเรือง. (2525). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน *Group Work in School*. ชลบุรี: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). พฤติกรรมกลุ่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. พัฒนาศึกษา.
- พรพรหม พรรคพวก. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2547). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรรณพิมล หล่อตระกูล.(2551). *ความสำเร็จในชีวิตของลูก*.สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551, จาก http://www.rcpsycht.org/detail_title.php?news_id=58.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2523). *เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริ; และสังคม สัจจ. (2543). *สำนักไทยที่พึงปรารถนากรุงเทพฯ: มูลนิธิบูรณชนบทแห่งประเทศไทย*.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชศึกษาศาสตร์. (2537). *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก 2002*. กรุงเทพฯศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มัลลิกา มัติโก. (2541). *จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ . (2551) *จิตอาสา...ทำไม“จิตอาสา”คืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551, จาก <http://www.hs1an.org/index.php?option=com>.
- มุกิตา หวังจิต. (2547). *การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยการนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุทธนา วรณปิตกุล. (2542). *สำนักพลเมือง: ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี.
- เรณูรัชต์ ประสิทธิเกตุ. (2542). *ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; และคณะ. (2547). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว .เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร*.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; และคณะ. (2546). *ศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547, พฤศจิกายน –ธันวาคม). *มศว.พลวัต*. 1(1): 2-3.

- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2548). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- . (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่มที่ 1): แนวคิดเชิงทฤษฎีวัยเด็ก*
ตอนกลาง. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริภาณี อุปละ. (2541). *การพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้*
การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการ
- สอน). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภวดี บุญญวงศ์. (2527). *ตำรากิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและ
- จิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2549). *รายงานการวิจัย: โครงการเร่งสร้าง*
คุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. ศูนย์คุณธรรม.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542, มิถุนายน – ตุลาคม). *ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่*. *สีมาจารย์*,
13(27): 15-16.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2546). *วิถีสังคมไทยเรื่อง "สร้างคุณภาพเด็กไทยสู่สังคมโลกและชุมชน"*
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *ภาควิชาประถมศึกษา*. 40-41.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร.
- สื่อพลัง. (2542, สิงหาคม). *จิตสำนึกสาธารณะ เส้นทางสู่ประชาคม*. *วารสารสื่อพลัง*. 7 (3): 3 – 19.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ*
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพรินติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*.
กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8*
(พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ: อรรถพลการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2542). *วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อฟื้นฟูชาติ*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ
- สิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2548). *เด็กไทยในวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์
- ทหารผ่านศึก.
- สิริวรรณ จันทนะสานนท์. (2541). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการใช้เหตุผลเชิง*
จริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อม ด้วยแบบฝึกกิจกรรมการบ้านและการปฏิบัติจริง. กรุงเทพฯ: สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุขุมล เกษมสุข. (2544). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำและพฤติกรรมการประหยัดไฟของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยใน เขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถมศึกษา).
- .(2548). การปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กประถม. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจิตต์ วงษเทศ. (2551). ทานและการอาสาสมัคร จิตอาสา จิตสาธารณะ. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551, จาก <http://www.thicivcnet.com/blog/p=17>.
- สุชา จันทน์เอม. (2543). จิตวิทยาเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาดา จักรพิสุทธิ์. (2544, กรกฎาคม). จิตสำนึกสาธารณะ. ศิลปวัฒนธรรม. 22 (9): 22 – 23.
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2546, มกราคม-มิถุนายน). จิตสำนึกสาธารณะ การก่อรูปและกระบวนการ เสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัยลงกรณ์. 4 (1): 45-47.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2546). วิธีการเรียนรู้: คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ.
- สุวิทย์ มูลคำ; และอรทัย มูลคำ. (2545). 19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุภาพร พรหมสา. (2550). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนช่วง ชั้นที่2โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หุทัย อาจปฐ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนิน ชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา พยาบาล. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรัญญา วันกิ่ง. (2546). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ ด้านการ จัดการอารมณ์ของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์ (2542, มกราคม - เมษายน). การใช้หลักจิตวิทยาในการลงโทษ.วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร. 3(3): 15 – 21.
- อัญชลี ยี่รักพันธ์. (2550). ผลการใช้สถานการณ์จำลองผลงานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุไรวรรณ คุ่มวงษ์. (2551). จิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ.ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำพรพรณ ไชยบุญชู. (2551). จิตอาสา....จิตสาธารณะ. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551, จาก <http://gotoknow.org/blog/amphun/8248>.
- Brannigan,M. (2008,March). A Psycho educational Group Model to Build Academic Competence in New Middle School Student. *The Journal for Specialist in Group Work*. 32 (1): 61-81.
- Cartwright D.; & Alwin Z. (1968). *Group Dynamics: Research and Theory*. New York: Harper & Row.
- Hamm,J.V. (2008,March) .Utilizing the Development influence of Peer in Middle School Group *The Journal for Specialist in Group Work*. 32 (1): 51-59.
- Jones,C.P. (2008, March). GROWING Up Girl: Preparing of Change thought Group Work. *The Journal for Specialist in Group Work*. 32 (1): 41-49.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการประเมิน
แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
และ
โปรแกรมพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์
ข้าราชการบำนาญประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ
อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี
อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อการวิจัย เรื่อง ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
2. แบบสอบถามมีจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพราะถ้าตอบไม่ครบทุกข้อจะทำให้แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะชุดนี้ไม่สามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยได้
3. ในการตอบแบบสอบถาม นักเรียนสามารถเลือกระดับคำตอบอย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบในทางลบต่อตัวนักเรียนหรือผลการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด จึงขอให้นักเรียนตอบสอบถามความมีจิตสาธารณะให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
4. เมื่อนักเรียนตอบแบบถามเสร็จแล้ว กรุณาตรวจสอบดูอีกครั้งว่า นักเรียนได้ตอบครบทุกข้อแล้วหรือไม่
5. ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะและให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

นางสาวจิตติพร พันธวงศ์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น ป.6 /.....เลขที่.....

เพศของนักเรียน : () ชาย () หญิง

แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6

คำชี้แจง แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขอให้ผู้อ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย **ü** ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงช่องเดียว และขอให้ตอบครบทุกข้อ

โดยเกณฑ์การเลือก ดังนี้

ทุกครั้ง	หมายถึง	นักเรียนที่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นเป็นประจำ
บ่อยครั้ง	หมายถึง	นักเรียนที่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นบ่อยครั้ง
เป็นบางครั้ง	หมายถึง	นักเรียนที่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้ง
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	นักเรียนที่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นนาน ๆ ครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	นักเรียนที่แทบจะไม่ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นเลย

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	เป็นบางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
ด้านที่ 1 การดูแลรักษา					
0.เมื่อข้าพเจ้าเข้าห้องน้ำ พบชักโครกที่ยังไม่ก่ด ข้าพเจ้าจะเสี่ยงไปใช้ห้องใหม่					ü
00.ข้าพเจ้าจะเดินไปปิดประตูห้องเรียน เมื่อเพื่อนปิดไม่สนิทหรือลืมปิด เพื่อเป็นการประหยัดแอร์	ü				

แบบสอบถามความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	ทุกครั้ง	บ่อย ครั้ง	เป็น บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
ด้านที่ 1 การดูแลรักษา					
1. เมื่อพบเห็นขยะที่ตกอยู่บนพื้นห้องเรียนจะเก็บทันที					
2.ฉันมักจะลากเก้าอี้ เมื่อคุณครูจัดให้นั่งแบบกลุ่ม					
3.ฉันจะบอกเพื่อนไม่ให้ใช้ปากกาลบคำผิด/ ปากกาขีดเขียนบนโต๊ะหรือผนังห้องเรียน					
4.หนังสือที่ยืมมาจากห้องสมุดเมื่ออ่านยังไม่จบ จะพับหน้าหนังสือไว้เพื่อกันลืม					
5.ปิดประตูให้สนิท ก่อนออกจากห้องเรียน เพื่อเป็นการประหยัดแอร์					
6.เมื่อใช้คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน เมื่อหมดคาบเรียนจะปิดหน้าจอโดยไม่ทำตามขั้นตอน					
7.เมื่อพบก๊อกน้ำถูกเปิดทิ้งไว้ จะรีบปิดทันที					
8.หลังจากทำงานเสร็จแล้ว ฉันจะหลีกเลี่ยง การทำความสะอาดอุปกรณ์และเก็บเข้าที่เดิม					
9.หลังรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้วจะรีบ วางจาน/ช้อน/แก้วน้ำไม่ทะนุถนอม					
10.เมื่อพบอุปกรณ์ในห้องเรียนชำรุดจะบอก คุณครูให้รับทราบ					
ด้านที่ 2 การทำตามหน้าที่และรับอาสา					
11.เมื่อหิวน้ำ จะกदन้าแค่พอดี					
12.ฉันมักลืมเวรประจำวัน ในห้องเรียน					
13.เมื่อหมดคาบเรียน จะช่วยถือของไปส่ง คุณครู					

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	ทุกครั้ง	บ่อย ครั้ง	เป็น บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
14.เมื่อคุณครูมอบหมายงานให้ช่วยเหลือ จะ ทำด้วยความไม่เต็มใจ					
15.หลังจากกิจกรรมกีฬาสิ้นสุดแล้ว ไม่เคย ช่วยคุณครูเก็บอุปกรณ์					
16.เมื่อขึ้น-ลงอาคารเรียน 1 ชั้น จะใช้บันได แทนการใช้ลิฟต์					
17.หลังจากเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เสร็จแล้ว จะอาสาปิดหน้าจอ และเก็บแป้นพิมพ์เมาส์ เข้าที่ตามเดิม					
18.เมื่อเพื่อนขอยืมเครื่องเขียน มักไม่ให้ยืม กลัวเพื่อนไม่คืนหรือทำเสียหาย					
19.เมื่อทางโรงเรียนขอรับบริจาคเพื่อนำไป ช่วยผู้ประสบภัย ฉันจะนำสิ่งของมาร่วม บริจาค					
20.เมื่อเข้าห้องสมุดจะอาสาช่วยครู บรรณารักษ์จัดเก็บหนังสือเข้าชั้น					
ด้านที่ 3 การเคารพสิทธิของผู้อื่น					
21.พักกลางวัน จะรีบไปจับจองเครื่องเล่นที่ ชอบในสนามเด็กเล่น ไว้มาก่อนใคร					
22.เมื่อเดินขึ้น - ลงบันได จะเดินชิดขวามือ					
23.หยิบหนังสือที่มุมห้องเรียน เล่มที่ชอบมา ซ่อนไว้ใต้โต๊ะ เพื่อจะอ่านตอนทำงานเสร็จ					
24.ฉันมักจะให้เพื่อนสนิทของที่นั่งทานข้าวไว้ ให้ เมื่อไปถึงจะมีได้ที่นั่งทันที					
25.หยิบหนังสือที่มุมแนะนำหนังสือใหม่ใน ห้องสมุดมาอ่านครั้งละหลายๆ เล่ม					
26.เมื่อฉันต้องการใช้อุปกรณ์เครื่องเขียนของ เพื่อน ฉันมักจะหยิบไปใช้ก่อนบอกขอยืม					

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	ทุกครั้ง	บ่อย ครั้ง	เป็น บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
ด้านที่ 3 การเคารพสิทธิของผู้อื่น (ต่อ)					
27.เมื่อทำงานกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มก่อนที่จะนำเสนอของตนเอง					
28. เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารกลางวันจะเดินไปขอยืมกับเพื่อนสนิทซึ่งยืนเข้าแถวอยู่แล้วเพื่อจะได้รับอาหารเร็วขึ้น					
29.เมื่อเข้าแถวรับใบงานหรือสิ่งของจากคุณครู จะเข้าแถวรับตามลำดับ ก่อน – หลัง					
30. เมื่อมีการเลือกตั้งประธานนักเรียนประจำปี ฉันจะไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง					

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางกิจกรรมกลุ่มพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	เทคนิคที่ใช้	จุดมุ่งหมาย	ชื่อกิจกรรม
1	ปฐมนิเทศ	เกม อภิปรายกลุ่ม	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัยและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2. เพื่อให้ นักเรียน ทราบวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ 3. เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจความหมายของคำว่า “จิตสาธารณะ” ในเบื้องต้น	ร่วมแรง รวมใจ
2	รู้ความหมายของ ความมีจิตสาธารณะ ต่อส่วนรวม	อภิปรายกลุ่ม เกม	1. เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงความมีจิตสาธารณะด้านการถือปฏิบัติหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา 2. เพื่อให้ นักเรียน ตระหนักถึงผลดีของการมีจิตสาธารณะต่อโรงเรียนและชุมชนตลอดจนพัฒนาสังคม	จิตสาธารณะ เราสร้างได้
3	ด้านการดูแลรักษา สาธารณสมบัติทั้งใน ห้องเรียนและนอก ห้องเรียน	อภิปรายกลุ่ม เกม	เพื่อให้ นักเรียน รู้จักวิธีการใช้และดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียนอย่างรู้คุณค่า พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและ (เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม)	“ร่วมด้วย ช่วยกัน”

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	เทคนิคที่ใช้	จุดมุ่งหมาย	ชื่อกิจกรรม
4	ด้านการดูแลรักษา สาธารณสมบัติที่อยู่ในห้องเรียน	บทบาทสมมุติ อภิปรายกลุ่ม	เพื่อให้นักเรียนทราบแนวคิด และ วิธีการใช้โต๊ะเก้าอี้ อย่างทะนุ ถนอม และไม่ก่อให้เกิดความ เสียหาย พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	โต๊ะเก้าอี้ นั้นมีคุณค่า
5	ด้านการดูแลรักษาทั้ง ในห้องเรียนและนอก ห้องเรียน	เกม อภิปรายกลุ่ม	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวิธีการ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ส่วนรวม และการนำแนวคิดไป ปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่าง เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม	ช่วยคิด ช่วยทำ
6	ด้านการทำตามหน้าที่ และรับอาสาเพื่อ ส่วนรวมโดยปิดก๊อก น้ำที่เห็นถูกทิ้งไว้และ ช่วยเก็บขยะไป ทิ้งลงถัง	กรณีตัวอย่าง อภิปรายกลุ่ม	เพื่อให้ นักเรียน ได้ เห็น ความสำคัญและตระหนักถึง คุณค่าของหน้าที่ และการรับ อาสาช่วยเหลือส่วนรวม และ สามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	โรงเรียน สวยด้วยมือ เรา
7	ด้านการทำตามหน้าที่ และรับอาสา โดยทำ ตามกฎของโรงเรียน ไม่วิ่งบนอาคารเรียน	เกม อภิปรายกลุ่ม	เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึง ความสำคัญของการทำตาม กฎระเบียบของโรงเรียนและ นำแนวคิด ไปปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	ภูมิใจที่ ได้ทำ
8	ด้านการทำตามหน้าที่ และรับอาสา โดย นักเรียนเต็มใจให้ ความร่วมมือกับ กิจกรรมของโรงเรียน	กรณีตัวอย่าง อภิปรายกลุ่ม	เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึง ความสำคัญของการร่วมกิจกรรม ของโรงเรียนและเต็มใจช่วยเหลือ ครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน	เด็กคิดดี

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	เทคนิคที่ใช้	จุดมุ่งหมาย	ชื่อกิจกรรม
9	ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นโดยทำตามมารยาทในการใช้ของส่วนรวมร่วมกันได้แก่การใช้บันไดการใช้ห้องสมุด	อภิปรายกลุ่ม เกม	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่น ไม่ล่วงล้ำสิทธิในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน และมีแนวทางในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	ป้ายบอกเตือนชวนเพื่อนคิด
10	ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น : โดยเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบหรือไม่แซงคิวเพื่อน	บทบาทสมมติ อภิปรายกลุ่ม	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่นและไม่ปิดกั้นโอกาสของเพื่อนนักเรียนด้วยกันและผู้อื่น พร้อมทั้งนำแนวคิดไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	นึกถึงใจเขาใจเรา
11	ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น : โดยแบ่งปันเครื่องเล่น และ สนาม ไม่ครอบครองเป็นตนเอง	กรณีตัวอย่าง อภิปรายกลุ่ม	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่นและไม่ปิดกั้นโอกาสของเพื่อนนักเรียนด้วยกันและผู้อื่น พร้อมทั้งนำแนวคิดไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	อาร์ตไม่เอาแล้ว
12	ปัจจัยนิเทศ : การสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาการ ความมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวมถึงประโยชน์และข้อเสนอแนะ	อภิปรายกลุ่ม	1.ให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการแสดงความคิดเห็นสาธารณะต่อสาธารณสมบัติของโรงเรียนและของส่วนรวมในสังคม 2.ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงความคิดเห็นสาธารณะ แล้วนำความรู้มาพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม	ปัจจัยนิเทศ

รายละเอียดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมรวม 12 ครั้ง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค
1	7 สิงหาคม พ.ศ.2552	ปฐมนิเทศ:ร่วมแรงร่วมใจ	เกม การอภิปรายกลุ่ม
2	10 สิงหาคม พ.ศ. 2552	จิตสาธารณะเราสร้างได้	กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม
3	11 สิงหาคม พ.ศ.2552	“ร่วมด้วยช่วยกัน”	เกม การอภิปรายกลุ่ม
4	14 สิงหาคม พ.ศ.2552	โต๊ะเก้าอี้นั้นมีคุณค่า	บทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม
5	17 สิงหาคม พ.ศ.2552	ช่วยคิด ช่วยทำ	เกม การอภิปรายกลุ่ม
6	19 สิงหาคม พ.ศ.2552	โรงเรียนสวยด้วยมือเรา	กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม
7	21 สิงหาคม พ.ศ.2552	ภูมิใจที่ได้ทำ	เกม การอภิปรายกลุ่ม
8	24 สิงหาคม พ.ศ. 2552	เด็กคิดดี	กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม
9	26 สิงหาคม พ.ศ. 2552	ป้ายบอกเตือน ชวนเพื่อนคิด	เกม การอภิปรายกลุ่ม
10	28 สิงหาคม พ.ศ. 2552	นึกถึงใจเขาใจเรา	บทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม
11	31 สิงหาคม พ.ศ.2552	อาร์ตไม่เอาแล้ว	กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม
12	2 กันยายน พ.ศ. 2552	ปัจฉินิเทศ	การอภิปรายกลุ่ม

หมายเหตุ วันพุธที่ 12 สิงหาคม เป็นวันหยุดจึงเลื่อนมาทำการทดลอง
 ในวันอังคารที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2552

**รายละเอียดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ
ครั้งที่ 1**

หัวข้อเรื่อง ประเด็น : การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

ชื่อกิจกรรม ร่วมแรงร่วมใจ

แนวคิด

การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนในครั้งนี้เป็นการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า ประโยชน์ และการดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ของโรงเรียนและชุมชน คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติของโรงเรียน สามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะที่เน้นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตนต่อสาธารณสมบัติที่เข้าร่วมกันให้เกิดเป็นคุณสมบัติที่ติดตัวนักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้(นวรินทร์ ตาก้อนทอง.2552: ออนไลน์)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยกัน และสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในการเข้าร่วมการทดลอง
2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงจุดมุ่งหมาย วิธีการ บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนา
3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความหมาย ประโยชน์ และความสำคัญของจิตสาธารณะ
4. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมที่แสดงว่ามีจิตสาธารณะ

เทคนิคที่ใช้ เกม

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์ ฉายแผ่นภาพสไลด์
2. ชิ้นส่วนรูปหัวใจทำด้วยกระดาษสี แบ่งเป็นหัวใจละ 7 – 8 ส่วน เท่ากับจำนวนของสมาชิกที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
3. หัวใจที่ไม่แยกชิ้นส่วนมีขนาดเท่ากับหัวใจที่แยกชิ้นส่วนนำมารวมกันจำนวน 7-8 ส่วน เท่ากับ 2 กลุ่ม
4. กาว
5. กระดาษ A4 2 แผ่น
6. ปากกาลูกกลิ้ง 2 ด้าม
7. นกหวีด

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้เกม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับนักเรียนและแนะนำตนเอง จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนแนะนำตนเอง โดยบอก ชื่อจริง ชื่อเล่น และ ระดับชั้นเรียน (ผู้วิจัยนำเสนอให้ใช้ชื่อเล่นเรียกขานเข้าร่วมกิจกรรม)

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยให้นักเรียนสร้างความคุ้นเคยกันด้วยกิจกรรม “ร่วมแรงรวมใจ” โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวิธีการเล่น หลังจากนั้นให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลงตามเดินให้เป็นวงกลมเมื่อได้ยินเสียงนกหวีดให้นักเรียนหยิบชิ้นส่วน ที่วางอยู่ที่พื้นคนละ 1 ชิ้น (เพื่อการจัดแบ่งกลุ่มโดยด้านหลังจะมีตัวเลข 1-5) เพื่อเป็นการแบ่งกลุ่มตามจำนวนที่ผู้วิจัยจัดไว้แล้วคือ กลุ่มละ 5 คน เพื่อที่จะแบ่งให้ได้ 3 กลุ่ม เมื่อได้กลุ่มแล้วให้นั่งลงเป็นวงกลม

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนยืนหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม ฟังคำสั่งจากผู้วิจัยให้นักเรียนนำชิ้นส่วนไปต่อเข้ากับชิ้นส่วนอื่นๆ ของนักเรียนแต่ละคน เมื่อกลุ่มใดประกอบชิ้นส่วนของได้รูปหัวใจที่สมบูรณ์แล้ว นำไปติดบนกระดานที่เป็นรูปหัวใจที่ไม่แยกชิ้นส่วนโดยใช้อุปกรณ์ที่เตรียมไว้ให้ ได้แก่ กาว เทปใส จากนั้นจับเวลาของแต่ละกลุ่มว่าใช้เวลานานเท่าใด

2.3 เมื่อติดหัวใจเสร็จให้ตั้งชื่อกลุ่มของตนเองและสนทนากันภายในกลุ่มถึงเรื่องกระบวนการทำงาน ความหมายของชื่อกลุ่ม การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำกิจกรรมกลุ่ม นำเสนอผลงาน พร้อมฟังเสียงนกหวีดเป่าหมดเวลาการสนทนา

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรม “ร่วมแรงรวมใจ” ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม “ร่วมแรงรวมใจ” ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม “ร่วมแรงรวมใจ”

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียน และชี้แจงเกี่ยวกับโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายและลักษณะของการแสดงถึงการมีจิตสาธารณะต่อของส่วนรวมในโรงเรียน

4.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ และบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย และบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะในครั้งนี้

4.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงไปแล้ว โดยให้นักเรียนยกมือขึ้นถามทีละคน และในขณะที่เพื่อนพุดก็ให้เกียรติเพื่อนด้วยการตั้งใจฟัง และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

5.1 สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ความสนใจการให้ความร่วม และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ

5.2 สังเกตการซักถามของนักเรียนเกี่ยวกับ ความหมายของจิตสาธารณะ สามารถสรุปพฤติกรรมที่แสดงว่ามีจิตสาธารณะ

5.3 ประเมินจากใบกิจกรรมและการนำเสนอผลงานเรื่อง “ร่วมแรงร่วมใจ”

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ
ครั้งที่ 2

สิ่งที่พัฒนา รู้ความหมายของจิตสาธารณะต่อส่วนรวม

ชื่อกิจกรรม จิตสาธารณะเราสร้างได้

แนวคิด

จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น และจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก คอยแนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกที่ควร คอยชี้แนะ และปลูกฝังจิตสาธารณะให้แก่เด็ก นอกจากนี้ เด็กยังต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เอง อีกทั้งเด็กยังมีการเรียนรู้ด้านวินัยจากวัฒนธรรม โดยอาศัยการสั่งสอน ฝึกฝน จากบุคคล สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม การมีกิจกรรม และใช้สิ่งของร่วมกันในสังคม การพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กในการใช้สิ่งของร่วมกัน ดูแลทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม และมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้แก่กันและกัน (นวรินทร์ ตาก้อนทอง. 2552: ออนไลน์.)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงถึงจิตสาธารณะในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติในและนอกห้องเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลดีของการมีจิตสาธารณะต่อโรงเรียนและชุมชน
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงจิตสาธารณะซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

เทคนิคที่ใช้ การอภิปรายกลุ่มแบบมีส่วนร่วม

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. สื่อสไลด์ (ใช้นายสไลด์จากคอมพิวเตอร์)
2. ใบความรู้ (เนื้อหาพร้อมภาพประกอบ)

วิธีดำเนินการ

- ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยนำเสนอสไลด์ (ใช้ฉายสไลด์จากคอมพิวเตอร์) เกี่ยวกับบุคคลที่มีจิตสาธารณะต่อส่วนรวมในสังคม ให้นักเรียนดูพร้อมทั้งบรรยายเกี่ยวกับความมีจิตสาธารณะที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในก่อนแล้วก่อให้เกิดขึ้นเป็นพฤติกรรมที่ช่วยเหลือดูแลสาธารณสมบัติของส่วนรวมในปัจจุบัน

2.2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แต่ละกลุ่มสนทนากันเกี่ยวกับการแสดงออกมีจิตสาธารณะส่วนรวม

2.3 ผู้วิจัยถามความคิดเห็นของนักเรียน 3 กลุ่ม แล้วเพิ่มเติมข้อมูล

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบงานแล้วร่วมกันทำใบงาน ซึ่งเป็นประเด็นคำถามว่า จากข้อมูลการใช้ของส่วนรวมแบบเพิกเฉย ไม่ช่วยกันดูแลรักษา หากมีบุคคลแบบนี้เป็นจำนวนมากอนาคตของโรงเรียน สังคม ประเทศชาติจะเป็นอย่างไร

3.2 ให้นักเรียนในกลุ่มอภิปรายและสรุปเป็นมติกลุ่มลงใบงาน

3.3 นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ออกมานำเสนอผลการทำงาน นักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปอีกครั้งพร้อมทั้งนำผลงานกลุ่มไปติดที่ผนังห้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอความตระหนักในการใช้ของส่วนรวมในรูปแบบผลงานตามความถนัดของนักเรียน เช่น เขียนบทความเกี่ยวกับ “ความมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม” จัดทำเป็นแผ่นพับหรือโปสเตอร์เสนอข้อดีของการมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม เขียนภาพ ฯลฯ

4.2 นำเสนอผลงานตามรูปแบบผลงาน โดยการแลกเปลี่ยนกันอ่านบทความ ดิชมแล้วปรับปรุงแก้ไขแล้วติดแสดงที่ป้ายนิเทศ แจกแผ่นพับ หน้าห้อง

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

5.1 ผู้วิจัยสังเกตการณ์อภิปรายกลุ่มและการนำเสนอผลการอภิปราย

5.2 ประเมินการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ

5.3 สังเกตการณ์มีส่วนร่วมปฏิบัติงานด้วยแบบสังเกต

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 3

สิ่งที่พัฒนา ความมีจิตสาธารณะ ด้านการดูแลรักษา : สาธารณสมบัติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

ชื่อกิจกรรม อภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับ “ร่วมด้วยช่วยกัน”

แนวคิด

การที่นักเรียนให้ความสำคัญสาธารณสมบัติส่วนรวมที่ใช้ร่วมกัน แล้วช่วยกันดูแลรักษา มิให้เกิดการชำรุดเสียหาย และ ถือเป็นหน้าที่ต้องช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพที่ดี ให้นักเรียนเห็นถึงความมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการใช้และดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียนอย่างรู้คุณค่าพร้อมทั้งนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม : การจัดอันดับความคิด

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. รูปภาพสาธารณสมบัติของโรงเรียน จำนวน 3 ชุด
2. ใบงาน เรื่อง “สาธารณสมบัติที่ใช้เราาร่วมกัน ” จำนวน 3 ชุด
3. ปากกาลูกลื่น จำนวน 3 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติดำเนินการกิจกรรมโดยใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม เพื่อการจัดอันดับความคิดของนักเรียนเรื่องการดูแลรักษาสาธารณสมบัติที่ใช้เราาร่วมกันซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่ม เป็น 3 กลุ่มกลุ่มละ 5 คน (โดยใช้สุ่มอย่างง่ายคือ ใช้กลุ่มเดิมจากกิจกรรมจิตสาธารณะที่เราสร้างได้) ผู้วิจัยแจกใบงานให้แต่ละกลุ่ม ดังนี้เอกสารที่อธิบายถึงคุณประโยชน์

สาธารณสมบัติที่ใช้ร่วมกันในโรงเรียน กลุ่มละ 1 แผนไปงาน เรื่อง “สาธารณสมบัติที่เราใช้ร่วมกัน” กลุ่มละ 1 แผน ที่ผู้วิจัยแจกให้

2.2 ผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรมดังนี้ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านไปงานที่อธิบายถึงคุณประโยชน์ที่ใช้ร่วมกันในโรงเรียน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันจัดลำดับความสำคัญในการดูแลรักษา โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

2.3 ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมานำเสนอแนวความคิดของกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นครึ่งวงกลม

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอแนวความคิดของกลุ่ม

3.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นในการทำกิจกรรม “สาธารณสมบัติที่เราใช้ร่วมกัน”

3.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นในการดูแลรักษาของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันในโรงเรียนที่แสดงถึงความมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม ตามเอกสารที่ได้แจกไป

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดเห็นและผลสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการถือเป็นหน้าที่และช่วยกันดูแลรักษาเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันและพัฒนาความมี จิตสาธารณะ

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

5.1 สังเกตการแสดงความคิดเห็นการทำกิจกรรม “สาธารณสมบัติที่เราใช้ร่วมกัน” ของนักเรียน

5.2 สังเกตการสรุปร่วมกันของนักเรียน

5.3 สรุปจากไปงาน “สาธารณสมบัติที่เราใช้ร่วมกัน”



ใบกิจกรรมใบที่ 1.1

สาธารณสมบัติของโรงเรียน คือ สถานที่ อาคาร ครุภัณฑ์ที่โรงเรียนได้จัดซื้อจัดสร้าง เพื่อให้เป็นของส่วนรวมที่ไม่มีใครสามารถถือตัวเป็นเจ้าของได้ เพื่อใช้สอยรวมกัน ได้แก่ สนามเด็กเล่น ห้องสมุด ห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์กีฬา ห้องน้ำ ห้องเรียนเป็นต้น ฯลฯ



สนามเด็กเล่น



ห้องสมุด



ห้องน้ำ



ห้องคอมพิวเตอร์



บริเวณโรงเรียน



ใบกิจกรรมใบที่ 1.2

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายของที่ใช้ที่ร่วมกันพร้อมทั้งบอกลักษณะการใช้และการดูแลรักษาหรือการหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดการเสียหายหรือชำรุด มา 5 รายการ

สารานสมบัติส่วนรวม	การใช้	การดูแล
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 4

สิ่งที่พัฒนา ความมีจิตสาธารณะ ด้านการดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ที่อยู่ในห้องเรียน

ชื่อกิจกรรม บทบาทสมมติ เรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า”

แนวคิด การที่นักเรียนให้ความสำคัญสาธารณสมบัติส่วนรวมที่ใช้ร่วมกัน แล้วช่วยกันดูแลรักษาทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย และ ถือเป็นหน้าที่ต้องช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพที่ดี ให้นักเรียนเห็นถึงความมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร .2546: 2-3)

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนทราบแนวคิด และวิธีการใช้โตะเก้าอี้ อย่างทะนุถนอม และไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้ บทบาทสมมติ

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

อุปกรณ์ประกอบฉาก

1. รูปภาพเกี่ยวกับโตะที่มีรอยเขียน, พื้นเป็นรอย
2. โตะนักเรียนเก้าอี้นักเรียน
3. เอกสารบทบาทเรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า”

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลรักษาของส่วนรวม ในห้องเรียนว่าควรช่วยกันอย่างไร โดยตั้งคำถาม เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าการที่ขาดจิตสำนึกในการดูแลของส่วนรมนั้นเป็นการไม่เหมาะสมเพราะอะไร และเป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำรูปถ่ายของสภาพโตะและเก้าอี้ที่สะอาดกับโตะที่มีรอยขีดเขียนให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนแสดงความรู้สึกที่เห็นภาพนั้นออกมา หลังจากการแสดงความคิดเห็นผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า”

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยการวิธีการเลือกจากอาสาสมัคร

2.2 ผู้วิจัยเล่าบทบาทสมมติเรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า” ให้นักเรียนฟัง

2.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า”ให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านบทบาทของตนเองเพื่อเตรียมตัวในการแสดง

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่

2.5 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทสมมติที่ได้รับและเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทของแต่ละคน

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์บทบาทของการแสดงบทบาทสมมติ อภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครเรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า” ปัญหาเกี่ยวกับการไม่ช่วยกันดูแลรักษาของส่วนรวมของโรงเรียน ประสพการณ์เกี่ยวกับการได้ร่วมกิจกรรม และบทบาทที่แต่ละคนแสดงโดยไม่เน้นที่การแสดงดีหรือไม่แต่ให้ดูที่การได้เรียนรู้จากตัวนักแสดงในบทบาทนั้นๆ

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาและการใช้ของส่วนรวมของโรงเรียน ในบทบาทสมมติ เรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า”

3.3 ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ประกอบในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนได้แก่ การให้คำแนะนำ การเสริมแรง เช่น การกล่าวคำชมเชยให้กำลังใจ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับโดยการเป็นแสดงพฤติกรรมออกมา

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดเห็นและสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากบทบาทสมมติ เรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า” แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียน และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีจิตสำนึกต่อการดูแลรักษาของส่วนรวมของโรงเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

5.1 ผู้วิจัยสังเกตความสนใจ และความร่วมมือของนักเรียนในการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า”

5.2 สังเกตความคิดจากแสดงความคิดเห็นจากบทบาทสมมติ เรื่อง “โตะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า” และการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง “โต๊ะและเก้าอี้นั้นมีคุณค่า”

ณ ห้องเรียน ป.6/2 ตอนพักกลางวัน

ในเวลาพักกลางวัน หลังทานข้าวเสร็จแล้วกลุ่มของพลอย ก็เข้ามานั่งเล่นอยู่ในห้องเรียน ขณะกำลังจะเริ่มคุยกันอย่างสนุกสนาน ก็ได้เกิดอุบัติเหตุขึ้นระหว่างการสนทนาของกลุ่มพลอย

ไอค์ : พวกเราวันนี้ตอนเย็นเราไปเล่นที่สนามกันดีกว่า เรามีรถมาให้ดู
(ไอค์นั่งโยกเก้าอี้สองขา)

ป่าน : ไปสิ (ปีนขึ้นไปนั่งบนโต๊ะ แสดงอาการตื่นเต้น) อยากดู ขอเล่นด้วยนะ

ป๊อบ : ไปเล่นด้วยก็ได้ แต่ ไอค์ เธอเลิกนั่งเก้าอี้สองขาแบบนั้นก่อนเดี๋ยวนี้ เก้าอี้พังหมด
ใช้ให้ระวังๆ หน่อย ครูฟ้าก็เคยเตือนเธอแล้วมันทำให้พื้นเป็นรอยด้วย

ปิง : ป่านเธอก็ด้วยนะควรลงมาจากโต๊ะ เพราะโต๊ะไม่ได้ทำไว้ให้นั่งเดี๋ยวมันก็พังหรอก
ถ้ามันพังขึ้นมาแล้วจะไม่มีโต๊ะใช้นะ

ไอค์ : ไม่เห็นเป็นไรเลย ฉันนั่งออกบอย

มีเสียงดังโครม!!!ร่างเด็กผู้ชายกระแทกพื้นพร้อมกับเก้าอี้ ปรากฏว่าไอค์ตกลงจาก
เก้าอี้ ขาเก้าอี้หัก

พลอย : (เข้าไปช่วยพยุงไอค์) เห็นไหม ไม่ระวัง ตกลงมาเลย เก้าอี้เราควรใช้ให้ถูกต้องนะ
จะได้ไม่พังแบบนี้

ไอค์ : เราขอโทษ ต่อไปเราจะไม่นั่งเก้าอี้สองขาอีก จะใช้อย่างระมัดระวัง จะได้มีเก้าอี้ใช้ได้
อีกนาน

ป่าน : (รับลงมาจากโต๊ะ) เราก็เหมือนกันเราจะใช้อย่างระวังไม่เอามาใช้ผิดวิธีอีกแล้ว

พลอย : ฉันต้องรายงานให้ครูฟ้าทราบก่อนว่าเกิดอะไรขึ้นในห้องเรียนแล้วให้เพื่อนคนอื่น ๆ พา
ไอค์ไปห้องพยาบาล ส่วนเพื่อนที่เหลือช่วยกันเคลื่อนย้ายเก้าอี้ที่ชำรุดออกนอกห้องแล้ว
รอให้ครูฟ้าจัดการต่อไป

คุณครูฟ้า : เห็นหรือยังคะว่าของส่วนรวมถ้าเราใช้ผิดวิธี ไม่ระมัดระวัง อาจทำให้ของพังเสียหายทั้ง
ยังทำให้เกิดอุบัติเหตุเจ็บตัวอีกด้วย สิ่งของบางอย่างแม้จะไม่ใช่ว่าเราเป็นของส่วนรวม
เราเองต้องช่วยกันดูแล ต่อไปถ้าเราใช้อย่างทะนุถนอมหน่อยๆ ก็ได้ใช้อีก โรงเรียนก็ลด
รายจ่าย และต้นไม้ก็โดนตัดน้อยลง แต่คุณครูดีใจนะที่พวกเรายอมรับผิดชอบและไม่ทำแบบ
นี้อีก เอาละเดี๋ยวคุณครูธีร์จะเข้าสอนแล้วไปเตรียมตัวเรียนเดี๋ยวคุณครูจะหาเก้าอี้มาแทน
ให้ค่ะ.....

บทบาทการแสดงบทบาทสมมติ

บทบาทของไอค์

แสดงเป็นผู้นั่งผิดวิธี ทำให้เกิดอุบัติเหตุ

เป็นเด็กผู้ชาย ป.6/2 เป็นผู้มีของเล่นใหม่ๆมาให้เพื่อนทดลองเล่น อยู่เสมอๆ และไอค์ยังชอบของทันสมัยเลยไม่ค่อยเห็นคุณค่าของส่วนรวม หรือของคนอื่นรวมไปถึงของที่ตนเองมีสักเท่าไร

บทบาทของพลอย

เป็นเด็กผู้หญิง ป.6/2 เป็นผู้มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ เห็นความถูกต้องและความยุติธรรมเป็นหลัก เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูและคุณพ่อคุณแม่ เป็นคนประหยัดและรู้จักใช้ของอย่างทะนุถนอม จึงมักเห็นพลอยช่วยงานคุณครูและเพื่อนเป็นประจำ

บทบาทของป้าน

แสดงเป็นผู้นั่งผิดวิธี

เป็นเด็กผู้ชาย ป.6/2 ผู้ที่ชอบทำผิดกฎระเบียบของห้องเรียนเป็นประจำและมักชอบสะสมแต้มในการถูกลงโทษกับเรื่องที่ทำแตกต่างจากคนอื่น ๆ จึงไม่แปลกเลยถ้าเขาจะทำอะไรที่ตรงข้ามกับคนอื่น

บทบาทของป๊อบ

เป็นเด็กผู้หญิง ป.6/2 เป็นผู้ที่รักความถูกต้อง ยึดกฎของห้องเป็นสำคัญ จึงไม่แปลกเลยที่จะถ่ายทอดคำสั่งของครูได้ทุกครั้งที่เพื่อน ๆ ทำไม่ถูกต้องเธอจึงได้รับเลือกเป็นหัวหน้าห้อง

บทบาทของปิง

เป็นเด็กผู้หญิง ป.6/2 เป็นผู้ที่ยืนอยู่ข้างเสมอ และเป็นผู้ที่ยึดหลักที่ว่า ไม่ชอบให้ใครทำไม่ถูกต้อง และต้องทำตามคำสั่งของครู

บทบาทของคุณครูฟ้า

เป็นคุณครูประจำชั้น ป.6/2 ที่ต้องดูแลสั่งสอนศิษย์ ให้ทำเรื่องที่ถูกต้อง ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียน ในทุกๆ เรื่อง

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 5

สิ่งที่พัฒนา ความมีจิตสาธารณะด้านการดูแลรักษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

ชื่อกิจกรรม ช่วยคิด ช่วยทำ

แนวคิด

การที่นักเรียนให้ความสำคัญสาธารณะสมบัติส่วนรวมที่ใช้ร่วมกัน แล้วช่วยกันดูแลรักษามีให้เกิดการชำรุดเสียหาย และ ถือเป็นหน้าที่ต้องช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพที่ดี ให้นักเรียนเห็นถึงความมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวิธีการดูแลรักษาสาธารณะสมบัติส่วนรวมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และการนำแนวคิดไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้ เกม

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. คำและข้อความ (บัตรข้อความที่ติดบนกระดานไวต์บอร์ดหรือเปิดจากเครื่องฉาย)
2. กระดาษขนาด A4 5 แผ่น
3. ดินสอ 15 แท่ง
4. นกหวีด 1 อัน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่1 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ กิจกรรมซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนพร้อมทั้งอธิบายข้อตกลงในการเล่นเกมน และรายละเอียดของเนื้อหาของการเล่นเพื่อให้นักเรียนได้มีข้อมูลในการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยให้สมาชิกแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ได้ 3 กลุ่ม
 ผู้วิจัยอธิบายข้อตกลงในการเล่นดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนหาคำตอบจากสิ่งที่กำหนดให้ได้มากที่สุด ภายในเวลา 2 นาที

2.2 ผู้วิจัยกำหนดประโยคให้ 1 ประโยค ให้นักเรียนหาคำตอบจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประโยคที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายใน 2 นาที

2.3 ผู้วิจัยกำหนดคำถามให้นักเรียนคาดคะเนผลที่จะเกิดตาม โดยบอกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ภายในเวลา 2 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการ

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนเล่นเกมตามข้อตกลงจนครบทุกกลุ่ม โดยผู้วิจัยสังเกตการณ์ในการเขียนคำที่เกี่ยวข้องกับที่กำหนดให้ และอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย สรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกล่าวความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนพูดถึงอุปสรรคในการคิด การเขียนและการทำงานเป็นทีมว่ามีความรู้สึกอย่างไร

4.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอข้อคิดเห็นและประโยชน์ที่ได้รับจากสิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรม เกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาสาธารณสุขสมบัติของโรงเรียนนั้น นักเรียนสามารถที่นำไปปฏิบัติหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

4.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมถึงการแสดงความคิดเห็นต่อการดูแลรักษาสาธารณสุขสมบัติของโรงเรียนนั้นไม่ยากถ้าช่วยกันทำเพื่อรักษาเอาไว้ใช้ให้นานๆ หรือนึกถึงผู้อื่นในสังคมที่เราอยู่ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 การประเมินผล

5.1 สังเกตความสนใจ ความกระตือรือร้น และความร่วมมือกันในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

5.2 สังเกตการจากการตอบคำถาม ข้อซักถาม และ การแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ใบงานกิจกรรมที่ 5

ให้นักเรียนอ่านคำสั่งที่ครูกำหนดให้ซึ่งมีทั้งหมด 3 ข้อ แต่ละข้อให้ใช้เวลาในการตอบ

1 นาทิ เมื่อหมดเวลาให้นักเรียนหยุดทำทันที

ข้อที่ 1 ให้นักเรียนบอกวิธีใช้และดูแลรักษาโต๊ะ-เก้าอี้นักเรียน

คำตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 ให้นักเรียนบอกของใช้ส่วนรวมในโรงเรียนที่ต้องใช้ร่วมกันให้มากที่สุด

คำตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 ถ้าในโรงเรียนไม่มีอุปกรณ์ต่างๆ ไว้ให้ใช้ มีแค่เพียงดินและห้องเรียนว่างเปล่า จะเกิดอะไรตามมาบ้างบอกให้มาก

คำตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 6

สิ่งที่พัฒนา ความมีจิตสาธารณะ ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสาเพื่อส่วนรวมโดยปิดก้นน้ำที่เห็นเปิดทิ้งไว้และช่วยเก็บขยะไปทิ้งลงถัง

ชื่อกิจกรรม “โรงเรียนสวยด้วยมือเรา”

แนวคิด

นักเรียนมีพื้นที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม โรงเรียนสวยด้วยมือเราส่งผลให้นักเรียนรู้จักการเสียสละอุทิศตนเพื่อส่วนรวมมีความสามัคคีกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 (นวรินทร์ ตาก้อนทอง. 2552: ออนไลน์)

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าของหน้าที่ และการรับอาสาช่วยเหลือส่วนรวม และการนำแนวคิดไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้ เกม

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษ 80 ปอนด์ 2 แผ่น
2. สีไม้ 12 สี 2 กล่อง
3. ใบงาน “โรงเรียนสวยด้วยมือเรา”
4. แบบสังเกตพฤติกรรม 2 แผ่น
5. นกหวีด
6. ตัวอย่างโครงการของจิตสาธารณะ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนต่างๆ นักเรียนได้รับผิดชอบบริเวณใด และนักเรียนทำหน้าที่นั้นอย่างไรบ้าง มีเพื่อนคนใดไม่ชอบทำหน้าที่ของตนเองบ้าง และมีใครที่ขอความช่วยเหลือเพื่อนคนอื่น ๆ บ้าง ให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง 3 – 5 คน

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่ม 5 คน รับอาสาสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน ผู้วิจัยชี้แจงหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์ โดยให้สังเกตกลุ่มที่ตนรับผิดชอบในเรื่องต่อไปนี้

2.1.1 นักเรียนทำตามข้อตกลงหรือไม่

2.1.2 การแบ่งปันในการทำงานของแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร

2.1.3 ผู้ที่ได้รับมอบหมายงานจากเพื่อนแล้วมีพฤติกรรมอย่างไร

2.1.4 ผู้ใดที่บ้างที่ละทิ้งภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกม ดังนี้ กิจกรรมนี้ชื่อว่า “โรงเรียนสวยด้วยมือเรา” นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องส่งตัวแทนเพื่อมาจับสลากเลือกสถานที่ ที่กลุ่มตนเองต้องรับผิดชอบเมื่อนักเรียนได้สถานที่ของโรงเรียนแล้วให้นักเรียนนำไปปรึกษากันภายในกลุ่มแล้วรอฟังคำสั่งและให้นักเรียนแสดงละครใบ้เกี่ยวกับการทำความสะอาดหรือการดูแลรักษาสถานที่ที่ตัวแทนได้เลือกไปให้กลุ่มตรงข้ามกันทาย โดยกลุ่มที่แสดงละครใบ้จะต้องแสดงภายในเวลา 5 นาที (ผู้วิจัยจะเป่านกหวีดเป็นการเตือน) กลุ่มที่เหลืออีก 2 กลุ่ม ยกมือเพื่อตอบว่าสถานที่ ที่กลุ่มเพื่อนกำลังดูแลรักษานั้นเป็นสถานที่ใด เมื่อกลุ่มที่ 1 เล่นแล้วจึงถามความสมัครใจอีกสองกลุ่มเพื่อออกมาเล่นแล้วกลุ่มที่เหลือยกมือทายสถานที่ที่เพื่อนแสดงเพื่อเลือกสถานที่ในโรงเรียนอย่างน้อยคนละ 3 สถานที่ หรือ 3 รอบ ต่อ 1 กลุ่ม กลุ่มที่ทายถูกจะได้คะแนน 5 คะแนน สลับกันทายจนครบ 3 รอบเมื่อหมดเวลาให้กลับไปนั่งรวมกันที่กลุ่ม รอสรุปรวมคะแนน

2.3 ผู้วิจัยแจกซองบัตรคำให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาจับ กลุ่มละ 3 ซอง เมื่อให้นักเรียนได้ทำการช้อมก่อนออกมาทายแข่งกับกลุ่มตรงข้าม โดยผู้วิจัยให้เวลาในการช้อม 20 นาที

2.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และอธิบายเพิ่มเติม ผู้วิจัยเป่านกหวีดเป็นสัญญาณในการเริ่มเกม ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยเลือกสถานที่ที่ใช้ร่วมกัน 1 สถานที่เพื่อวาดรูปและตกแต่งให้สวยงามพร้อมแต่งคำขวัญหรือกลอนเชิญชวนให้ช่วยกันดูแลรักษาโรงเรียนของเรา

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรม โรงเรียนสวยด้วยมือเรา

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกจากกิจกรรมโรงเรียนสวยด้วยมือเรา

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม “โรงเรียนสวยด้วยมือเรา”

4.2 ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียน และชี้แจงเกี่ยวกับการแสดงความมีจิตสาธารณะต่อสาธารณสมบัติของโรงเรียน

4.3 ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

5.1 ผู้วิจัยสังเกตการณ์แสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

5.2 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน

ชื่อกิจกรรม “โรงเรียนสวยด้วยมือเรา”

ตัวอย่างบัตรคำ

ห้องสมุด	ห้องเรียน
ห้องคอมพิวเตอร์	ห้องน้ำ
ห้องอาหาร	สนามเด็กเล่น
ห้องวิทยาศาสตร์	ลานอเนกประสงค์

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 7

สิ่งที่พัฒนา การแสดงความมี จิตสาธารณะ ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสาโดยทำตามกฎของโรงเรียน

ชื่อกิจกรรม “ภูมิใจที่ได้ทำ”

แนวคิด การที่นักเรียนมีจิตสาธารณะที่ดีติดตัวโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ถือเป็นคุณสมบัติที่ดี และน่าภูมิใจ ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริงเป็นสิ่งที่มีความค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (ศูนย์คุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน))

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทำตามกฎระเบียบของโรงเรียนและทราบผลดีและผลเสีย ตลอดจนนำแนวคิด ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้ กรณีตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1.แผ่น VCD กรณีตัวอย่าง เรื่อง 1.จิตอาสาพาห้องน้ำสะอาด 2. ห้องสมุดสอนคน 3. ทำดีไม่ยาก ง่ายนิดเดียว

2. ใบงาน เรื่อง “ภูมิใจที่ได้ทำ” จำนวน 15 ชุด

3. ปากกาลูกลื่น จำนวน 15 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้กรณีตัวอย่างเรื่อง “ภูมิใจที่ได้ทำ” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ให้นักเรียนนั่งเป็นครึ่งวงกลมผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรม ดังนี้

2.2 ผู้วิจัยเปิดแผ่น VCD กรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนดูโดยบอกให้นักเรียนดูอย่างตั้งใจ

2.3 ให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ในการช่วยเหลือหรือรับอาสาของตนเองลงในใบงาน “ภูมิใจที่ได้ทำ” ที่ผู้วิจัยแจกให้ (ใช้เวลาในการเขียน 15 นาที) ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านใบงานที่ตนเองเขียนให้เพื่อนสมาชิกฟัง

2.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม

2.5 ผู้วิจัยอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง "ภูมิใจที่ได้ทำ" ให้นักเรียนฟัง

2.6 ผู้วิจัยแจกใบงาน "ภูมิใจที่ได้ทำ" ให้นักเรียนทุกคน คนละ 1 แผ่น

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ในการช่วยเหลือหรืออาสาให้กับผู้อื่นลงในใบงานที่ผู้วิจัยแจก

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนอ่านประสบการณ์ในการอาสาช่วยเหลือผู้อื่นให้เพื่อนสมาชิกฟัง

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นในการทำกิจกรรม "ภูมิใจที่ได้ทำ"

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดเห็นและผลสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับเป็นหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายและรับอาสาช่วยเหลือสังคม

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

5.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน

5.2 สังเกตการณ์สรุปร่วมกันของนักเรียน

5.3 สรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดเห็นและผลสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม "ภูมิใจที่ได้ทำ"

ใบงานกิจกรรมที่ 7

เรื่องที่ฉันรู้สึกภูมิใจ

[illegible]

ชื่อ- นามสกุล.....

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 8

สิ่งที่พัฒนา การแสดงความมีจิตสาธารณะ ด้านการทำตามหน้าที่และรับอาสา: โดยนักเรียน
 เต็มใจให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของโรงเรียน

ชื่อกิจกรรม เด็กคิดดี

แนวคิด

จิตสาธารณะกับคนไทยในอดีตถือเป็นของคู่กันด้วยความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูล
 ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นวิถีการดำรงชีวิตประจำวันที่มีการแบ่งปันกันอย่างเต็มใจ หรือช่วยเหลือใน
 การประกอบอาชีพ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันโดยมีต้องมียกฐานะเบียดมาบังคับ ความช่วยเหลือ
 ทุกอย่างออกมาจากจิตใจ สังคมไทยในอดีตจึงอยู่กันเหมือนเครือญาติ เกิดความสุข และแม้บางครั้ง
 จะมีปัญหาก็จะร่วมกันแก้ไขจนทุกอย่างลุล่วงไปได้ด้วยดี
 (นรินทร์ ตาก่อนทอง, 2552: ออนไลน์)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทำกิจกรรมของโรงเรียนและเต็มใจ
 ช่วยเหลือคุณครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

2. เพื่อให้นักเรียนนำแนวคิด ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็น
 ประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้ กรณีตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์
2. วีซีดีสารคดีสั้น ดอกไม้ สื่อสารความดี เรื่อง 1. นักศึกษาอาสา 2. ยุวชนจิตอาสา
3. ใบงาน “เด็กคิดดี”

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ จิตสำนึกในการพัฒนาและปรับปรุงบรรยากาศสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน นักเรียน
 ได้รับผิดชอบบริเวณใด และนักเรียนทำหน้าที่นั้นอย่างไรบ้าง มีเพื่อนคนใดไม่ชอบทำหน้าที่ของ
 ตนเองบ้าง และมีใครที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนคนอื่น ๆ บ้าง ให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนฟัง 3 – 5 คน

จากนั้นจึงแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม เพื่อดูหนังสือ ตอบคำถาม การอภิปรายกลุ่ม และทำกิจกรรมกลุ่มหลังดูหนังสือจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูหนังสือ เรื่อง “สร้างห้องสมุด” โดยก่อนดูผู้วิจัยเน้นเรื่องการจัดใจดู และสังเกตการกระทำของกลุ่มเยาวชนจิตอาสาว่ามีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่ดีอย่างไร และให้จดจำในสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติไว้ และผลจากการกระทำที่กลุ่มเยาวชน จิตอาสาได้รับนั้นเป็นอย่างไร

3.2 เมื่อนักเรียนดูจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าจากการดูหนังสือ และร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม ตามลำดับข้อ คือ

3.2.1 ห้องสมุดเป็นของส่วนรวมใช่หรือไม่เพราะอะไร

3.2.2 นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นการกระทำของกลุ่มเยาวชนที่เสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม

3.2.3 นักเรียนคิดว่าการทำงานที่ต้องทำกันเป็นกลุ่มต้องประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

3.2.4 อะไรคือสาเหตุของการเกิดปัญหาในการทำงานร่วมกันเพื่อส่วนรวม

3.2.5 กลุ่มของนักเรียนชอบการกระทำของใคร เพราะอะไร ให้อภิปรายกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นพร้อมสรุปในใบงาน

3.2 จากนั้นจึงร่วมกันสรุปว่า จิตสาธารณะ ในการทำงานเพื่อส่วนรวมนั้นสามารถกระทำได้จากสถานที่ในโรงเรียนที่เป็นสมบัติของส่วนรวม ช่วยกันสร้างและดูแลรักษาพร้อมทั้งอาสาเป็นธุระของตน ดังนั้นทุกคนต้องรู้จักหน้าที่ และเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมและสังคมที่ยังต้องการความช่วยเหลือหรือการอยู่ร่วมกันจะต้องดูแลรักษาให้คงไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการอาสาดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียน เพื่อเป็นการตอกย้ำพฤติกรรมจิตสาธารณะในการแสดงความคิดเห็น ด้านการถือปฏิบัติหน้าที่ โดยได้รับมอบหมาย หรือรับอาสาการทำหน้าที่ที่กำหนดและอาสาทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม โดยเน้นแต่ละกลุ่มทำตามหน้าที่ที่กำหนดและอาสาทำหน้าที่ที่ตนเองรับอาสาให้สำเร็จ ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการจัดทำหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคน การอาสาช่วยเพื่อนทำหน้าที่ หรือการอาสารับส่งอุปกรณ์ ในการทำงานของกลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยสรุปผลการปฏิบัติของนักเรียน กล่าวยกย่องชมเชยคนที่ปฏิบัติตามหน้าที่ได้เสร็จสมบูรณ์ คนที่อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม และคนที่ควรปรับปรุงแก้ไข ในขณะเดียวกันบันทึกการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่มไว้เพื่อสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติมภายหลังด้วย จากนั้นจึงให้นักเรียน กล่าวสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมในครั้งนี้ และในการไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

- 5.1 สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการดูหนังสั้น
- 5.2 สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
- 5.3 สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสรุปข้อคิดเห็นของกลุ่มจากใบงาน
- 5.4 สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมที่นักเรียนอาสาทำในบริเวณ

โรงเรียน

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 9

สิ่งที่พัฒนา การแสดงความมี จิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นโดยทำตามมารยาทในการใช้ของส่วนรวมร่วมกันได้แก่ การใช้บันได การใช้ห้องสมุด

ชื่อกิจกรรม ป้ายบอกเตือน ชวนเพื่อนคิด

แนวคิด

จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวมของสังคม พร้อมทั้งตระหนักในสิทธิของตนเอง ไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร.2547: 1)

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่น ไม่ล่วงล้ำสิทธิในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน และมีแนวทางในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์ นำเสนอภาพถ่ายป้ายบอกเตือนต่างๆ
2. ใบงานป้ายบอกเตือน ชวนเพื่อนคิด
3. รูปภาพถ่ายป้ายบอกเตือน
4. ดินสอ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนแล้วและอธิบายถึงกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับป้ายเตือนต่างๆ ที่ติดอยู่ห้องสมุด บันได บนอาคารเรียนและในห้องน้ำ นักเรียนเคยเห็นบ้างหรือเปล่าแล้วรู้สึกอย่างไรกับป้ายเตือนต่างๆ เพราะอะไรจากนั้น ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์การแบ่งปันของนักเรียน 4 - 5 คน แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่มเพื่อตอบคำถามปากเปล่า การอภิปรายกลุ่ม

2.2 ผู้วิจัยเปิดรูปภาพป้ายบอกเตือนตามสถานที่ต่างๆ แล้วสนทนากับนักเรียนถึงป้ายบอกเตือนต่างๆ ที่นำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยถึงพฤติกรรมที่ต้องมีป้ายบอกเตือนโดยยกตัวอย่าง กำหนดกลุ่มเวลา 10 นาที กับการอภิปรายกลุ่มย่อย

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาสรุปในการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่มีป้ายบอกเตือนว่าจะปรับพฤติกรรมนั้นอย่างไร

3.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอว่าป้ายบอกเตือนข้อความไหนควรที่จะยกเลิกใช้กับพฤติกรรมของตัวนักเรียนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยกล่าวสรุปถึงในชีวิตประจำวัน มักจะพบเห็นป้ายประเภทที่ใช้เตือนสติดีไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ มีจำนวนมากขึ้น อาทิ งบประมาณมีจำกัด โปรดใช้อย่างประหยัด, โปรดรักษาความสะอาด, ห้ามขว้างน้ำลายลงบนพื้น, "โปรดทำความสะอาดก่อนออกจากห้องน้ำ, ห้ามทิ้งขยะ, กรุณาปิดน้ำ ปิดไฟ ปิดแอร์ ก่อนออกจากห้อง, โปรดทิ้งขยะลงในถัง, ห้ามสูบบุหรี่, กรุณาย้ายหิ้งผ้าอนามัยลงในโถส้วม, ชั้นลงชั้นเดียวโปรดใช้บันได, ห้ามทิ้งก้นบุหรี่ ป้ายเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกสาธารณะ จึงต้องเขียนป้ายบอกเตือน อาจจะได้ผลบ้างสำหรับคนบกพร่องในจิตสำนึกต่อสาธารณะ แต่จะไม่ได้ผลเลยสำหรับคนที่ขาดจิตสำนึก ดังนั้นนักเรียนควรจะเป็นผู้เริ่มพฤติกรรมที่ดีก่อน โดยไม่ต้องดูป้ายบอกเตือนให้เตือนตัวเราเองด้วยจิตสำนึกที่สร้างขึ้นจากภายในตัวของเราเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

5.1 สังเกตจากความสนใจและการร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

5.2 สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ใบงานกิจกรรมที่ 9

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่งกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

กลุ่มของนักเรียนคิดว่าป้ายบอกเตือนเหล่านี้ควรมีหรือไม่เพราะเหตุใด และรู้สึกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ถ้าเป็นกลุ่มของนักเรียนคิดว่าพฤติกรรมไหนที่มีในป้ายบอกเตือนที่มีอยู่ในที่สาธารณะกลุ่มของนักเรียนจะไม่กระทำเช่นนั้นเพราะเหตุผลใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อสมาชิกกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 10

สิ่งที่พัฒนา การแสดงความมีจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น :

โดยเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบหรือไม่แซงคิวเพื่อน

ชื่อกิจกรรม “นึกถึงใจเขาใจเรา”

แนวคิด

นักเรียนตระหนักในความสำคัญและจำเป็นของการมีวินัยในตนเองและการเคารพในสิทธิของผู้อื่น สามารถปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่นและไม่ปิดกั้นโอกาสของเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และผู้อื่นพร้อมทั้งนำแนวคิดไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้	บทบาทสมมติ	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
เวลา	50	นาที

สื่อและอุปกรณ์

อุปกรณ์ประกอบฉาก

1. โต๊ะนักเรียน
2. เก้าอี้นักเรียน
3. เอกสารบทบาทเรื่อง “นึกถึงใจเขาใจเรา”
4. เพลงประกอบ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้ และเล่าสถานการณ์ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการเข้าแถวในกรณีต่างๆ และระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะทำกิจกรรม ผู้วิจัยเปิดเพลงให้นักเรียนฟังแล้ว แล้วร่วมกันวิเคราะห์ บทเพลง

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 อาสาสมัครนักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติ 9 คน อ่าน วิเคราะห์ และทำความเข้าใจบทบาทที่ผู้วิจัยเตรียมไว้

2.2 ผู้วิจัยแจกใบงานเกี่ยวกับประเด็นที่จะสังเกตและวิธีการบันทึกข้อมูลพร้อมทั้งมอบหมายหน้าที่การสังเกตแก่ผู้สังเกตการณ์ จำนวน 3-5 คน และชี้แจงวิธีการชมบทบาทสมมติแก่นักเรียนในชั้นเรียน

2.3 นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ฝึกซ้อมไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์ เมื่อการแสดงจบลง ผู้วิจัยนำการอภิปรายดังนี้

3.1 ให้ผู้แสดงบอกความรู้สึกในการแสดง เช่น ความพอใจในการแสดง หรือสิ่งที่ติดขัดใจในการแสดง

3.2 ให้ผู้แสดงบอกความรู้สึกในฐานะที่เป็นผู้ที่ตนเองสวมบทบาท และให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่สังเกตได้ เช่น

3.2.1 คนที่ยืนเข้าแถวเป็นคนแรกรู้สึกอย่างไร เหตุใดจึงรีบฝากซื้อบัตร

3.2.2 คนที่มาทีหลังและแทรกแถวฝากซื้อบัตรรู้สึกอย่างไร เหตุใดจึงทำ อย่างนั้น

3.2.3 คนที่ยืนอยู่ในแถวคนที่ 2 และคนต่อไปท้ายแถว มีความรู้สึกอย่างไรเมื่อมีคนมาแทรกฝากซื้อบัตร

3.2.4 ผู้สังเกตการณ์เห็นท่าทาง ความรู้สึกของผู้แสดงแต่ละคนอย่างไรบ้าง

3.2.5 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการกระทำของเอกกับต้นและการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อใคร มีผลดี-ผลเสียอย่างไรทั้งต่อบุคคลและต่อส่วนรวม

3.3 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้าสู่สภาพความเป็นจริง เช่น ถ้าในสังคมมีคนอย่างเอกกับต้นมาก ๆ สังคมจะเป็นอย่างไร ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์ จะแสดงอาการอย่างไรต่อ การกระทำนั้นเช่นนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการเข้าแถวซื้ออาหาร และเชื่อมโยงไปสู่เรื่องการมีวินัยในตนเองว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคมอย่างไร

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

5.1 สังเกตจากความตั้งใจ ความกระตือรือร้น และการร่วมมือกันในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

5.2 สังเกตจากการซักถาม ได้ตอบข้อซักถาม และการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เอกสารประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง “นึกถึงใจเขาใจเรา”

สถานการณ์

ณ ที่ลานปูนข้างสนามเด็กเล่นของโรงเรียน ได้จัดงานแสดงแฟ้มผลงานของนักเรียน และมีกิจกรรมให้ร่วมหลายอย่างและมีซุ้มกิจกรรมจับสลากของรางวัลจึงต้องซื้อบัตรในการเข้าจับรางวัล ซึ่งจะแบ่งเป็นรอบๆ ซึ่งในรอบนี้เป็นรอบนาทิตอง จึงมีผู้เข้าแถวรอซื้อบัตรจับของรางวัลอย่างเป็นระเบียบ และมีผู้สนใจรอซื้อบัตรเป็นจำนวนมาก และป้ายประกาศจับรางวัลใหญ่กำลังจะเริ่มอีก 10 นาที ซึ่งแสดงจำนวนที่หนึ่งที่เหลือในรอบดังกล่าวระบุว่าเหลือเพียง 6 ที่นั่งเท่านั้น แสดงว่าผู้ที่รอซื้อบัตรส่วนใหญ่จะต้องซื้อบัตรรอบต่อไป มีต้นกับเอกมาทีหลัง เห็นแถวรอซื้อบัตรยาว และเหลือที่นั่งเพียง 6 ที่ จึงรีบเดินไปหาผู้ที่อยู่คนแรกของแถวซึ่งกำลังจะซื้อบัตรและฝากชื่อ 2 ใบ

บทบาท

บทบาทแสดงเป็นโบ

สมมุติว่าฉันชื่อโบ ที่ยืนอยู่เป็นคนแรกของแถวผู้รอซื้อบัตรมีต้นกับเอกมาทีหลัง เห็นแถวผู้รอซื้อบัตรจับสลาก และเหลือที่นั่งเพียง 6 ที่ จึงรีบเดินมาที่โบซึ่งกำลังจะซื้อบัตรและฝากชื่อ 2 ใบ โบลังเลไม่แน่ใจว่าจะซื้อให้ดีหรือไม่ เพราะเกรงใจผู้ที่ยืนอยู่ในแถวคนถัดไป แต่เมื่อนั้นต้นกับเอกอ้อนวอนมากจึงใจอ่อนและยอมซื้อให้นักเรียนแสดงเป็นโบที่กำลังเข้าแถวกับเพื่อนๆ อีก 4 คนอย่างเป็นระเบียบเพื่อซื้อบัตรจับสลาก มีต้นกับเอกเดินมาที่โบผู้ที่กำลังจะซื้อบัตรจับสลาก และพูดขอฝากชื่อบัตร 2 ใบ พร้อมกับยื่นเงินให้โบผู้ที่กำลังจะซื้อตั๋วแสดงอาการลังเลและยอมซื้อให้ และให้ผู้ที่ยืนรอคิวแสดงความไม่พอใจ โดยแสดงออกด้วยท่าทาง สีหน้า และพูดบ่น

บทบาทแสดงเป็นต้นและเอก

สมมุติว่าฉันเป็นต้นกับเอกเป็นทีมาทีหลัง สังเกตเห็นแถวคนรอซื้อบัตรจับสลากยาว และเหลือที่นั่งเพียง 6 ที่ รู้ว่าหากไปต่อแถวด้านหลังต้องซื้อบัตรไม่ทันจับรอบนี้แน่ จึงรีบเดินมาที่โบที่ยืนคนแรกของแถว ซึ่งกำลังจะซื้อบัตรและฝากชื่อบัตร 2 ใบ เมื่อเห็นเขาเกิดอาการลังเลไม่แน่ใจ จึงพูดอ้อนวอนจนใจอ่อนและยอมซื้อให้

บทเพลงประกอบกิจกรรม

เพลง แจ่มใจ ศิลปิน คาราบาว

ประพันธ์โดย แอ๊ด คาราบาว

เอาดวงใจของเขา ใส่ดวงใจของเรา
 เราจะได้รู้ว่าเขา คิดกะเรายังไง
 คิดอย่างไงอย่างงี้ คิดเอาเองเรื่อยไป
 ไม่ว่าใจของใคร ย่อมอยากให้ใครเข้าใจ เห็นใจ
 * เอาดวงใจของเรา ใส่ดวงใจของเขา
 เขาจะได้รู้ว่าเรา คิดกะเขายังไง
 คิดอย่างไงอย่างงี้ คิดเอาเองเรื่อยไป
 เปิดประตูหัวใจ ให้ความจริงมันแจ่ม...ออกมา
 ** คิดดูก็เบื่อ เหลือที่จะคิด
 นี่แหละชีวิต คิดสั้นคิดยาว
 คิดไปก็ป่วยการที่จะคิด
 คิดถูกคิดผิด ก็คิดไปคนเดียว
 *** เปิดใจให้กว้าง เราจะได้เป็นสุข
 ใจมีแต่ทุกข์ เป็นใจคับใจแคบ โห้ว....
 ก็ลดตัวลงหน่อย มาจับเข้าคุยกัน
 จะโกรธกันรักกัน ก็บอกกันตรง ๆ

(ซ้ำ *)

(ซ้ำ **, ***, *, *)

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 11

สิ่งที่พัฒนา การแสดงความมีจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น : โดยแบ่งปันเครื่องเล่น และสนามไม่ครอบครองเป็นตนเอง

ชื่อกิจกรรม อาร์ตไม่เอาแล้ว

แนวคิด

อุปกรณ์ของสนามเด็กเล่นในโรงเรียน เช่น ชิงช้า ม้าหมุน และอื่นๆ เป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนควรมีสิทธิในการใช้เท่าเทียมกัน ต้องรู้จักการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสในการใช้ของร่วมกับผู้อื่น ไม่แสดงความเป็นเจ้าของหรือยึดสมบัติของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง สมบัติของส่วนรมนั้นจะได้มีใช้ร่วมกันต่อไป(บุญทัน ภูบาล. 2549)

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่นและไม่ปิดกั้นโอกาสของเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และผู้อื่นพร้อมทั้งนำแนวคิดไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เทคนิคที่ใช้ กรณีตัวอย่างเรื่อง"อาร์ตไม่เอาแล้ว"

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. นิทานเรื่อง อาร์ตไม่เอาแล้ว
2. ใบงาน กิจกรรม "อาร์ตไม่เอาแล้ว"
3. เกมต่อภาพ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการเล่นของเล่นต่างๆที่ครูเคยนำมาให้เล่น อาจเป็นเกมต่างๆ หรือการเล่นที่สนามเด็กเล่น เช่น ชิงช้า ไม้ลื่น ม้าโยก นักเรียนเคยพบว่ามีเพื่อนบางคนไม่แบ่งให้เพื่อนเล่นบ้างหรือไม่ ของเล่นเหล่านั้นเป็นสมบัติของส่วนรวมหรือไม่ เพราะอะไรให้นักเรียนเล่าประสบการณ์การแบ่งปันของเล่นของนักเรียน 4 - 5 คน แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น3 กลุ่ม เพื่อตอบคำถามปากเปล่า การอภิปรายกลุ่ม และทำกิจกรรมหลังจากฟังนิทาน

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง "อาร์ตไม่เอาแล้ว" ให้นักเรียนจดจำในสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติจากนิทานไว้ ผลกระทบที่ตัวละครได้รับเป็นอย่างไรบ้างและถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

3.1 เมื่อฟังนิทานจบแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามปากเปล่าจากการเล่านิทาน และร่วมอภิปรายกลุ่มและแสดงความคิดเห็นตามลำดับข้อ คือ

3.1.1 การเล่นเกมชิงช้าคนเดียวของอาร์ตโดยไม่เปลี่ยนให้คนอื่นเล่น

เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่

3.1.2 ชิงช้าที่อาร์ตเล่นเป็นสมบัติของอาร์ตหรือไม่ เป็นสมบัติของใคร

เพราะอะไร

3.2.3 เปิ้ล และ เฟิร์น เมื่อเห็นน้องมารอเล่นไม่เล่น พวกเขาทำอย่างไร

เขาถูกต้องหรือไม่

3.2.4 จากการกระทำของอาร์ตที่ไม่เปลี่ยนให้คนอื่นเล่นชิงช้า ทำให้มี

คนอยากมาเล่นกับอาร์ตหรือไม่เพราะเหตุใด

3.2.5 การที่เปลี่ยนให้คนอื่นเล่นไม่เล่นของเปิ้ลและเฟิร์น มีคนมาเล่นด้วยหรือไม่

3.2.6 กลุ่มของนักเรียนจะทำเหมือนใคร เพราะอะไร

3.2 ให้แต่ละกลุ่มเขียนคติ หรือคำขวัญสั้นๆ ที่เป็นของส่วนรวม ถือว่าเป็นสมบัติของคนทุกคน ทุกคนจึงมีสิทธิในการใช้เท่ากัน เราต้องไม่นำมาเป็นของตนเอง หรือแสดงความหวงของเล่นเหล่านั้น เพราะไม่ใช่สมบัติของตน ดังนั้นเราจึงต้องแบ่งปัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เล่นเหมือนกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปร่วมกันว่า ชิงช้า หรือของเล่นๆที่เป็นของตนเอง หรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เล่นได้ใช้ด้วยเหมือนกันผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยการนำเกมลักษณะต่างๆ มาให้นักเรียนเล่น ได้แก่ เกมต่อภาพ โดยแบ่งนักเรียนเป็นแต่ละเกมของนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และแต่ละกลุ่มจะได้ เกมกลุ่มละ 3 เกม

4.2 เมื่อเล่นเสร็จแต่ละเกมต้องเปลี่ยนให้กลุ่มย่อยอื่นเล่นจนครบทั้ง 3 เกม เมื่อเสร็จแต่ละเกมต้องเปลี่ยนให้กลุ่มย่อยเล่นจนครบทั้ง 3 เกมโดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเล่นของนักเรียน โดยสังเกตการแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสในการเล่นเกมนักเรียน การไม่ยึดครองไว้เล่นแต่เพียง ผู้เดียวหรือกลุ่มของกลุ่มของตนโดยสังเกตโดยรวมพฤติกรรมเป็นรายบุคคล เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วจึงสรุปการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม กล่าวยกย่องของกลุ่มที่ทำได้ดีทำได้ถูกต้องนำเอาเป็นตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนตอบคำถาม โดยผู้วิจัยถามคำถามและให้นักเรียนตอบ

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล

- 5.1 สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการฟังนิทาน
- 5.2 สังเกตจากการตอบคำถามปากเปล่าของแต่ละกลุ่ม
- 5.3 สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย การทำใบงาน
- 5.4 สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลจากการทำกิจกรรมการเล่นเกมต่อภาพ

ใบงานกิจกรรมที่ 11 เรื่อง “อาร์ตไม่เอาแล้ว”

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่งกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1.กลุ่มของนักเรียนจะทำเหมือนตัวละครใด ในนิทานเพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....2.ถ้ากลุ่มของนักเรียนเจอสถานการณ์เช่นเดียวกับในนิทานนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไรจงบอกเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

..... 3.ให้นักเรียนแต่งคำขวัญหรือคติเตือนใจเพื่อส่งเสริมการใช้ของเล่นร่วมกันในโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อสมาชิกกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ครั้งที่ 12

สิ่งที่พัฒนา ปัจฉิมนิเทศ : การสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาการแสดงความมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวมถึงประโยชน์และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการแสดงความมีจิตสาธารณะต่อสาธารณสมบัติของโรงเรียนและของส่วนรวมในสังคม
2. ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงความมีจิตสาธารณะ แล้วนำความรู้มาพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม

เทคนิคที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม 15 คน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งฟังการสรุปจากผู้วิจัยเป็น ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญและคุณค่าของการแสดงจิตสาธารณะในด้านต่างๆ

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพัฒนาความมีจิตสาธารณะ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และที่นำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ

3. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมของผลในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ส่งผลต่อความมีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งแล้วกล่าวขอใจนักเรียนที่อาสาเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และก่อนปิดการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยให้นักเรียนนำผู้วิจัยให้นักเรียนทำใบงานกิจกรรมที่ 12

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ เพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

ใบงานกิจกรรมที่ 12

คำชี้แจง ให้ห้กเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่นักเรียนได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณสมบัติของโรงเรียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์หลังจากนี้ พร้อมทั้งเขียนความรู้สึกของนักเรียนหลังจากได้ทำสิ่งเหล่านั้น

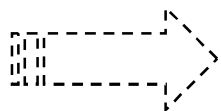
[illegible]

ชื่อกลุ่ม

ชื่อสมาชิก

[illegible]

2. ให้นักเรียนทำแผนที่ความคิดว่าอยากทำอะไรบ้างที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณสมบัติของโรงเรียน ภายใน 6 เดือนข้างหน้า



Mind mapping (แผนที่ความคิด)



ชื่อ.....ชั้น.....ห้อง.....

ภาคผนวก ค

บัญชีตารางคะแนน

ตาราง 6 ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 29 คน เพื่อหากลุ่มตัวอย่างจากการตอบแบบสอบถาม
ความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ($n = 117$)

ลำดับที่	คะแนนเฉลี่ย
1	2.88
2	2.88
3	3.15
4	3.25
5	3.25
6	3.28
7	3.33
8	3.33
9	3.35
10	3.41
11	3.41
12	3.43
13	3.43
14	3.45
15	3.45
16	3.61
17	3.65
18	3.65
19	3.65
20	3.65
21	3.65
22	3.65
23	3.68
24	3.68
25	3.68
26	3.71
27	3.71
28	3.71
29	3.73

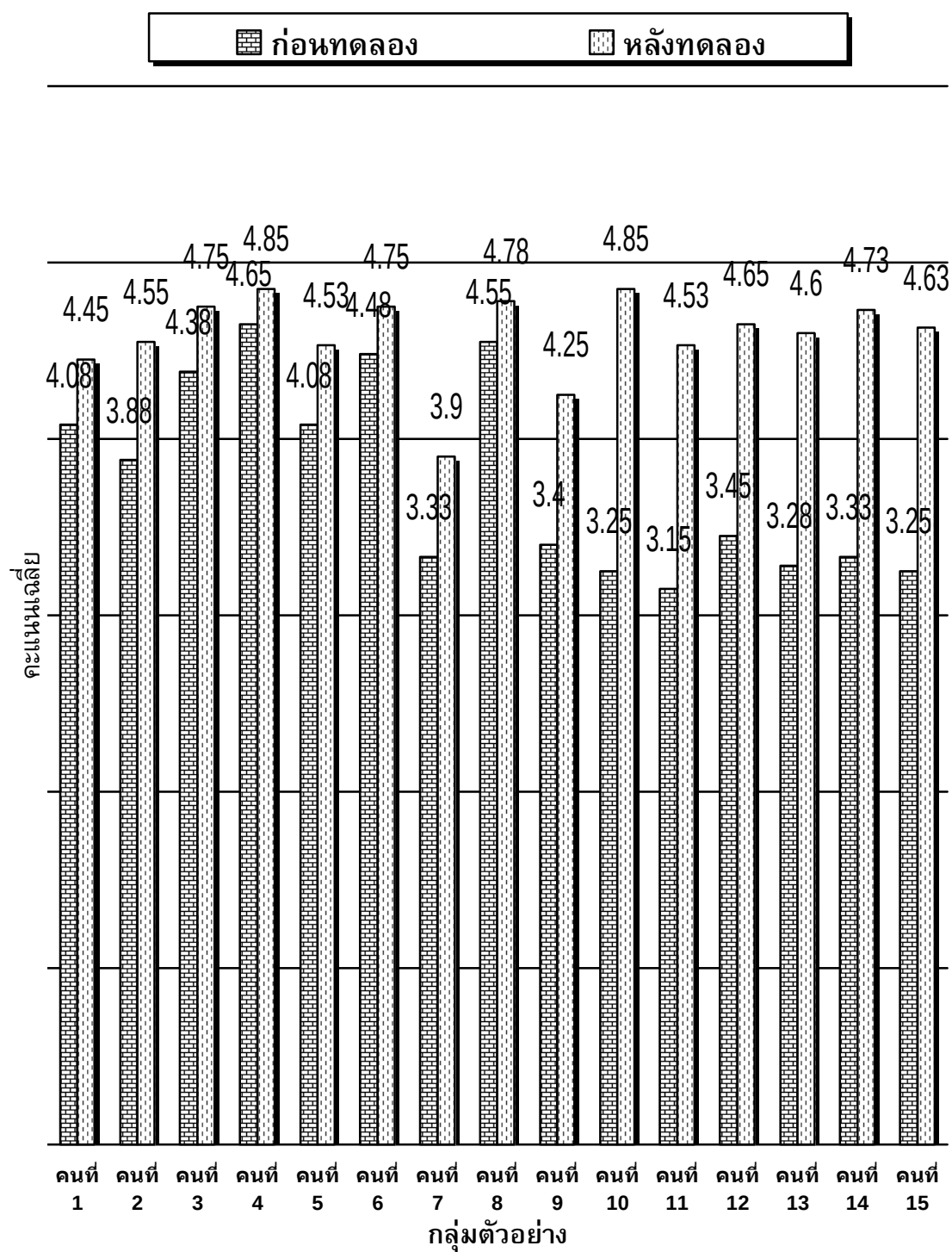
ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยความมีจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วม
กิจกรรมกลุ่ม จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม ($n = 15$)

คนที่	ด้านการดูแลรักษา		ด้านการทำตามหน้าที่		ด้านการเคารพสิทธิ ของผู้อื่น		โดยรวมทั้ง 3 ด้าน	
	ก่อน การทดลอง	หลัง การทดลอง	ก่อน การทดลอง	หลัง การทดลอง	ก่อน การทดลอง	หลัง การทดลอง	ก่อน การทดลอง	หลัง การทดลอง
1	3.62	4.23	4.15	4.46	4.43	4.64	4.08	4.45
2	3.85	4.38	3.62	4.54	4.14	4.71	3.88	4.55
3	4.23	4.77	4.46	4.62	4.43	4.86	4.38	4.75
4	4.77	4.85	4.46	4.69	4.71	5.00	4.65	4.85
5	4.15	4.38	3.85	4.31	4.21	4.86	4.08	4.53
6	4.31	4.62	4.31	4.77	4.79	4.86	4.48	4.75
7	3.46	3.85	3.54	3.92	3.00	3.93	3.33	3.90
8	4.54	4.77	4.38	4.69	4.71	4.86	4.55	4.78
9	4.00	3.77	2.77	4.31	3.43	4.64	3.40	4.25
10	3.38	4.69	3.31	4.85	3.07	5.00	3.25	4.85
11	3.08	4.46	3.23	4.46	3.14	4.64	3.15	4.53
12	3.15	4.77	3.54	4.62	3.64	4.57	3.45	4.65
13	3.69	4.46	3.46	4.54	2.71	4.79	3.28	4.60
14	3.46	4.92	3.54	4.38	3.00	4.86	3.33	4.73
15	3.38	4.62	3.31	4.54	3.07	4.71	3.25	4.63

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นรายด้านและทั้งฉบับของ แบบสอบถามของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (n = 117)

ด้านการดูแลรักษา			ด้านการทำตามหน้าที่			ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น		
ข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสัมพันธ์	ค่าระดับ ความ เชื่อมั่นของ เครื่องมือ	ข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสัมพันธ์	ค่าระดับ ความ เชื่อมั่น ของ เครื่องมือ	ข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์ ความสัมพันธ์	ค่าระดับ ความ เชื่อมั่นของ เครื่องมือ
1	0.381	0.764	11	0.241	0.783	21	0.398	0.838
2	0.266	0.774	12	0.431	0.769	22	0.518	0.831
3	0.270	0.774	13	0.458	0.767	23	0.426	0.837
4	0.402	0.763	14	0.512	0.762	24	0.280	0.845
5	0.441	0.765	15	0.368	0.774	25	0.418	0.838
6	0.349	0.771	16	0.452	0.779	26	0.388	0.839
7	0.278	0.74	17	0.316	0.767	27	0.508	0.832
8	0.338	0.767	18	0.442	0.768	28	0.438	0.836
9	0.401	0.761	19	0.236	0.793	29	0.504	0.832
10	0.413	0.76	20	0.393	0.772	30	0.445	0.836
ค่า ความ เชื่อมั่น รายด้าน	เท่ากับ .771		เท่ากับ.784			เท่ากับ.843		

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .818



ภาพประกอบ 4 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อน – หลังที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะ (n = 15)

ภาคผนวก ง

หนังสือราชการ

ที่ ศธ 0519.12/8510



บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตลุมพית 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๓ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์

เนื่องด้วย นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" โดยมี อาจารย์ ดร.เมฆจิรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบวัดความมีจิตสาธารณะของนักเรียน และ กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-130-9985



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/4 51#

วันที่ ๑๓ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โดยมี อาจารย์ ดร.มณเฑียร จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีจำ และ อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดความมีจิตสาธารณะของนักเรียน และ กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศบ 0519.12/651.1



บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖๖ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอกวามอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เนื่องด้วย นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" โดยมี อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารูเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อทดลองใช้แบบวัดความมีจิตสาธารณะของนักเรียน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ 'ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย' ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-150-9985

ที่ ศธ 0519.12/๖513



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖๖ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

เนื่องด้วย นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โดยมี อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อทดลองใช้แบบวัดความมีจิตสาธารณะของนักเรียน และ กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ในระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนิติศาสตร์ โทรศัพท์ 085-150-9985

ที่ ศธ 0519.12/๖57.3



บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุโขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๗ มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตระยองวิทยาคม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

เนื่องด้วย นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" โดยมี อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อทดลองใช้แบบวัดความมีจิตสาธารณะของนักเรียน และ กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ในระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขอลาอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวฐิติพร พันธวงศ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-150-9985

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจิตติพร พันธวงศ์
วันเดือนปีเกิด	29 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2519
สถานที่เกิด	80 หมู่ 1 ตำบลวังสำโรง อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	17/ 2 ซอยประชาราษฎร์ 1 แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10800
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์อัตราจ้าง
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2531	ประถมศึกษา จาก โรงเรียนวัดท่าช้าง อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร
พ.ศ.2533	มัธยมศึกษาตอนต้น จาก ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิจิตร
พ.ศ.2535	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนผู้ใหญ่วิทยาลัยบูรณะ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2545	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2553	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ